

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΔ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 — ΤΗΛ. 27.689 | 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1957 | ΑΡΙΘ. 23

ΟΙ ΝΕΟΙ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προέβη, κατὰ τὸ διαρρεῦσαν δεκαπενθήμερον, εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν χηρευόντων Μητροπολιτικῶν θρόνων.

Καὶ εἰς τινὰς μὲν ἐξ αὐτῶν κατεστάθησαν, συμφώνως πρὸς τὸν ἰσχύοντα Καταστατικὸν Χάρτην, Ἱεράρχαι διὰ μεταθέσεως ἐξ ἄλλων Μητροπολιτικῶν περιφερειῶν. Οἱ δὲ ὑπόλοιποι ἐπληρώθησαν διὰ τῆς εἰς Μητροπόλιν ἀναδείξεως τῶν δύο μέχρι τοῦδε βοηθῶν ἐπισκόπων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ διὰ χειροτονίας κατὰ πάντα ἀξίων κληρικῶν.

Εἶναι δ' ἐξόχως χαρακτηριστικόν, ὅτι εἰς ἀπάσας τὰς περιπτώσεις αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου ἐλήφθησαν ὁμογνημόνως καὶ ὁμοψήφως καὶ ὑπὸ τὸ φῶς ἀληθοῦς ἐμπνεύσεως.

*

Ἐπῆρξε πλήρως ἡ κατανόησις, ὅτι εἰκονοκλαστικὸν εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας. Συγκλονιστικὰ τὰ σφυροκοπήματα, τὰ ὁποῖα ἀδιαλείπτως καταφέρονται ἀπὸ τοὺς ὑλόφρονες ἀρνητὰς τοῦ Χριστοῦ κατ' αὐτῆς ταύτης τῆς θεμελιώσεως τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς Ἐθνικῆς μας ζωῆς. Καὶ ὅτι ἀκανθώδης, καὶ πλήρης συγχύσεως καὶ ἀγῶνων καὶ κινδύνων, ἀπέβη σήμερον ἡ ὁδὸς τῶν πνευματικῶν ἡγετῶν τοῦ λαοῦ.

Ἐπεκράτησε διὰ τοῦτο ἡ θεοφιλῆς καὶ ἐθνωφελῆς σκέψις, ὅπως ἐπιλεγῶσι κληρικοὶ ἔμφρονες καὶ ζηλωταὶ καὶ ἐνάρετοι ἱκανοὶ καὶ τὰ δέοντα νὰ συμβουλευθῶσιν καὶ νὰ ἐπικουρήσωσιν εἰς δεινὰς περιστάσεις καὶ νὰ ἐμψυ-

χώσωσιν εἰς τὴν ἀσκήσιν τῆς ἀποστολῆς τοῦ τὸν λιμαγχονούμενον ἐφημεριακόν μας κληρὸν καὶ νὰ καταγαύσωσιν μὲ τὸ παράδειγμα τῶν τὸν καθημερινὸν βίον, ὀδηγοῦντες εἰς γενναίους ἀγῶνας τὸ καταπιστευθὲν εἰς αὐτοὺς ποιῆμιον.

Ὅθεν ἀνήκει πᾶσα τιμὴ καὶ πᾶς ἔπαινος εἰς τοὺς Συνοδικοὺς ἀγίους Συνέδρους καὶ εἰς τὸν σεπτὸν νέον Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ ὁποῖος τόσοσιν συνετῶς καὶ μὲ τόσην σκληροπαγῆ ἀποφασιστικότητά ἐπιδάλιούχησε τὰς σχετικὰς Συνεδρίας.

*

Ἐστω δὲ τοῦτο εἰς ἀπάντησιν τῶν καλοπίστων ἀσθηρῶν ἐνίοτε ἐπικριτῶν ἀλλὰ καὶ τῶν διαλοιδωροῦντων καὶ διασυρόντων πικροχόλως τὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὅσάκις ἀτυχῶς ἐμφανίζονται σποράδην ὀλισθήματα καὶ ἀθεμιτοῦργιαι ἀναξίων κληρικῶν, διὰ τὰς ὁποίας αὕτη πρωτίστως καταθλίβεται. Διότι ἀληθῶς οὐδὲν ἐνκταϊότερον καὶ εὐπροσδεκτότερον τοῦ ἐξηρμένου ἐλέγχου. «Τοὺς ἀμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγγε», παραγγέλλει ὁ θεῖος Παῦλος. «Καὶ ἀγαθὸν τὸ ἀκοῦσαι ἐπιτίμησιν σοφοῦ», διδάσκει ἡ Γραφή. Οὐδεὶς δὲ οὐδέποτε ἰσχυρίσθη, ὅτι τὰ πάντα ἔχουσιν ὡς ἄριστα.

Ἄνιοῦσα ὁμῶς συνεχῶς εἶναι ἡ πορεία τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Σημαντικώτατα τὰ ἐπιτεύγματά της. Ἀνεστιλβωμένα μὲ θυσίας ὑπερόχους τὰ ἐθνόσημά της. Πατρικὴ ἢ χειραγωγία της. Καὶ ἡ συμβολή της διὰ τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν προκοπὴν τοῦ λαοῦ μας αὐξοῦσα συνεχῶς καὶ κρατυνομένη.

Ἄς μὴ ἀγνοῶμεν δέ, ὅτι πολλοὶ εἶναι σήμερον οἱ μισόθιοι, «οἱ γνώμη μοχθηρᾶ ταῖς ταραχαῖς ἐπιχαίροντες· καὶ οἱ δοῦλοι ἀλογίστων παθῶν, οἱ τῇ στάσει τὴν εὐκοσμίαν λύοντες», ὅπως ἔλεγεν ὁ ἱερός Φώτιος. Καὶ διὰ πάντας τούτους ἰσχύει τὸ «ὡς ἡ φωνὴ ἀκανθῶν ὑπὸ λέβητα· οὕτως ὁ γέλως τῶν ἀφρόνων».

*

Μακρὰ βεβαίως καὶ δολιχοδρομὸς εἶναι εἰσέτι ἡ διαγραφομένη πορεία τῆς Ἐκκλησίας μας. Δύναται τις ὁμως ἀδιαφεύστως νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι ἡ πνευματικὴ τῆς μορφή ὁλοῦν καὶ ἐντονώτερον καταλάμπεται ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ χριστιανικοῦ ἰδεώδους τῶν πρώτων αἰώνων. Καὶ ὅτι ὑφούται συνεχῶς «ὡς ἀστήρ ἐωθινὸς ἐν μέσῳ νεφέλης».

Καὶ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ὁ ἅγιος ἐνθουσιασμός θὰ ἐπανξάνῃ. Καὶ ὅτι ὁλοῦν μαχητικώτερα θὰ κατέρχεται εἰς τὸν κοινωνικὸν στίβον. Περιστεύουσα τὴν παντοειδῆ ἀναρχίαν, φιμοῦσα τὰς κακοποιούς δυνάμεις καὶ ἐνισχύουσα τὸν λαόν μας εἰς τὸν σκληρόν του μόχθον. «Ἐν ὄλω τῷ βίῳ ἐλπίς, ἡ Ἐκκλησία. Καταφύγιον, ἡ Ἐκκλησία. Σωτηρία, ἡ Ἐκκλησία», ἔλεγεν ὁ ἱερός Χρυσόστομος.

Καὶ οἱ κληρικοί τῆς ἐμψυχούνται ἀπὸ τὴν πεποιθήσιν αὐτῆν, καὶ ἀπὸ τὸ κήρυγμά του. Καὶ γνωρίζουν ἄριστα, ὅτι αὐτὴ συγκρατεῖ τὰ θεμέλια τῶν οἰκῶν· αὐτὴ ἐπιστηρίζει τοὺς κοινωνικοὺς θεσμούς· αὐτὴ θεμελιοῖ ἐπάνω εἰς ἀδαμαντίνους βάσεις τὴν Πολιτείαν· καὶ ὅτι αὐτὴ συνάπτει εἰς σωτηριώδη πειθαρχίαν τὰ καθήκοντα τοῦ λαοῦ καὶ τὰ καθήκοντα τῶν ἀρχόντων.

*

Ἄρκεϊ μόνον ὁμόκεντρος καὶ συγκλίνουσα νὰ εἶναι ἡ προσπάθεια ὄλων τῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου. Καὶ ἡ Πολιτεία νὰ κατανοήσῃ ἐπαρκῶς, ὅτι ἡ κατ' ἐξοχὴν ἐθνικοῦς μας δύναμις εἶναι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας, καὶ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἐξηρημένην προσπάθειαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ νέου τῆς Προκαθημένου διὰ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ ἱεροῦ μας κλήρου. Ὡς τοῦτο, τόσον φωτεινῶς καὶ τόσον ἐμπράκτως, διεδηλώθη εἰς τὰς προσφάτους ἐκλογὰς νέων Ἀρχιερέων.

ΘΕΟΔ. Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΕΙΡΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Ε΄.

ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΣΕΡΒΙΑΣ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργε τῆς Ἡμετέρας Μετρούπολιτος Κύριε Θεόκλητε, ἀδελφικῶς περιπτυσσόμενοι τὴν Ἡμετέραν Μακαριότητα πᾶν ἐγκαρδίως προσαγορευόμεν.

Ἡ Σερβικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μὲ ελλεικρινὴ λύπην καὶ θλίβιν ἐπληροφόρηθη τὰς ἀπωλείας, τὰς ὁποίας κατὰ τὰς ἀνεξερευνήτους ὁδοὺς τῆς Θείας Προνοίας ὑπέστη εἰς βραχὺ χρονικὸν διάστημα ἡ ἀγαπητὴ μας ἀδελφὴ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ θανάτου τῶν ἀειμνήστων Ἀρχιεπισκόπων Σπυριδωνοῦ καὶ Δωροθέου. Αἱ πλῆξασαι τὴν ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἀπώλειαι ἀποτελοῦν ἀπώλειαν διὰ τὴν Σερβικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, διότι ἀμφοτέρω οἱ ἀείμνηστοι Ἱεράρχαι εἰργάζοντο ἐν τῇ ζωῇ των μὲ ζῆλον καὶ πολλὴν ἀγάπην διὰ τὴν προσέγγισιν καὶ σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν μας Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν λαῶν μας, ἀποκτήσαντες τοιοῦτον τρόπον μόνιμον μνήμην καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας καὶ μεταξὺ τοῦ Ὁρθοδόξου Σερβικοῦ λαοῦ. Μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου μας θερμῶς δεόμεθα τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν των.

Μετὰ μεγάλης χαρᾶς ἐλάβομεν τὸ ἐπ' ἀριθμὸν 2076 ἀπὸ τῆς 16 Αὐγούστου ἐ.ξ. ἔγκριτον εἰρηρικὸν γράμμα τῆς Ἡμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος, διὰ τοῦ ὁποίου μᾶς ἐγνωρίσατε συμφώνως πρὸς τὴν διὰ τῶν ἀρχαίων καὶ ἱερῶν κανόνων καθιερωθεῖσαν συνήθειαν τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν κατάστασιν εἰς τὸν θεοφροῦντον ἱερόν Ἀρχιεπισκοπικὸν Θρόνον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.

Ἡ Σερβικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία χαιρετίζει διὰ τῆς Ἡμετέρας Μετρούπολιτος τὴν ἐκλογὴν τῆς Ἡμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος καὶ εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν, διότι ἐξέλεξε καὶ ἐπαξίως ἀνέδειξε διάδοχον τοῦ σοφοῦ καὶ μὲ πρωθιεραρχικὰς ἀρετὰς διακεκοσμημένου καὶ πολλὰς ὑπηρεσίας προσενεγκόντος Ἀρχιεπισκόπου Δωροθέου.

Χαιρετίζοντες ἐξ ὅλης καρδίας τὴν ἐκλογὴν τῆς Ἡμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος καὶ ἀποδεχόμενοι τὴν ἀδελφικῶς ἠπλωμένην χεῖρα, μεθ' ὅλης τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας προσευχόμεθα εἰς τὸν ἀόρατον καὶ ἀγροπνον Κυβερνήτην τῆς Οἰκουμένης, ὅπως πληρώσῃ τὴν καρδίαν τῆς Ἡμετέρας Μακαριότητος μὲ τὴν εὐλογίαν καὶ τὸ μέγα ἔλεός Του καὶ ὅπως ἐν εἰρήνῃ, ἣν ὁ Κύριος ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητὰς (Ἰω. 14,27), ἐπιτελήτῃ τὴν ἀρχιεπιμαντικὴν Σας ἀποστολὴν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἡμετέρας θεοφροῦντος ποιμνῆς καὶ ὅλης τῆς ἀγίας μας Ὁρθοδοξίας.

Κατὰ τὰς σημερινὰς δυσχερεῖς διὰ τὴν θρησκον-

ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑΝ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ

Α'

Η ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ ΚΑΙ ΟΡΕΣΤΙΑΔΟΣ

Ὡς ἐσημειώσαμεν εἰς τὰ Χρονικά τοῦ προηγουμένου τεύχους τῆς «Ἐκκλησίας», ἡ χειροτονία τοῦ νέου Σεβ. Μητροπολίτου Διδυμοτείχου καὶ Ὀρεστιάδος κ. Κωνσταντίνου ἐγένετο τῇ 13ῃ παρελθόντος ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ. Τὴν χειροτονίαν ἐτέλεσεν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Ἱεροθέου, Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰακώβου, Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονυσίου καὶ Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἰακώβου.

Ὁ Μακαριώτατος προσφώνησας τὸν χειροτονούμενον, ἐξῆρε τὰ προσόντα αὐτοῦ καὶ ἰδίᾳ τὴν εὐσέβειαν ὡς καὶ τὴν δραστηριότητα, ἣν ἐπέδειξεν οὗτος ὡς Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, ἐργασθεὶς τόσον εἰς τὸ ἱεροκτικὸν καὶ κατηχητικὸν, ὅσον καὶ εἰς τὸ διοικητικὸν καὶ ὀργανωτικὸν ἔργον.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας λαβὼν τὸν λόγον μετὰ τὴν προσφώνησιν τοῦ Μακαριωτάτου, εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Εἶναι καὶ δι' ἐμὲ ἐξαιρετικὴ ἡ χαρὰ καὶ βα-

τικὴν ζωὴν τῆς ἀνθρωπότητος ἡμέρας, πιστεύοντες εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐνισχύσεως τῶν δεσμῶν ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ συνεργασίας, διαβεβαιοῦμεν τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα, ὅτι Ἡμεῖς μετὰ τῆς ἡμετέρας Ἱερᾶς Συνόδου θὰ συνεργαζώμεθα μετὰ τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα καὶ τὴν ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος «ἐν τῇ ἐνόρτηι τοῦ Πνεύματος καὶ ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης» (Ἐφ. 4,3) εἰς τὴν πνευματικὴν ἐμπέδωσιν τῶν πιστῶν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀληθοῦς διδασκαλίας τοῦ ἐπουρανίου Σωτήρος μας.

Ἰδιαιτέρως διαβεβαιοῦμεν τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ὅτι, ὡς ἐργάται καὶ φύλακες τοῦ κοινοῦ ἀμπελώνου τοῦ Κυρίου, τῆς μιᾶς καὶ ἀδιαιρέτου, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καὶ συμπαρακληθέντες διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως (Ρωμ. 1,12), θὰ καλλιεργῶμεν, ἀναπτύσσωμεν καὶ ἐνισχύσωμεν τοὺς μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν μας Ἐκκλησιῶν ὑφισταμένους δεσμούς ἐπ' ἀγαθῶ καὶ σωτηρίᾳ τῶν ψυχῶν τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων καὶ Σέρβων.

Δεόμενοι τοῦ Κυρίου ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς προόδου καὶ ἀνθήσεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὲρ τῆς ὑγείας, τῆς προσωπικῆς ἐντυχίας καὶ ἐπιτυχίας εἰς τὸ ἀρχιεπισκοπικὸν ἔργον, ἀσπαζόμεθα Ὑμᾶς φιλιματι ἀγίῳ καὶ διατελοῦμεν τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος.

Ἀφωσιωμένοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί
† Ὁ Πατριάρχης τῶν Σέρβων

BIKENTIOS

Ὁκτώβριος 1957.

θεῖα ἡ συγκίνησις, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ὁποίων διατελῶ τὰς στιγμὰς αὐτάς, καθ' ὅς συντελεῖται ὁ πόθος μου νὰ ἴδω ἀνερχόμενον εἰς τὸ Ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα τὸ ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ τέκνον, τὸν Κωνσταντῖνον. Παρέλαβον τοῦτον παιδιόθεν ὑπὸ τὴν προστασίαν μου, τὸν παρηκολούθησα σπουδάζοντα τὴν θεολογίαν, τὸν προσέλαβον ὡς Κατηχητὴν καὶ ἰδιωτικὸν Ἱεροκῆρυκα, εἶτα ὡς γραμματέα εἰς τὰ Μητροπολιτικά μου Γραφεῖα, μετὰ οὐ συμπληρωσάντα τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ἐχειροτόνησα καὶ Ἱερομόναχον καὶ προήγαγον εἰς Πρωτοσύγκελλον. Καθ' ὅλα τὰ στάδια τῆς δράσεώς του ἐπέ-

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Διδυμοτείχου καὶ Ὀρεστιάδος κ. Κωνσταντίνος.

δειξε διαγωγὴν ἄμωμον καὶ δρασίμην ἀξιόμιμτον.

Ἐδῶν μὲν ἄγνωστον καὶ βαθύτατον τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου Θεοῦ, ὅστις με ἠξίωσε τώρα εἰς τὰς δνομάς τῆς ἐπιγείου ζωῆς μου ν' ἀπολαύσω τὸν Πρωτοσύγκελλον μου Κωνσταντῖνον καὶ ὡς ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργόν μου ὡς Ἀρχιερέα.

Ἐδχαριστῶ ἐκ βάθους ψυχῆς τὸν Μακαριώτατον Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν κύριον Θεόκλητον καὶ τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, ἧτις, ἐκτιμήσασα τὰς ἰκανότητάς του ταύτας, τὸν ἐξέλεξεν ὁμο-

φώνως ὡς Μητροπολίτην τῆς Ἱερῆς Μητροπόλεως Διδυμοτείχου καὶ Ὁραιοτάδος.

Καὶ τώρα παμφίλιτε ἐν Χριστῷ ἀδελφεῖ Κωνσταντίνε δικαιοῦμαι νὰ σὲ συγχαρῶ καὶ σὺν τούτοις νὰ σοὶ δώσω μερικὰς παραινέσεις καὶ πατρικὰς συμβουλὰς.

Νὰ διατηρήσῃς τὴν ἀγνότητα τῆς ψυχῆς σου καὶ τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας σου, καὶ τὴν πραότητα καὶ ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτήρος σου.

Δὲν ἀποκλείεται εἰς τὸ γεωργιόν σου νὰ ἔχη σπείρει ὁ μισόκαλος διάβολος σπέρματα ἀκανθῶν καὶ τριβόλων καὶ διαφόρων σκανδάλων· καὶ ποῦ δὲν σπείρει τοιαῦτα; νὰ τὰ ἐκριζώσῃς μετὰ προσοχῆς ὅμως, ὥστε νὰ μὴ αἱματώνουν αἱ χεῖρες σου καὶ νὰ μὴ ζημιωθοῦν τὰ καθαρὰ σπέρματα καὶ τὰ ἀγαθὰ στοιχεία.

Εἶσαι νέος καὶ εὐχομαι νὰ φθάσῃς καὶ νὰ περάσῃς τὰ 82 χρόνια μου, θὰ εὐρεθῆς ἀσφαλῶς εἰς τὴν ἀναπόδραστον ἀνάγκη νὰ χειροτονήσῃς Λειτουργοὺς τοῦ Ὑψίστου· ἐδῶ πλέον θὰ κληθῆς νὰ δώσῃς ἐξετάσεις ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων. Οἱ κληρικοί, τοὺς ὁποίους θὰ εἰσαγάγῃς εἰς τὸ Ἱερὸν Θυσιαστήριον θὰ ἀποτελέσουν ἢ τὴν καταδίκην σου ἢ τὴν δικαιοσύνην σου ἐπὶ γῆς καὶ ἐν οὐρανῷ.

Μακράν, ἀδελφεῖ μου, ἢ θεομίσητος σιμωνία καὶ ἢ δωροληψία, οὐ μόνον νὰ μὴ δεχθῆς ἀμοιβήν, ἀλλὰ καὶ νὰ βοηθῆς καὶ ὑλικῶς τοὺς πενεστέρους. Οἱ Χριστιανοὶ τῆς παροικίας σου νὰ μὴ δέχονται τὸν Ποιμενάρχη των ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ ἀσπαιρέτου καὶ σκληροῦ ἀσθέντου, ἀλλὰ ὑπὸ τὴν ιδιότητα φιλοστόργου Πατρὸς, ἡθικοῦ Ἠγέτου εἰς τὸ κατὰ Χριστὸν ζῆν καὶ πολιτεῦσθαι.

Ἐσο πατὴρ τῶν ὀρφανῶν, ἀλλὰ καὶ παντὸς τοῦ ποιμνίου σου, στοργικὸς συλλειτουργὸς καὶ προστάτης τῶν ἱερέων καὶ παντὸς τοῦ κλήρου τῆς Μητροπόλεώς σου, παρήγορος τῶν θλιβομένων, ὑποστηρικτῆς τῶν ἀσθενούντων, βοηθὸς τῶν ἐν πενίᾳ καὶ ἐν ἀνάγκαις, μαθητῆς πιστὸς καὶ μιμητῆς τοῦ μεγάλου Πατρὸς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, κατὰ τὴν μνήμην τοῦ μαρτυρικοῦ τέλους τοῦ ὁποίου ἠδύτησες νὰ χειροτονηθῆς, ἔσο πτωχὸς ὡς ἐκεῖνος, ἀκούρατος ὡς αὐτός, εὐθαρσὴς καὶ πεπαρησιασμένος καὶ ἀδιαφορῶν καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν θάνατον, ὅπως ὑπῆρξε καὶ ἐκεῖνος, δὴν κατὰ τὰς ἱερὰς ταύτας στιγμὰς βλέπω μὲ τὰ ὄμματα τῆς ψυχῆς μου διανοίγοντα φωσφορίζουσαν αὐλάκα διὰ μέσου τῶν νεφελῶν τῆς ἀγιωσύνης σου νὰ σοὶ λέγῃ ἔσο ἐν πᾶσι μιμητῆς μου.

Σήμερον, Κωνσταντίνε, ἀνέρχεσαι ἐπὶ τὸν μόδιον καὶ ἐπὶ τὸν λυχνοστάτην καὶ ἔχω τὸν πόθον καὶ τὴν ἀξίωσιν ὡς ἥλιος ν' ἀκτινοβολῆς καὶ ὡς φῶς νὰ λάμπῃς, ἵνα οὐ μόνον τὸ ποίμνιον τῆς ἀκριτικῆς καὶ μαρτυρικῆς ἐκείνης ἐπάλλεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἐθνους, ἀλλὰ καὶ τῆς ὅλης ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας οἱ Χριστιανοὶ βλέπουν τὰ καλὰ σου ἔργα καὶ δοξάζωσι τὸν Πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, οὐ ἢ χάρις καὶ τὸ ἔλεος εἶη μετὰ σοῦ καὶ μετὰ πάντων ἡμῶν. Ἀμήν.

Ὁ κατὰ τὴν χειροτονίαν λόγος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Διδυμοτείχου ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Μακαριώτατε Δέσποτα, Σεβασμιώτατε Πάτερ καὶ λοιποὶ Σεβ. Ἀρχιερεῖς,

Συναισθήματα ἀλληλοσυγκρούμενα καὶ δλόκληρον τὸ ἑσωτερικόν μου συγκλονίζοντα σείουσι κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην καὶ μοναδικὴν ἐν τῷ βίῳ μου στιγμῇ τὴν ταλαίπωρον ψυχὴν μου. Τὸ θελκτικὸν ὄνειρον τῆς νεανικῆς μου, διατὶ δὲ ὄχι καὶ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, βλέπω ἤδη πληροῦμενον καὶ ἐπαυλαμβάνω ἐκπεπληγμένος καὶ διαπορῶν μετὰ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς, τοῦ ὁποίου τὸ μαρτυρικόν, ἀλλ' ἐνδοξον τέλος ἐσορᾶζομεν σήμερον: «Ἄρα ἀληθῆ τὰ συμβαίνοντα περὶ ἡμᾶς ἢ νῦν τὰ παρόντα καὶ ἄρα; Ἄρα ἡμέρα ὄντως ἐστὶ καὶ γρηγοροῦμεν ἅπαντες;» Ἄλλ' ὅταν ἤδη ἀντικρῶζω τὴν πραγματικότητα, τὴν ἀσθενῶς προτυπωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ «ψηλαφωμένου ἐκείνου καὶ θεοβαδίστου ὄρους, τοῦ κεκαυμένου πυρὶ καὶ γνόφῳ καὶ σκότῳ καὶ θυέλλῃ καὶ σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ρημάτων» (Ἐβρ. β' 18), ἐκθαμβος καὶ κατεπτοημένος ὑποχωρῶ πρὸς τὰ ὀπίσω κρᾶζων μετὰ τοῦ Μωϋσέως «ἔμφοβος εἰμι καὶ ἔντρομος» (Ἐβρ. β' 21). Καὶ ἔρχεται εὐθύς εἰς τὸν νοῦν μου ἡ συνέχεια τῶν λόγων τοῦ χροσοροῦμένου Πατρὸς: «τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν, ὅτι ἡμέρας οὐσας, νηφόντων ἀνθρώπων καὶ ἐρηγορῶτων, μειρακίος εὐτελής καὶ ἀπερριμμένος πρὸς ὕψος ἀρχῆς ἀνηνέχθη τοσοῦτον;» Ἐὰν δὲ ὁ γίγας ἐκεῖνος τὸν τοῦ πρεσβυτέρου ἀναδεχόμενος βαθμὸν εὐρισκεν ἑαυτὸν μειρακίσκον εὐτελῆ καὶ ἀπερριμμένον, τί λοιπὸν νὰ εἶπω περὶ ἑμαυτοῦ ὁ νάνος ἐγὼ καλούμενος νὰ ὑποβάλω τὸν ἀνίσχυρον καὶ εὐθραστον τράχηλόν μου ὑπὸ τὸν βαρῦτατον τῆς ἀρχιερωσύνης ζυγόν; Ὁρροδῶ Μακαριώτατε Δέσποτα. Φόβῳ συνέχομαι καὶ δειλῶ καὶ πρὸς ἄτακτον φυγὴν ὠθοῦμαι, Σεβασμιώτατε πάτερ. Καὶ φθάνουσι μέχρι τῶν χειλέων μου οἱ λόγοι τοῦ θεόπτου: «Ἰσχνόφωνος καὶ βραδύγλωσσος ἐγὼ εἰμί. Δέομαι Κύριε· προχειρίσαι δυνάμενον ἄλλον, δὴν ἀποστελεῖς» (Ἐξοδ. ε' 10, 13). Πλὴν ὅμως φεῦ! Ἐὰν ὁ μέγας Μωϋσῆς ἐκ συναισθήσεως καὶ ταπεινοφροσύνης βαθείας ἐτόλμα πρὸ τοῦ Παντοδυνάμου καὶ Παναγάρθου Κυρίου νὰ προβάλλῃ τὴν ἀρνησίαν του ταύτην, φοβοῦμαι, ὅτι ὁ ἐλάχιστος ἐγὼ ἐξ ὀλιγοπιστίας καὶ ἐπιλημοσύνης τῆς τόσῃς βοηθείας καὶ προστασίας, ὧν ἔτυχον ἄχρι τοῦ νῦν, ὡς πρεσβύτερος παρὰ τοῦ Ὑψίστου, κινουμαι εἰς ἐπανάληψιν τῶν λόγων τούτων τοῦ μεγάλου τῶν Ἰσραηλιτῶν ἡγεμόνος καὶ προφήτου. Καὶ ἐὰν λοιπὸν τότε «ἐδυμώθη ὁργῇ Κύριος ἐπὶ Μωϋσῆν», λόγῳ τῆς ἐπιμόνως ἀντιτασσομένης ἀρνήσεώς του ταύτης, τί πρόκειται νὰ ἀντιμετωπίσω ὁ ταλαίπωρος ἐγὼ, ὅστις κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμῇ νομίζω, ὅτι ἀντηχεῖ εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου ἢ ἐπιτιμητικὴ, ἀλλὰ καὶ παρήγορος τοῦ Κυρίου φωνή, ἢ πρὸς τὸν καταποντιζόμενον Πέτρον ἀπευθυνθεῖσα: «Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας;» Καὶ ὅταν ἐξ ἄλλου ἐνθυμοῦμαι, ὅτι ἀπὸ τὸν αὐτὸν κορυφαῖον ἀπόστολον ὡς δείγμα ἀπτόν καὶ ἀπόδειξιν ἀδιαμφισβήτητον τῆς ἀγάπης

του, ἐζήτησεν ὁ Κύριος διὰ τῶν ἐπανελημμένων ἐκείνων ἐρωτήσεών του τὸ «Ποίμαινε τὰ ἄρνια μου, βόσκει τὸ πρόβατά μου», λύω καὶ ἐγὼ εὐλαβῶς καὶ νοητῶς τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν μου καὶ ἀνυπόδητος καὶ γυμνὸς προχωρῶ, πλήρης ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸν Κύριον, ὡς ἀλχμάλωτος καὶ δοῦλος τῆς ἀγάπης του καὶ ἀναφωνῶ μετὰ τοῦ θεολόγου Πατρός: «*Ἦττημαι καὶ τὴν ἤτταν ὁμολογῶ, ὑπετάγην τῷ Κυρίῳ καὶ ἰκέτευσα αὐτόν*». *Ἰκέτευσα καὶ ἰκετεύω τοῦτον ταπεινῶς, Μακαριώτατε Δέσποτα, ἐν εὐχαριστίᾳ πολλῇ καὶ δοξολογίᾳ διὰ τὴν πολλήν, τὴν ἄκραν πρὸς τὴν ταπεινότητά μου ἐπιδειχθεῖσαν ἄχρι τοῦ νῦν συγκατάβασιν, τῆς ὁποίας κορυφώμα τυχάνει ἡ παροῦσα στιγμή. Ἰκετεύω αὐτόν, ἐκζητῶν καὶ τὰς εὐχὰς καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν δεήσεις πάντων τῶν συμπαρασταμένων καὶ συνδεομένων, ὅπως Ἐκεῖνος ἀναπληρῶν τὰς πολλὰς ἑλλείψεις μου ἰκανώσῃ με εἰς εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διεξαγωγὴν τῶν ἔργων τῆς νέας ταύτης ἀνατιθεμένης μοι, ὑπὸ τῆς ἄκρας αὐτοῦ ἀγαθότητος, διακονίας. Πλησιάζω Μακαριώτατε Δέσποτα πρὸς τὸ ἱερόν καὶ πῦρ ἐκπέμπον θυσιαστήριον καὶ ἐν εὐχαριστίᾳ καὶ εὐγνωμοσύνῃ πολλῇ πρὸς τε τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τὴν Αὐτοῦ Σεβασμιότητα, τὸν Πνευματικόν μου Πατέρα. Ἔσται ἰσοβία ἡ εὐγνωμοσύνη μου πρὸς τὸν γηραῖον τοῦτον ἀρχιερέα, τὸν ἀνεχθέντα τὰς ἀδυναμίας μου κατὰ τὴν παρ' αὐτῷ μακροχρόνιον ὑπηρεσίαν μου καὶ διὰ τῆς πολυτίμου αὐτοῦ πείρας καθαρίσαντα, καθοδηγήσαντα καὶ παρασκευασάμενόν με διὰ τὴν στιγμήν ταύτην. Ἐξ ἴσου ζωηρὰ καὶ ἄσβεστος ἔσται καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη μου πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, τὴν λαβοῦσαν τὴν πρωτοβουλίαν καὶ μετὰ πατρικῆς στοργῆς μεριμνήσασαν διὰ τὴν προαγωγὴν μου. Ἀλλὰ καὶ πρὸς πάντας τοὺς συγκροτοῦντας τὴν Ἱεράν Σύνοδον Ἀρχιερεῖς, τοὺς ἐκθύμους καὶ ἐν πολλῇ ἐπιεικείᾳ κριναντάς με καὶ ψηφισαμένους με, ἐκφράζω τὰς ἐκ βάρους καρδίας εὐχαριστίας μου. Εἶησαν πάντων ὑμῶν τὰ ἔτη ὡς οἶόν τε μήκιστα, ὑπὸ θείων εὐλογιῶν δαφυλῶς καταστρεφόμενα. Καὶ νῦν, Μακαριώτατε Δέσποτα, ἐμπιστευόμενος καὶ αὐθις ἐμαυτὸν εἰς τὰς εὐχὰς τῆς Ὑμετέρας πατρικῆς καὶ πανσεβάστου μοι Κορυφῆς καὶ τῶν μετ' αὐτῆς κυκλοῦντων τῶν θείων θυσιαστήριον, ὡς καὶ παντὸς τοῦ συμπαρασταμένου χριστεπωνύμου πληρώματος, κύπτω καὶ γόνατα καὶ αὐχένα καὶ κεφαλὴν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς δόξης καὶ τὴν χαριτόβρυτον τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος δεξιάν. Εἶη μοι ἡ προσέγγις αὕτη εἰς τὸ θεῖον θυσιαστήριον οὐχὶ εἰς κατάκρισιν, ἀλλ' εἰς ἰκάνωσιν πρὸς ὑπηρεσίαν τοῦ Κυρίου καὶ πρὸς ἀνάλασιν πασῶν τῶν δυνάμεων ψυχικῶν τε καὶ σωματικῶν, ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας Του».*

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἐγενήθη ἐν Σιταραλῶνις Ἀγρινίου τὸ ἔτος 1912. Τὰ ἐγκύκλια μαθήματα παρηκολούθησε εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα. Ἀπεφοίτησε τοῦ Γυμνασίου Θέρμου. Ἐσπούδασε Θεολογίαν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἔλαβε τὸ πτυχίον του τῷ 1935. Τὸν Ἰανουάριον 1936, παρὰ τοῦ πνευματικοῦ του πατρὸς Σεβασμιωτάτου

Μητρο. Ἀκαρνανίας κ. Ἱεροθέου προσελήφθη εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ἐνθα μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου 1940 ὑπηρετήσεν ὡς Γραμματεὺς καὶ λαϊκὸς Ἱεροκήρυξ Ἀγρινίου καὶ Μακρυναίας, ἰδρύσας Κατηχητικὰ Σχολεῖα. Τὸν Ἰούνιον 1944 ἐχειροτονήθη διάκονος, τὸν δὲ μῆνα Ἰουλίου τοῦ ἰδίου ἔτους Πρεσβύτερος, διορισθεὶς ταυτοχρόνως Πρωτοσύγκελος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως. Ἡ δραστηριότης τοῦ νέου Μητροπολίτου ἐξεδηλώθη κυρίως ἐπὶ Κατοχῆς, ὅποτε ἱδρύσε συσσίτια διὰ τοὺς ἀπόρους καὶ φυλακισμένους. Ἐπειδὴ ἀντέταξε σθεναρὰν ἀντίστασιν κατὰ τῶν ζητούντων τὴν κατάργησιν τῆς νομίμου Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ἐπεχειρήθη φυλάκισίς του ἐν Ἀγρινίῳ, ἧτις ὁμως ἀπεφυλάχη, κατόπιν διαδηλώσεως τῶν ἐκεῖ Χριστιανῶν. Τῇ 7ῃ Νοεμβρίου 1957 ἐξελέγη Μητροπολίτης τῆς χηρευσάσης Μητροπόλεως Διδυμοτείχου καὶ Ὀρεστιάδος.

Β'

Ἡ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΗΡΑΣ

Ἡ χειροτονία τοῦ νέου Σεβ. Μητροπολίτου Θήρας κ. Γαβριὴλ ἐγένετο τῇ 17ῃ παρελθόντος ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ. Τὴν χειροτονίαν ἐτέλεσεν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Κορινθίας κ. Προκοπίου, Σισανίου καὶ Σιατίστῆς κ. Ἰακώβου, Ζακύνθου κ. Ἀλεξίου καὶ Κοζάνης καὶ Σερβίου κ. Διονυσίου.

Ὁ Μακαριώτατος, προσφωνήσας τὸν χειροτονούμενον, ἐτόνισε τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ προσόντα αὐτοῦ καὶ ἐξέφρασε τὴν πεποιθησιν, ὅτι οὗτος θὰ ἀναποποκριθῆ εἰς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς προσδοκίας τῶν ἄλλων συνοδικῶν ἀρχιερέων καὶ θὰ φανῆ ἀντάξιος διάδοχος τῶν ἐκλεκτῶν προκατόχων του, οἵτινες ἐκλέσαν τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Θήρας.

Ὁ χειροτονούμενος, ἀπεκδεχόμενος τὸ κέλευσμα τοῦ Μακαριωτάτου, εἶπε τὰ ἑξῆς:

«*Μακαριώτατε Δέσποτα,*

Ἠκούσθη ἤδη παρὰ Σοῦ, τῶν Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων, τοῦ λοιποῦ Κλήρου καὶ τοῦ Χριστεπωνύμου λαοῦ ἡ δοθεῖσα ὑπ' ἐμοῦ ὁμολογία τῆς ὀρθοδόξου πίστεώς μου πρὸς τὸν Ἐνιαῖον καὶ Τριαδικὸν ἅμα Θεόν.

Νῦν ἐπιστάσης τῆς ὄρας, ἵνα διὰ τῆς τιμῆς δεξιᾶς τῆς Μακαριότητός Σου καὶ τῶν πατρικῶν χειρῶν τῶν Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων, κατέλθῃ ἐπὶ τὴν ταπεινότητά μου ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἡ σοφῶς θεραπεύουσα τὰ ἀσθενῆ καὶ ἀκαταλήπτως ἀναπληροῦσα τὰ ἑλλείποντα, καθιστώσα με τῶν εὐσεβῶν Θηραίων ποιμένα, θέλω ὅπως κατὰ τὴν εὐσημον ταύτην τελειήν, ἀκουσθῶσι προσέτι καὶ λέξεις τινές, εὐάριθμοι μὲν, ἀνιοῦσαι ὁμως εἰς τὸ στόμα τοῦ λαλοῦντος ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας του, τοῦτο μὲν, ἐκφράζουσαι αἰσθήματα ἀναλλοιώτου εὐγνωμοσύνης, τοῦτο δέ, βεβαιοῦσαι περὶ τῆς ἐκκληρώσεως ὑπ' αὐτοῦ — Θεοῦ συνάρσει — τῆς ἀνατιθεμένης αὐτῷ βαρῆς διακονίας.

Πρῶτον ἀναπέμψω αἶνον καὶ εὐχαριστίαν Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν, τῷ παραγὰθῳ, Ὁδὴ ἡ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται, τῷ ἐπιβλέψαντι ἰλέῳ ὀφθαλμοῦ ἐπὶ τὴν πολλὴν καὶ ποικίλην ἀσθενείάν μου καὶ ἐν

τῆ ἀφάτῳ φιλανθρωπίᾳ Του δόντι μοι κατὰ τὴν καρδίαν μου, ἥτις ἔκπαλαι ἐξήλου τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, Ἡ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἐδούλευσα ἐν Κυρίῳ. Εἶη τὸ ὄνομα Αὐτοῦ εὐλογούμενον καὶ δοξαζόμενον πανταχοῦ καὶ ὑπὸ πάντων εἰς τὸ διηνεκές.

Ἐπειτα δὲ ἐκ βαθέων εὐχαριστιῶ Σοι Μακαριώτατε, καὶ πᾶσι τοῖς Σεβασμιωτάτοις Συνέδροις ἐπὶ τῇ ἐπιδειχθείσῃ πρὸς τὸ πρόσωπόν μου εὐμενεῖα Ὑμῶν, οἵτινες ὄργανα γενόμενοι τῆς Θείας βουλῆς τοῦ μονοσκήπτρου Κυρίου τοῦ σύμπαντος, ἐκαλέσατέ μοι ἐπὶ τὸν οἶακα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θήρας, μεθ' ἧς ἰσχυροὶ μὲ συνδέουν δεσμοὶ τῆς ψυχῆς ἀπὸ εἴκοσι καὶ τεσσάρων ἡδὴ ἐτῶν, ὅτε τὸ πρῶτον ἐν αὐτῇ Θεῖα εὐδοκίᾳ κατετάχθην εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Τάγματος τῶν Μοναχῶν καὶ τὴν ὁποῖαν (Θήραν) ἔκτοτε ἐγκαρδίως φιλῶ.

Τέλος ὁμολογῶ χάριτας πᾶσι τοῖς τιμῶσι καὶ ἀγαπῶσι με, τοῖς τε συμπολίταις μου καὶ τοῖς μῆ. Τοῖς τε ἄρχουσι καὶ οὔσιν ἐν ἀξιώμασι καὶ τοῖς ἰδιώταις τοῖς ποθήσασι τὴν ἀνοδὸν μου ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱεραρχίᾳ καὶ ἐργασθεῖσιν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ δείξασιν οὕτως ἐμπράκτως τὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην των καὶ τὴν τιμὴν των.

Καὶ ἐκεῖνοις οἵτινες παρίστανται νῦν ἐν τῷ σептῷ τούτῳ χώρῳ κατὰ τὰς ἱερὰς ταύτας σιγμάς καὶ ἐκείνοις, τοὺς ὁποίους κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἀρχαίου ρήματος χωρίζουσιν ἀφ' ἡμῶν «οὐρεὰ τε σκιδεῖντα, θάλασσά τε ἠγήεσσα» καὶ οἱ ὁποῖοι μακρὰν ἡμῶν ὄντες σωματικῶς, νῦν συμπαρίστανται ἡμῖν νοερῶς, συμπροσευχόμενοι.

Πᾶσι τούτοις τοῖς ρηθεῖσι ἀπὸ ψυχῆς εὐκρινῶς ἐγνωμονούσης φωνῶ. «Χάριν οἶδα ὑμῖν». Ὅπως δὲ ἰδιαιτέρως τῷ ἱερῷ Κλήρῳ τῆς ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τῆς πολυετοῦς ἐν τῇ ὁποίᾳ διακορίας μου μετὰ συγκινήσεως βαθείας ἀναμνησκόμεαι.

Μακαριώτατε καὶ Σεβασμιώτατοι τῆς Ἐκκλησίας Ποιμένες

Συνοιδῶς τὴν πολυποίκιλον ἀσθένειάν μου, ὁμολόγησα ἡδὴ αὐτὴν χριστιανοπρεπῶς. Χωρῶ ὅμως εὐέλπιδος ἐπὶ τὴν ποιμαντορίαν, ἐφ' ἣν ἡ Ὑμετέρα ψῆφος μὲ φέρει, πεποινθῶς ἐπὶ τὴν πανίσχυρον χάριν τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἀείποτε ἐξελέξατο τὰ μωρὰ καὶ ἐξουθενωμένα τοῦ κόσμου εἰς εὐδόωσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἣν ὁ Χριστὸς ἐκτίησεν τῷ ἰδίῳ Του αἵματι.

Διαβεβαιούμεν δὲ Ὑμᾶς Πατέρες καὶ ἀδελφοί, διὰ πάσας τὰς δυνάμεις τῆς τε ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, ὅλην μου τὴν ὑπαρξίν θὰ διαθέσω καὶ γηθοσύνης θὰ ἀναλώσω ὑπὲρ τῶν λογικῶν προβάτων, τῶν ὁποίων καθίσταμαι ἀπὸ τῆς σήμερον ποιμὴν, ἐναύλους ἔχων τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου «Ὁ Ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων».

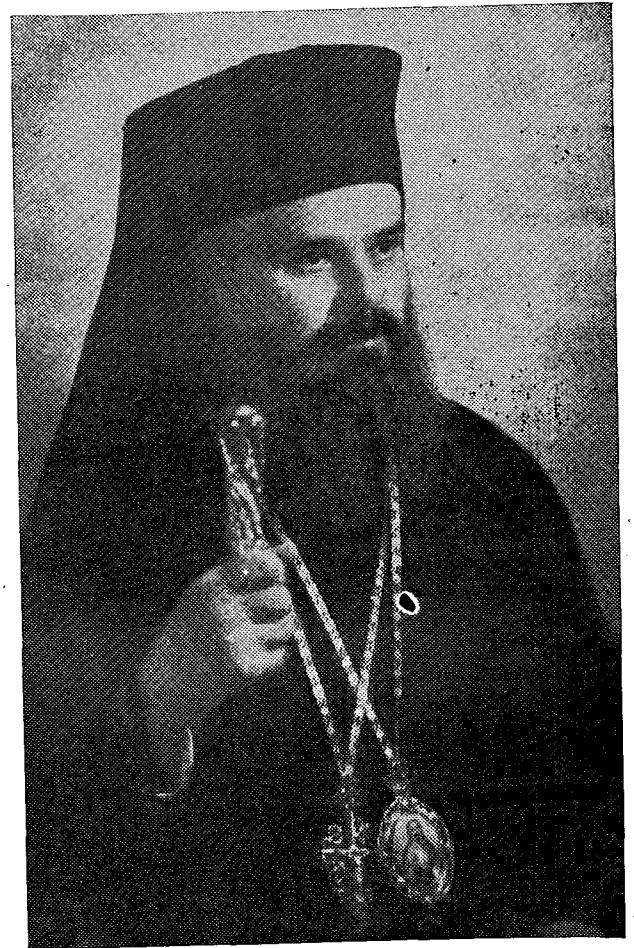
Καὶ τώρα κλείων τοὺς ὀλίγους τούτους λόγους μου Ἱερῶτατοι τοῦ Ὑψίστου Ἀρχιερεῖς καὶ προσφιλέστατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἐξαιτοῦμαι τὰς διαθέτους Ὑμῶν εὐχὰς πρὸς τὸ Πανάγιον καὶ Τελεταρχικὸν Πνεῦμα, τὴν Πηγὴν τοῦ Ἀγιασμοῦ καὶ

τῆς Σοφίας, ὅπως ἔλθῃ καὶ σκηνώσῃ ἐν ἐμοί, καταστήσῃ με ἄξιον τῆς ἱερωτάτης ἀποστολῆς τοῦ ἔργου, εἰς ὃ ὑπὸ τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας καλοῦμαι ὁ ἀσθενής, καὶ ἀναδείξῃ με τῆς ἐμπιστευομένης μοι ποιμνῆς, πράγματι Θεοπερόβλητον Ποιμένα. Ἀμήν.

Μακαριώτατε, ὁ ἐψηφισμένος ἀπεκδέχεται τὸ κέλευσμά Σου».

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἐγεννήθη ἐν Κυθήροις τῷ ἔτει 1910. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν γυμνασιακῶν του σπουδῶν, αὐτῖνες ἐγένοντο ἐν Ἀθήναις, εἰσῆχθη ὡς ἀδελφὸς εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Προφήτου Ἡλιοῦ ἐν Θήρᾳ καὶ ἐχειροτονήθη διάκονος τῷ 1933 ὑπὸ τοῦ

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θήρας κ. Γαβριήλ.

ἀειμνήστου Μητροπολίτου Θήρας καὶ ἔπειτα Τριφυλλίας κυροῦ Ἀνθίμου. Ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας ἐποποθετήθη ὡς διάκονος ἐν τῷ Ἱ. Ναφ' Ἁγίου Ἰωάννου Γαργαρέτας, ἐνθα παρέμεινεν καὶ ὡς ἀρχιμανδρίτης, χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἰδιοῦ, ὡς Μητροπολίτου Τριφυλλίας, τῷ ἔτει 1941. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν θεολογικῶν του σπουδῶν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐφοίτησε μέχρι τοῦ 1943, διωρίσθη τῷ 1946 Ἱεροκέρυξ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Τριφυλλίας καὶ Ὀλυμπίας. Εἶτα μετετέθη εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Μαντινείας καὶ Κυνουρίας καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν Μητρόπολιν Κορινθίας. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς μητροπόλεις ταύτας εἰργάσθη ὡς Ἱεροκέρυξ καὶ Πρωτοσύγκελλος. Ἐν συνεχείᾳ ἀπεσπᾶσθη

ὡς Γραμματεὺς τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἀναλαβὼν συγχρόνως καὶ καθήκοντα Προϊσταμένου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Λουκᾶ Πατρῴων ἀπὸ τοῦ 1953 μέχρι τῆς 14ης παρελθόντος μηνός, καθ' ἣν ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου Μητροπολιτῆς Θήρας, διετέλεσε Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐτιμήθη ὑπὸ μὲν τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας διὰ παρασήμου, ὑπὸ δὲ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων διὰ χρυσοῦ μεταλλίου.

Γ'

Η ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΘΑΥΜΑΚΟΥ

Τῆς 21ης παρελθόντος ἐγένετο ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ ἡ χειροτονία τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Θαυμακοῦ κ. Χρυσοστόμου. Τὴν χειροτονίαν ἐτέλεσεν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰακώβου, Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος, Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου, Ἐδέσσης κ. Ἰακώβου, Ζακύνθου κ. Ἀλεξίου, Κοζάνης καὶ Σερβίων κ. Διονυσίου καὶ Μερίτης κ. Ἰακώβου.

Ὁ Μακαριώτατος, προσφωνῶν τὸν χειροτονούμενον, ἐξῆρε τὸ ἦθός του, τὴν φιλοπονίαν του, τὸ ἀσκητικόν του πνεῦμα καὶ τὴν μόρφωσίν του, καὶ ἐξέφρασε τὴν πεποιθήσιν του, ὅτι οὗτος θὰ ἀνταποκριθῆ εἰς τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ ἀναδειχθῆ ἐκλεκτὸς συνεργάτης του.

Ὁ χειροτονούμενος, προσερχόμενος ἵνα δεχθῆ τὴν τελετουργὸν Θεῖαν Χάριν, εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Ἐλέει καὶ οἰκτιροῖς τοῦ μεγάλου Θεοῦ, ἀγάπη πατρικῆ τῆς Ὑμετέρας γεραβᾶς Μακαριότητος, καὶ ψήφοις ἱεραῖς καὶ κανονικαῖς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἰσταμαι σήμερον ἐνώπιον τοῦ φοικτοῦ θυσιαστηρίου, ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ καὶ ἐν βαθείᾳ τῆς καρδίας μου ταπεινώσει καὶ ἐν συντριβῇ, ἵνα δεχθῶ τὴν τελεσιουργὸν καὶ πανσθενῆ θεῖαν χάριν διὰ τῶν τιμῶν χειρῶν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ τῶν περὶ Αὐτὴν Ἁγίων Ἱεραρχῶν καὶ καταστῶ οὕτως Ἀρχιερεὺς ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψᾶς Ἐπισκοπῆς Θαυμακοῦ.

Συνέχει μου τὴν καρδίαν, περισσότερον πάσης ἄλλης φορᾶς σήμερον, τὸ αἶσθημα τοῦ φόβου, βλέπων καὶ ἀναπολῶν τὸ ἄπειρον τοῦ Θεοῦ ἔλεος ὡς ποταμὸς ἀέναος νὰ κατέρχεται ἐπ' ἐμὲ ἀπὸ τῶν πρώτων βημάτων τοῦ βίου μου καὶ νὰ καταρδεύῃ τὴν ὑπαρξίν μου μέχρι τῆς ἱεράς ταύτης στιγμῆς, τὴν ὁποίαν ὁ Ἐυεργέτης μου Θεὸς μοι ἐπεφύλαξεν, ἵνα διακηρύξω μετὰ τοῦ Ψαλμωδοῦ: Κύριε, «τὸ ἔλεός σου μέγα ἐπ' ἐμὲ»¹. Κύριε, «τὸ ἔλεός σου κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου ἐστὶ»². «Τὰ ἔλέη σου, Κύριε, εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσονται»³.

Τί εἶπω καὶ τί λαλήσω, καλούμενος, ὑπὸ τῆς ἀνεϊκάστου ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὴν περίβλεπτον τῆς Ἐκκλησίας ἐπαλξίν, ἀναβιβαζόμενος ἐπὶ τὸ μέ-

γιστον τῆς Ἀρχιερωσύνης ὕψος, δδηγούμενος, ὁ ἐλάχιστος ἐγώ, ἐπὶ τὸ ὑπόουγμα ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου ἀρχὴ μὲν καὶ θεμέλιον εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ Ἀρχιποίμην Χριστός, συνεχιστὰς δὲ ἔχει τοὺς θεοροσήμενας Ἀποστόλους, τοὺς θείους τῆς Ἐκκλησίας πατέρας καὶ τοὺς ἁγίους Ἱεράρχας;

Ὁμολογῶ τοῖς πᾶσι καὶ ἐξαγγέλλω, διαπρονόια τῆ φωνῆ, τὴν ἄμετρον τοῦ Θεοῦ πρόνοιαν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ βίου μου μέχρι τοῦ νῦν, ὅτε ἡ Ἁγία μου Ἐκκλησία στηρίζει εἰς τοὺς πνευματικούς ὄμους μου τὸ πανίερρον ἀξίωμα, τὸ ὁποῖον ἐπωμίσησαν οἱ ἱερωτάτοι τῶν Ἀποστόλων διάδοχοι, οἱ πράξει καὶ θεωρεῖα λάμπραντες καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς φῶτα καταλαμπρύναντες.

Τί λοιπὸν τῷ Κυρίῳ μου καὶ Ἐυεργέτῃ μου Θεῷ προσήνεγκον καὶ κέκλημέ με σήμερον ἐπὶ τὴν κλῆσιν ταύτην καὶ ἀποστέλλει με ἐπὶ τὸ γεωργίον τῆς Ἀμπέλου ταύτης, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιὰ Του; Ἐάν τι καλὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν προσέφερον τυχόν, ἐὰν δὲν κατῆργησα τὸν τόπον, ὅπως ἡ τοῦ ἱεροῦ Ἐδαγγελίου ἄκαρπος σικκῆ, ἐὰν τυχόν ἐπεχείρησα τὸ ἐν τάλαντον ὄπερ μοι ἐνεπιστεύθη ἡ εὐσπλαγγνία τοῦ Θεοῦ νὰ μὴ κατορύξω εἰς τὴν γῆν, πάντα ταῦτα ὀφείλω εἰς τὸν ἐνδυναμώσαντά με Χριστόν, διότι χωρὶς αὐτοῦ οὐδὲν δύναται νὰ πράξῃ ὁ πολυπλαγκτός ἄνθρωπος εἰς τὸ πολυκύμαντον τοῦτο πέλαγος τῆς παρουσίας ζωῆς. «Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν», Κύριε, προσεκόμισα τῇ Ἐκκλησίᾳ σου, καὶ ἐξ ἰδίων προσέφερον οὐδέν. Καὶ ἰδοὺ τιμῶ με ἡ Ἐκκλησία σήμερον ἀνυπερβλήτῳ καὶ ἀσυγκρίτῳ τιμῇ καὶ ἐπὶ τὴν Ἀρχιερωσύνην με προσάγει, «ἵνα ἐνδείξηται τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος» τοῦ Χριστοῦ⁴, «ὅτι Χριστός ὁ Κύριος»⁵. Πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης τοῦ Κυρίου. Πλήρης ἡ ζωὴ μου καὶ κατάμεστος τῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ. Οἱ οὐρανοὶ διηγούνται δόξαν Κυρίου καὶ ἐγὼ ἐξαγγέλλω τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἐπ' ἐμὲ καὶ τὴν ἄπειρον αὐτοῦ πρὸς ἐμὲ ἀγαθότητα. Οὐχὶ διὰ τὴν δικαιοσύνην μου, ἀλλὰ διὰ τὴν ἄμετρον τοῦ Χριστοῦ συγκατάβασιν τελεσιουργοῦνται σήμερον ταῦτα ἐπ' ἐμὲ.

Ἄλλ' ὅσον ὁ ἐπουράνιος πατὴρ σκορπίζει καὶ δίδει ἐμοὶ τῷ πένητι νιψὶ τον πλοῦσια τὰ ἔλεη του, ὅσον καὶ ἂν σκεῖος τιμῆς ἀτιμῆτον καθιστᾷ με σήμερον, τοσοῦτον εἰμι ἐντρομος, προσατενίζων εἰς τὸ ὕψος τοῦ Ἐπισκοπικοῦ λειτουργήματος καὶ διαλογιζόμενος ὅτι κλητοὶ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι καὶ ἐκ κοιλίας μητρὸς ἡγιασμένοι, ἱκετηρίαν τῷ Κυρίῳ ἀπέπεμπον, ἵνα μὴ ἀναδεχθῶσι τρισμέγιστα ὑπουργήματα καὶ καταστῶσι τοῦ περιουσίου λαοῦ τοῦ Θεοῦ πνευματικοὶ ποιμένες. «Ὁ δὲν Δέσποτα, Κύριε, λέγει ὁ Ἱερεμίας, ἰδοὺ οὐκ ἐπίσταμαι λαλεῖν, ὅτι νεώτερος ἐγὼ εἰμί»⁶, καὶ ἀναφωνεῖ, πρὸς τὸν Σαβαώθ ἐν προσευχῇ, ἐπιχειρῶν ὁ γιγάντιος τὴν ψυχὴν νὰ μὴ ἀναδεχθῆ τὴν προφητικὴν ἀποστολήν. Καὶ ἐὰν ὁ ἐπίγειος οὗτος ἄγγελος, ὁ κεκοσμημένος παντοίας ἀρεταῖς ἐφευγε τὴν τιμὴν καὶ ἀπέστειργε τὴν κλῆσιν,

1. Ψαλμὸς 85,13.

2. Ψαλμὸς 25,3.

3. Ψαλμὸς 88,2.

4. Ἐφεσίους 2,7.

5. Α' Πέτρον 2,3.

6. Ἱερεμίας 1,6.

κατὰ μείζονα λόγον ἐγὼ τρέμω καὶ δειλιῶ καὶ ταρασσεται ἐν ἔμοι ἢ καρδία μου.

Διότι ἔναντι ἡχοῦσιν εἰς τὰ ὄτα τῆς ψυχῆς μου οἱ λόγοι τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ τῶν ὁποίων, ὡς ἐν ἄρθροισι πίστεως, καθορίζονται τὰ τοῦ Ἐπισκόπου γνωρίσματα καὶ αἱ ἐπὶ μέρους ἀρεταί, ὅφ' ὧν ὀφείλει νὰ περικουμῆται, ἵνα λάμπῃ ὡς ὁ λύχνος ὁ ἐπὶ τὴν λυχνίαν ὑψούμενος. «Δεῖ—παρακελεύεται ὁ θεοσπέσιος Παῦλος—τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι... νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, μὴ πάροιον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλόγυρον»⁷.

Ἐπὶ μείζονας καλοῦμαι, λοιπόν, τὰς εὐθύναις καὶ ἐπὶ βαρυτάτας ὀδηγοῦμαι ὑποχρεώσεις καὶ ἐπὶ μόχθους καὶ καμάτους πολλοὺς ἀποδύομαι καὶ εὐλογός ἐστιν ἡ δειλία μου καὶ κυκλῶθεν λογισμοὶ δέους μὲ περιβάλλουσι, ἀναλογιζόμενον, ὅτι «ποικίλον εἶναι δεῖ τὸν ποιμένα καὶ διδάσκαλον—κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον—πολλῆς ἐλευθερίας καὶ παρησίας ἀνάμεστον, εἰδότα καὶ συγκατιέναι χρῆσίμως... καὶ χρηστὸν εἶναι ὁμοῦ καὶ αὐστηρὸν... πρὸς τὸ γενέσθαι τοῖς πᾶσι τὰ πάντα ἵνα πάντας κερδίῃ καὶ γὰρ σεμνὸν εἶναι δεῖ τὸν τοιοῦτον καὶ ἄτυφον καὶ φοβερὸν καὶ προσηγῆ καὶ ἀρχοντικὸν καὶ κοινωρικὸν καὶ ἀδέκαστον καὶ θεραπευτικὸν καὶ ταπεινὸν καὶ ἀδούλωτον καὶ ἡμερον... μῆτε ἀλαζονικὸν εἶναι... πρὸς τοὺς χρηστοὺς ταπεινὸν, πρὸς τοὺς θρασεῖς ὑψηλὸν... Οὐ γὰρ ἀρχόντων τύφός ἐσσι τὰ ἐνταῦθα οὐδὲ ἀρχόντων δουλοπρέπεια, ἀλλὰ ἀρχὴ πνευματικῆ, τοσοῦτω μάλιστα πλεονεκτοῦσα, τῷ πλεόν τῶν πόνων καὶ τῆς ὑπὲρ ὁμῶν ἀνεδέχεσθαι φροντίδος, οὐ τῷ τὰς τιμὰς πλείους ἐπιζητεῖν»⁸.

Ἄλλὰ «ἵνα τί περὶ λυπος εἶ ἡ ψυχὴ μου καὶ ἵνα τί συνταράσσεις με; Ἐλπίσον ἐπὶ τὸν Θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου, ὁ Θεός μου»⁹. Τὴν ἀγκυραν ταύτην τῆς ἐλπίδος μου ῥίπτων ἐπὶ τὴν θάλασσαν τῶν τῆς δειλίας μου λογισμῶν καὶ «Κύριε, βοήθει μοι» ἀναφανῶν καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ νῦν καὶ διὰ παντός, ἐπικαλούμενος, ἴσταμαι ὡς ἐπὶ πέτρας στερεᾶς, καὶ ἐνδυναμοῦμαι ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος τοῦ Θεοῦ καὶ «κνωχῶμαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ»¹⁰, τοῦ εἰπόντος «οὐ μὴ σὲ ἀνῶ οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω»¹¹. Ὡστε θαρρῶν λέγω καὶ ἐγὼ «Κύριος ἐμοὶ βοηθός καὶ οὐ φοβηθήσομαι»¹². «Κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου, ἀπὸ τίνος δειλιάσω;»¹³ Διότι ὅπου χάρις Θεοῦ καὶ ἔλεος, ἐκεῖ καὶ δύναμις, ἐκεῖ καὶ ἰσχύς. Ὅπου Θεοῦ βοήθεια καὶ συναντίληψις, ἐκεῖ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας μετασκευάζονται καὶ τῶν δυσκολιῶν αἱ ἐπι-

θέσεις εἰς οὐδὲν λογίζονται, καὶ ὡς ἀράχνης ἴστοι διαλύονται.

Ὅθεν, θαρρῶν τῷ ἀπειρῷ ἔλεει τοῦ Θεοῦ, προσέρχομαι, Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα, καὶ κλίνω ταπεινῶς τὸν ἀχένα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος πρὸ τῆς κλήσεως τοῦ Θεοῦ. Προσέρχομαι, ὑποτασσόμενος εἰς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, καὶ ὑπέικω εἰς τὴν προσταγὴν αὐτοῦ, διαβιβασθεῖσαν μοι διὰ τῆς θεοπροβλήτου ἐκλογῆς μου. Ἐγγίζω μετ' ὀλίγον τὸν «θρόνον» τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἵνα λάβω χάριν καὶ ἔλεον εἰς εὐκαιρον βοήθειαν»¹⁴, καὶ αἰσθάνομαι ὅτι ἐγγίζων ἐστὶν ὁ Θεός τὸν ἀδύνατον ἄνθρωπον. Διότι λέγει ὁ Θεός: «Θεὸς ἐγγίζων ἐγὼ εἰμί, καὶ οὐχὶ Θεὸς πόρρωθεν»¹⁵.

Προσερχόμενος δὲ τῷ Κυρίῳ μου, ἐπὶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, τὸν ἐκλεκτὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον, στρέφω ὀφειλετικῶς τὴν σκέψιν μου, καὶ ἐκφράζω τὰ αἰσθήματα τοῦ βαρυτάτου σεβασμοῦ μου καὶ τῆς ἀφοσιώσεώς μου, διότι ὡς πατὴρ φιλόστοργός μοι παρεστάθητε, καὶ μὲ περιεβάλλετε μὲ τὸ περιβόλαιον τῆς εἰλικρινοῦς καὶ πηγαιῆς ἀγάπης Ὑμῶν. Καὶ ἰδὼν σήμερον τίθεσθε τὰς τιμίας χεῖρας Ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν μου καὶ ἐπ' ἐμὲ ἐπικαλεῖσθε τὴν θεῖαν χάριν καὶ συνεργίαν Ὑμῶν μὲ καθιστάτε καὶ ὡς πνευματικὸν γεωργὸν τῆς ἐμπιστευθείσης Ὑμῖν πνευματικῆς ἀμπελοῦ μὲ ἀποστέλλετε, λέγοντές μοι διὰ τῶν ἔργων, «τέκνον, ὕπαγε ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι μου». Ἐχεις, Πάτερ Ἀγιώτατε, τὴν εὐπείθειάν μου, ἀπόδος μοι τὴν εὐλογίαν. Ἀντὶ τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἀγάπης Ὑμῶν θὰ ἐχητε, Μακαριώτατε, ἀπὸ μέρους μου τὴν ὑπακοήν, τὴν ἀφοσίωσιν, τὴν ὀλοκληρωτικὴν μου προσφορὰν ἐπὶ τῆς ἀνατεθείσης μοι παρ' Ὑμῖν διακονίας. Εἶμαι εὐγνωμὸν πρὸς Ὑμᾶς καὶ ἔσομαι, διὰ βίου, μνήμων τῆς εὐδοκίας καὶ τῆς στοργῆς Ὑμῶν. Ἄλλὰ καὶ τῇ Ἱερῶν μου Συνόδῳ εὐγνωμονῶ, διότι, ὁμοῦ μετὰ τῆς Μακαριότητος Ὑμῶν, ἐξελέξατό με Ἐπίσκοπον ἐν δημοφιλῆ πλήρει. Ἀποχωρίζομαι δὲ αὐτῆς οὐχὶ ἄνευ βαρυτάτης συγκινήσεως διότι, ἐπὶ ἑπτὰ συναπτά ἔτη καὶ ἔτι πλέον, διηκόνησα ἐν αὐτῇ ἐν κόπῳ καὶ ἐν μόχθῳ καὶ τὸ ἱερὸν αὐτῆς Καθίδρυμα ἐγένετό μοι δευτέρα μου κατοικία. Ἀφῆκα εἰς τὴν Ἱερῶν μου Σύνοδον μέρος τῆς ζωῆς μου, καὶ θὰ ἀναμιμνήσκωμαι διὰ βίου τὰς πολλαπλᾶς ὀφειλείας, τὰς ὁποίας αὕτη μοι ἀντιπροσέφερε ἀντὶ τῆς πρὸς αὐτὴν ἐλαχίστης προσφορᾶς μου.

Ἀνατρέχω, περαιτέρω, κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην τοῦ βίου μου στιγμὴν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς συντελέσαντας εἰς τὸ νὰ ἀχθῶ εἰς τὸ τέρας τοῦτο, τὸ ὅποιον, ὦ Κύριε, εἶναι ἡ ἀρχὴ νέας πορείας κοπιώδους, περὶ τῆς ὁποίας ἐποιησάμην βαρυντάτην πρὸ τίνος νύξιν. Ἡντύχησα νὰ ἔχω γονεῖς εὐσεβεῖς, δῶρον καὶ τοῦτο τῆς πρὸς με ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ἐθῆνον μὲν τῆ ψυχῆ τοῦ πατρός μου, ὅστις ἀποθνήσκων καὶ παῖδα μικρὸν ἐγκαταλείπων με εἰς τὴν φροντίδα τῆς μητρός μου, ὑπὸ ἀδημονίας κατείχετο μήπως

7. Α' Τιμόθεον 3,2-3.

8. Μητροπολίτου Ἡσακλίας Φιλαρέτου Βαφείδου «Ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος καὶ ἡ δράσις αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ» Θεσσαλονίκη 1931, σελίς 180-181, ἐν ὑποσημειώσει, καὶ Migne 61,527.

9. Ψαλμὸς 41,6.

10. Β' Κορινθίους 12,9.

11. Ἐβραίους 13,5.

12. Ἐβραίους 13,6.

13. Ψαλμὸς 26,1.

14. Ἐβραίους 4,16.

15. Ἱερεμίου 23,23.

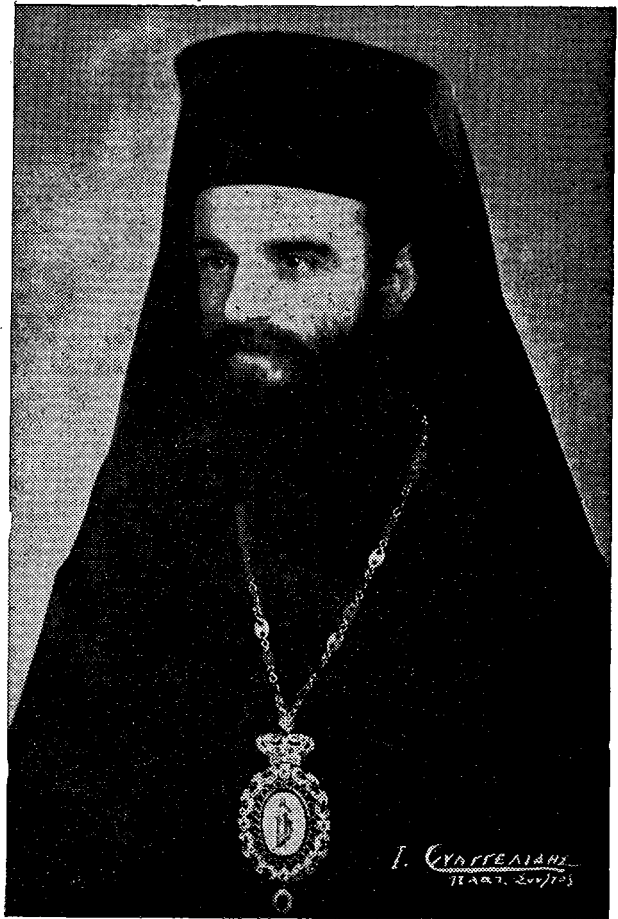
δὲν τύχω ἐπιμελοῦς παιδεύσεως καὶ μήπως ὡς μοι εἶπε, φθάσω εἰς τὸ σημεῖον νὰ γίνω προβάτων ποιμὴν. Ἄλλ' ἢ πρόνοια τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς μητρὸς μου οἱ μόχοι καὶ ποιά τις ἰδική μου συμβολή, ἡγαγόν με εἰς τὴν ἐπίζηλον ταύτην θέσιν νὰ γίνω λογικῶν προβάτων ποιμὴν. Ἄς εὐφραίνεται νῦν τοῦ πατρὸς μου ἡ ψυχὴ. *Εὐγνωμονῶ ἐκ μυχίων καρδίας μου τῇ καλῇ μου μητρὶ δι' ὅσα ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκοπίασε.* Ἄς μὲ συνοδεύουσιν αἱ εὐχαὶ αὐτῆς διὰ παντὸς τοῦ βίου μου. Μνημονεύω τῶν κόπων τῶν καλῶν διδασκάλων μου καὶ εὐχαριστῶ αὐτοῖς ἀπὸ βάθους ψυχῆς. Ἀναμνησκόμεαι εὐγνωμόνως τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χαλκίδος κ. Γρηγορίου, ὅστις ἐχειραγωγῆσέ με καὶ ἐβοήθησέ με κατὰ τὰ πρῶτα βήματα τῶν Πανεπιστημιακῶν μου σπουδῶν, ὡς καὶ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος Ἰεζεκιήλ, τοῦ εἰς διάκονον χειροτονητοῦ μου καὶ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μεσσηνίας κ. Χρυσοσιόμου, χειροτονητοῦ μου εἰς προεσβύτερον, περιβάλλοντός με δι' ἀγάπης πατρικῆς καὶ χειραγωγῆσαντό, με εἰς τὰ πρῶτα βήματα τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ σταδιοδρομίας μου. Μακαρίζω τὴν μνήμην τῶν ἀειμνήστων Ἀρχιεπισκόπων Ἀθηνῶν Σπυρίδωνος καὶ Δωροθέου, παρ' οἷς ὑπηρετήσα ὡς Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ παρὰ τῶν ὁποίων ἔτυχε ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως. Ἄς ἀναπαύωνται αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐν σκηναῖς δικαίων, τὰ δὲ δοτᾶ αὐτῶν «ὡς βοτάνη ἀνατέλλοι»¹⁶.

Ἰσταμαι πρὸ τοῦ φοβικοῦ θυσιαστηρίου καὶ δρῶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς μου τὸν Παράκλητον καταδεχόμενον νὰ σκηνώσῃ καὶ νὰ ποιήσῃται μοῆν ἐν ἐμοί. Ἀπὸ τὰ μύχια δὲ τῆς καρδίας μου καὶ ἀπὸ τὴν ὑπόστασιν τῆς ψυχῆς μου καὶ ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς διανοίας μου μία ὑπόσχεσις λαμπρὰ ὡς ἡ ἀνάστασις ἀναπηδᾷ. Ἡ ὑπόσχεσις ὅτι ἵην ἀγίαν πίστιν καὶ τὴν ἱερὰν παράδοσιν τῆς Ἀγιωτάτης Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας θὰ τηρήσω ἀκεραίας καὶ ἀλαβήτους πάσῃ θυσίᾳ καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ ὅτι καρδίαν καὶ ψυχὴν καὶ διάνοιαν καὶ λόγους καὶ ἔργα καὶ ὄλον ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐμαντόν θὰ προσφέρω τῇ τιμῇ μου Σεβασμιωτάτῃ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ μου, μέχρι τέλους τοῦ βίου μου, ἀντὶ ἐκείνων ἅτινα αὕτη πλουσιοπαρόχως μοι προσήνεγκεν. Οὐκ ἔσομαι — τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ — ποιμὴν μισθωτός, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ποιμνὴν, ἡμέρας καὶ νυκτὸς καὶ ἐν ἡλίῳ καὶ ἐν παγετῷ καὶ ἐν εὐδίᾳ καὶ ἐν χειμῶνι, σταθήσομαι φύλαξ ἀκόμηντος, περισκοπῶν τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν, ἵνα τύχω καλῆς ἀπολογίας ἔμπροσθεν τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ.

Πρὸς Σὲ νῦν, Κύριε, τὸν Ἀρχιποίημα Χριστόν, αἶρω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐνδακρυς καὶ αὐθις εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἠξίωσάς με τὸν ἀνάξιον τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος καὶ ἐξήγειράς με ποιμένα¹⁷. Ποιμῶνός σου, Κύριε, τῇ προστασίᾳ σου καὶ ποιμαντῶ λαόν σου. Κελεύεις με, Κύριε, καὶ ἰδοὺ ἀναπετάσω τὰς πύλας τῆς ψυχῆς μου. Ἐλθέτω τὸ Πνεῦμα σου

τὸ ἀγαθὸν εὐθὲς καὶ ἡγεμονικὸν ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου, λαμπρῶνον με καὶ ἐνδυναμοῦν με. Ἐλθέτω, Κύριε, ἡ θεόρροτος χάρις σου εἰς τὴν αὐχηθῆσαν καρδίαν μου, ὡς δρόσος Ἀερμών. Ἐλθέτω δὲ Παράκλητος ὡς ἐν τῇ Πεντηκοστῇ, ποιῶν τὴν ἀλλοίωσιν τὴν εὐπρεπεστάτην. Κλήρος καὶ λαός, ἡ Ἐκκλησία σου, ἱκετεύουσί σε ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ δούλου σου ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ. Ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων σου.

Ἔ, Κύριε, σῶσον δὴ. Ἔ, Κύριε, ἐλέησον δὴ. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Γένοιτο. Γένοιτο».

Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Θαυμακοῦ κ. Χρυσόστομος.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἐγεννήθη ἐν Ἰστιαίᾳ Εὐβοίας τῇ 25 Σεπτεμβρίου τοῦ 1918. Κατὰ κόσμον ἐκαλεῖτο Ἀδάμ. Τὴν στοιχειώδη καὶ τὴν Γυμνασιακὴν μόρφωσιν ἔλαβεν ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι. Ἐν ἔτει 1938 εἰσήχθη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐξελεθὼν αὐτῆς ἀριστοῦχος, ἐν ἔτει 1944. Τῇ 3 Ἰουνίου τοῦ 1944 ἐχειροτονήθη Διάκονος, τῇ ἐγκρίσει καὶ θερμῇ συστάσει τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χαλκίδος κ. Γρηγορίου ἐκ τῆς Ἐπαρχίας τοῦ ὁποίου κατὰγεταί, ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων Ἰεζεκιήλ. Ὡς Διάκονος ὑπηρετήσεν εἰς τὸν Ἱε-

16. Ἡσαίου 66,14.

17. Ζαχαρίου 11,16.

ΟΙ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1833· 1900 ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΩΣ ΣΥΝΟΔΙΚΟΙ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (*)

Μετά τὸν θάνατον ἑμῶς τοῦ πρ. Σάμου Κυρίλλου, ἐπισυμβάντα τῇ 6ῃ Φεβρουαρίου 1850⁶⁰, ἐκλήθη ἀντ' αὐτοῦ ὁ, ἄχρι τοῦδε, ὡς ἀναπληρωματικὸς τοιοῦτος Λοκρίδος Ἀγαθάγγελος καὶ τοιοιτοτρόπως οὗτος μετὰ τῶν ὑπολοίπων αὐτοῦ συναδέλφων ἀπετέλεσαν τὴν Σύνοδον τῆς, ὡς ἄνω, Περιόδου.

Εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 17368]475 καὶ ἀπὸ 30 Ὀκτωβρίου 1849 τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐγκύκλιον, ὑπογράφεται, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ Συνοδικοῦ μέλους, «Ὁ Ἀργολίδος Θεόφιλος»⁶¹. τοῦτο ἑμῶς δὲν εἶναι ἀληθές

1) διότι ὑπὸ τὸ ὄνομα «Θεόφιλος» Ἐπίσκοπος τῆς παροικίας Ἀργολίδος, δὲν ὑπῆρχε κατὰ τὴν περίοδον ταύτην καὶ

2) διότι αὕτη, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1843, ὅτε ἀπέθανεν ὁ Ἀρχιερεὺς αὐτῆς Γεράσιμος, διετελεῖ ἐν χηρείᾳ μέχρι τοῦ 1852· κατ' ἀκολουθίαν ἀντὶ τοῦ «Ἀργολί-

δος Θεόφιλος», δέον νὰ γραφῆ «Ὁ Λοκρίδος Ἀγαθάγγελος», ὅστις ἦτο Συνοδικός, κατὰ τὴν 30ὴν Ὀκτωβρίου 1849, ὅτε ἐξεδόθη ἡ μνημονευθεῖσα ἐγκύκλιος.

1850 - 1851

Κατὰ τὴν Συνοδικὴν ταύτην Περίοδον, καθ' ἣν συνετελέσθη ἡ κανονικὴ, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ, τῆς ΚΠόλεως, Πατριαρχείου, χειραφέτησις, Σύνοδοι Αὐτῆς Ἀρχιερεῖς ἦσαν οἱ Ἀττικῆς ἢ Ἀθηνῶν Νεόφυτος Πρόεδρος, ὅστις ἐφεξῆς, συνηδὸν τῷ σχετικῷ Πατριαρχικῷ Συνοδικῷ Τόμῳ, ὡς Ἀρχιερεὺς τῆς βασιλευούσης τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, εἶναι ὁ μόνιμος Αὐτῆς Πρόεδρος, Κυνουρίας Διονύσιος, Εὐδοκίας Νεόφυτος, Καλαβρύτων Βαρθολομαῖος καὶ Φθιώτιδος Ἰάκωβος Μέλη⁶², μὲ ἀνα-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 441.

60. Κων. Οἰκονόμου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 523 ὑποσ. α'.

61. Στεφ. Γιαννοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 461.

62. Κων. Οἰκονόμου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 571. Δ. Ματαράγμα, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 189.

ρὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου Ὁμονοίας Ἀθηνῶν. Τῇ 28 Ὀκτωβρίου τοῦ 1945 ἐχειροτονήθη Πρεσβύτερος καὶ προχειρίσθη εἰς Ἀρχιμανδρίτην ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομου, ὀνομασθεὶς Χρυσόστομος. Ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1945 μέχρι τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1950 ὑπηρέτησεν ὡς Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας. Κατὰ τὸ ὡς ἄνω πενταετὲς χρονικὸν διάστημα εἰργάσθη καὶ ὡς Ἱεροκήρυξ ἐν διαφόροις Ναοῖς τῶν Καλαμῶν, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ Μητροπολιτικῷ Ἱερῷ Ναῷ τῆς Ὑπαπαντῆς, ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, ἐν τῷ Στρατιωτικῷ Κέντρῳ τῶν Καλαμῶν, καὶ ἐν ταῖς Ἐπανορθωτικαῖς Φυλακαῖς αὐτῶν. Κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἐδίδραξεν ὡς Κατηχητὴς εἰς Κατώτερα, Μέσα καὶ Ἀνώτερα Κατηχητικὰ Σχολεῖα τῶν Καλαμῶν ἀρρένων καὶ θηλέων. Διτέλεσε διδάσκαλος τῶν θρησκευτικῶν, κατὰ τὸ Σχολικὸν ἔτος 1946 - 1947, ἐν τῇ ἐν Καλάμαις Νυκτερινῇ Σχολῇ Ἀρρένων, καὶ ἐπὶ τριετίαν (1946 - 1949) Διευθυντῆς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ περιοδικοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας τοῦ φέροντος τὸν τίτλον «Διδαχὴ», δημοσιεύσας ἐν αὐτῷ ἱκανὰ ἄρθρα, καὶ ὁμιλίας. Τὸν Νοέμβριον τοῦ ἔτους 1950 προσελήφθη ὡς Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ μετὰ εἰκοσάμηνον ὑπηρεσίαν, ὁμοφώνῳ ἀποφάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 20 Ἰουνίου τοῦ 1952, προήχθη εἰς Ἀρχιεπιγραμματέα Αὐτῆς εἰς ἣν θέσιν ὑπηρέτησε μέχρι τῆς 15 Νοεμβρίου τοῦ 1957, ὅτε ἐξελέγη παμψηφεί ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Ἐπίσκοπος Θαυμακοῦ, ὡς Βοηθὸς τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτου. Πρὸς τοῦτοις, ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1950 μέχρι τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1953, διτέλεσεν ἱερατικῶς προϊστάμενος καὶ Ἱεροκήρυξ τοῦ ἐν Καστέλλα Περιαιῶς Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, καὶ ἐν συνεχείᾳ Ἐφημέριος τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Ἀθηνῶν, μέχρι τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ εἰς Ἐπίσκοπον. Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ὑπερπενταετοῦς ὑπηρεσίας αὐτοῦ ὡς Ἀρχιεπιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀποφάσασιν Αὐτῆς μετέξω διαφόρων Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, ἀπὸ δὲ τοῦ Μαΐου τοῦ 1953 διτέλεσε Γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς Μελέτης Θεμάτων Προσυνόδου. Ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐξέδωκεν, ἐπιμελείᾳ αὐτοῦ, εἰς δύο ὀγκώδεις τόμους (κατὰ τὰ ἔτη 1955 καὶ

1956) τὰς Συνοδικὰς Ἐγκυκλίους τῶν ἐτῶν 1901 - 1956. Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1955 προτάθη ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος ὡς Βοηθὸς αὐτοῦ Ἐπίσκοπος, τῆς προτάσεως ταύτης ἐπαναληφθεῖσας καὶ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1956. Τῇ 19 Ἰανουαρίου τοῦ 1957 ἐξελέγη μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐδρευούσης «Ἐταιρείας Ἑθνοῦ καὶ Σπουδῶν». Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1957 ἀπενεμήθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων κ. Βενεδικτοῦ ἀπὸ ἰδρυθῆν ἐπὶ τῷ ἔρτασμά τῆς 1500ῆς ἐπετείου τοῦ Πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων «χρυσὸν μετάλλιον τῆς Μητρὸς τῶν Ἐκκλησιῶν». Ἠσχολήθη καὶ μετὰ τὴν συγγραφὴν ἐποικοδομητικῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν ἱστορικῶν ἔργων. Πλὴν τῶν ἐν Ἐκκλησιαστικαῖς περιοδικαῖς δημοσιευθέντων ἄρθρων, αἱ μονογραφαὶ αὐτοῦ εἶναι αἱ κάτωθι: 1) Παναγία Δινοῦς, Βόλος 1949. 2) Παναγία Ὑπαπαντῆ. Καλάμαι 1950. 3) Δύο Θεόδωροι Ἐπίσκοποι Εὐρώπου. Ἀθήναι 1951. 4) Ἡ Ἱ. Μητρόπολις Εὐρώπου διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Ἀθήναι 1952. 5) Ποιμαντικαὶ ἐνασχολήσεις [«Ἡ πνευματικὴ ζωὴ τοῦ ἐφημερίου», «Ἡ Φιλοσοφία παρὰ τοῖς κληρικοῖς», «Τὸ γινῶθαι σωτῆρ τοῦ κληρικοῦ»]. Ἀθήναι 1952. 6) Ἡ Ἐπισκοπὴ Ὠρεῶν. Ἀθήναι 1953. 7) Νομοκάνων Παλαιστίνης. Ἀθήναι 1953. 8) Γάμος καὶ διαζύγιον (Β' ἐκδοσις). Ἀθήναι 1953. 9) Ἡ ἐν βορείῳ Ἑβροῖα Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίου Γεωργίου «Ἡλια» (Ἐπεξεργασία). Ἀθήναι 1953. 10) Αἱ Ἐπισκοπαὶ Πορθμοῦ, Αἰδωνοῦ, Αἰδηψοῦ, Ζάκρων καὶ Καναλίων. Ἀθήναι 1954. 11) Ἀρχαὶ καὶ διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν Εὐβοίᾳ. Θεσσαλονίκη 1954. 12) Συνοπτικὴ Ἱστορία τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ἐπὶ τῇ 100ῇ περιόδῳ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς). Ἀθήναι 1954. 13) Ἐκκλησιαστικὰ Ἑθνοῦ καὶ σεμνώματα ἐν οἷς ὁ ἀοίδιμος Πενταπόλεως Νεκτάριος. Ἀθήναι 1955. 14) Καθαίρεσις Μητροπολιτῶν Εὐρώπου. Ἀθήναι 1955. 15) Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Καρύστου διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Ἀθήναι 1955. 16) Λόγος εἰς Ἁγίον Ἀπόστολον Παῦλον καὶ εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι. Ἀθήναι 1956. 17) Ἡ κοσμητικὴ φρασεολογία εἰς τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον ἐν τῇ ἐν χρήσει Ὑμνογραφίᾳ. Ἀθήναι 1957. 18) Βιβλιοκρισίαι εἰς Ἐφημερίδας καὶ περιοδικά.

πληρωματικούς τούς Κυκλάδων Δανιήλ και Λοκρίδος 'Αγαθάγγελον⁶³.

Τῆ 30ῃ ἡμῶς Μαρτίου 1851 ἀποθνήσκει ὁ Φθιώτιδος 'Ιάκωβος⁶⁴, ὅν, ἐν τῇ Συνόδῳ, διαδέχεται ὁ ἄχρι τοῦδε ἀναπληρωματικός, Λοκρίδος 'Αγαθάγγελος⁶⁵. ἄλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἤτοι τῇ 11ῃ 'Απριλίου μεθίσταται πρὸς τὰς οὐρανίους μονὰς καὶ ἕτερος Συνοδικός, ὁ Εὐβοίας Νεόφυτος⁶⁶, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ὁποίου ἔρχεται ὁ ἕτερος ἀναπληρωματικός, ἤτοι ὁ Κυκλάδων Δανιήλ⁶⁷. 'Επομένως διὰ τὸ ὑπόλοιπον τῆς περιόδου ταύτης, χρονικὸν διάστημα, Συνοδικοὶ διετέλουν, οἱ 'Αθηνῶν Νεόφυτος ὡς Πρόεδρος καὶ Κυουρίας Διονύσιος, Καλαβρύτων Βαρθολομαῖος, Κυκλάδων Δανιήλ καὶ Λοκρίδος 'Αγαθάγγελος, ὡς Μέλη.

Καὶ ἐν τῇ παραγράφῳ ταύτῃ δεόν νὰ ἐπέλθωσιν αἱ κάτωθι διορθώσεις.

1) Εἰς τὴν, ἀνευ ἀριθμοῦ, Συνοδικὴν ἐγκύκλιον τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1850 ὑπογράφεται ὡς «'Αττικῆς» 'Αρχιερεὺς αὐτῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Θεόφιλος»⁶⁸. Τοῦτο ἡμῶς δὲν εἶναι ὀρθόν, διότι ὁ Θεόφιλος ἐπὶ τὴν Προεδρίαν τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου ἀνῆλθε, μεσοῦντος τοῦ ἔτους 1862· κατ' ἀκολουθίαν ἀντὶ τοῦ «'Αττικῆς Θεόφιλος» δεόν νὰ γραφῆ τὸ ἀληθὲς «'Αττικῆς Νεόφυτος».

2) Οἱ, ἐν τῇ αὐτῇ ἐγκύκλιῳ, καταχωρούμενοι ὡς «Φθιώτιδος 'Ιωάνης» καὶ «Μεσσηνίας Διονύσιος»⁶⁹, δεόν νὰ ἀντικατασταθῶσι διὰ τῶν «Φθιώτιδος 'Ιάκωβος» καὶ «Κυουρίας Διονύσιος», διότι οὗτοι διετέλουν Συνοδικοί, κατὰ τὸ ἔτος, καθ' ὃ ἐξεδόθη, ἢ ὡς ἄνω, ἐγκύκλιος, οὐδὲ ὑπῆρξαν 'Αρχιερεῖς τῶν παροικιῶν τούτων, κατὰ τὴν ἱστορουμένην περίοδον, μετὰ ἐν αὐτῇ ἀναγραφόμενα ὀνόματα.

3) Εἰς τὴν, ὑπ' ἀριθ. 72 καὶ ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου 1850, τῆς αὐτῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ἐγκύκλιον ὑπογράφουσιν ὡς «'Αθηνῶν» ὁ «Θεόφιλος» καὶ ὡς «Φθιώτιδος» ὁ «Δανιήλ»⁷⁰. Ἀλλὰ καὶ ἡ παράθεσις τοιούτων ὀνομάτων τῶν, ἐν λόγῳ, 'Αρχιερέων δὲν εὐσταθεῖ:

α) διότι, διὰ τῶν 'Αθηνῶν, ἰσχύουσι καὶ ἐνταῦθα δεῦρα ἀνωτέρω κατεχωρήθησαν καὶ

β) διότι ἀντὶ τοῦ «Φθιώτιδος Δανιήλ» δεόν νὰ τεθῆ τὸ ὀρθὸν «Φθιώτιδος 'Ιάκωβος».

4) Εἰς τὴν, ὑπ' ἀριθ. 306/214 καὶ ἀπὸ 8 'Ιανουαρίου 1851, τοιαύτην πρέπει νὰ διορθωθῆ τὸ «Κυουρίας Θεοφάνης»⁷¹, διὰ τοῦ «Κυουρίας Διονύσιος», διότι, ὁ Θεοφάνης ἀνέλαβε τὴν διαποίμανσιν τῆς ἐπαρχίας ταύτης, κατὰ τὸ ἔτος 1852.

63. Κων. Οἰκονόμου, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 571. 'Εφημ. τῆς Κυβερνήσεως ἔτ. 1850 ἀριθ. φύλ. 21 σ. 82.

64. Βασ. 'Ατέση, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 45.

65. Κων. Οἰκονόμου, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 585. 'Εφημ. τῆς Κυβερνήσεως ἔτ. 1851, ἀριθ. φύλ. 7 σ. 35.

66. Β. 'Ατέση, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 64.

67. Κων. Οἰκονόμου, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 585.

68. Στεφ. Γιαννοπούλου, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 31.

69. Αὐτόθι.

70. Στεφ. Γιαννοπούλου, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 31.

71. Αὐτόθι, σ. 531.

1851—1852.

'Αθηνῶν Νεόφυτος Πρόεδρος, Κυουρίας Διονύσιος, Καλαβρύτων Βαρθολομαῖος, Λοκρίδος 'Αγαθάγγελος καὶ Κυκλάδων Δανιήλ. Μέλη⁷².

Κατὰ τὴν 21ην 'Ιανουαρίου 1852 ἀποθνήσκει ὁ Κυουρίας Διονύσιος⁷³, ἔνα τῇ 8ῃ Μαΐου τοῦ ἰδίου ἔτους, ἀκολουθήσῃ τοῦτον εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς⁷⁴, ἕτερος Συνοδικός ὁ Λοκρίδος 'Αγαθάγγελος· ἐπομένως ἐφεξῆς ὡς Συνοδικούς ἔχομεν τοὺς 'Αθηνῶν Νεόφυτον ὡς Πρόεδρον, Καλαβρύτων Βαρθολομαῖον καὶ Κυκλάδων Δανιήλ⁷⁵, μετὰ τοῦ, ἐν συνεχείᾳ, κληθέντος ὡς τοιοῦτου, Αἰγίνης Σαμουήλ⁷⁶.

Εἰς Συνοδικὴν ἐγκύκλιον φέρουσιν ἀριθμὸν πρωτοκόλλου 2135-2407]356 καὶ ἐκδοθεῖσαν τῇ 10ῃ 'Ιουνίου 1852, ἀναγράφεται ὡς Αἰγίνης ὁ «Σωφρόνιος»⁷⁷· ἡ πληροφορία αὕτη δὲν ἀληθεύει, διότι 'Αρχιερεὺς τῆς παροικίας ταύτης, καὶ μάλιστα ἐπιτελῶν, Συνοδικοῦ συνέδρου, καθήκοντα, κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἦτο ὁ Σαμουήλ· ἐπομένως τὸ «Αἰγίνης Σωφρόνιος» πρέπει ν' ἀντικατασταθῆ διὰ τοῦ «Αἰγίνης Σαμουήλ».

1852—1853

'Αθηνῶν Νεόφυτος Πρόεδρος, Σύρου καὶ Τήνου Δανιήλ, Κορίνθου 'Ιωάνης (ὁ πρ. 'Ηλείας μετατεθεὶς τῇ 27ῃ Μαΐου 1852 εἰς τὴν 'Αρχιεπισκοπὴν Κορινθίας)⁷⁸, Καλαβρύτων Βαρθολομαῖος καὶ Οἰτύλου Προκόπιος⁷⁹, (τέως 'Ανδρουβίτης κατασταθεὶς ὡς Οἰτύλου τὸν Αὐγούστον τοῦ 1852) Μέλη.

Εἰς τὴν, ὑπ' ἀριθ. 3002]689 καὶ ἀπὸ 20 Δεκεμβρίου 1852, ἐγκύκλιον τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου, ἀναφέρεται ὡς «Καλαβρύτων καὶ Αἰτωλίας Βαρθολομαῖος»⁸⁰, ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ «Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας Βαρθολομαῖος».

1853—1854.

'Αθηνῶν Νεόφυτος Πρόεδρος, Σύρου καὶ Τήνου Δανιήλ, Πατρῶν καὶ 'Ηλείας Μισαήλ, Αἰτωλίας καὶ 'Ακαρνανίας Θεόφιλος καὶ 'Υδρας καὶ Σπετσῶν Νεόφυτος. Μέλη⁸¹.

1854—1855.

'Αθηνῶν Νεόφυτος Πρόεδρος, Πατρῶν καὶ 'Ηλείας Μισαήλ, 'Αργολίδος Γεράσιμος, Φθιώτιδος Καλλίνικος καὶ 'Ανδρου καὶ Κέας Προκόπιος. Μέλη⁸².

Μετὰ τὸν, κατὰ τὴν 3ην Νοεμβρίου 1854, θάνατον τοῦ 'Ανδρου Προκοπίου⁸³, εἰς ἀντικατάστασιν

72. Κων. Οἰκονόμου, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 586.

73. Β. 'Ατέση, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 179. Κων. Οἰκονόμου, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 589.

74. Β. 'Ατέση, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 55.

75. Κων. Οἰκονόμου, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 591.

76. Αὐτόθι, σ. 593.

77. Στεφ. Γιαννοπούλου, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 163.

78. Β. 'Ατέση, ἐνθ' ἀνωτ. 161.

79. Κων. Οἰκονόμου, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 662. Β. 'Ατέση, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 184.

80. Στεφ. Γιαννοπούλου, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 229.

81. Δ. Ματαράγκα, ἐνθ' ἀνωτ. 246.

82. 'Εφημ. τῆς Κυβερνήσεως, ἔτ. 1854, ἀριθ. φύλ. 33, σ. 173. Δ. Ματαράγκα, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 249.

83. Β. 'Ατέση, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 298.

αὐτοῦ ἐκλήθη ὁ Χαλκίδος Καλλίνικος⁸⁴· κατ' ἀκολουθίαν, κατὰ τὸ ὑποληφθέν, τῆς Συνοδικῆς ταύτης Περιόδου, διάστημα, Συνοδικοί παρέμειναν οἱ Ἀθηνῶν Νεόφυτος ὡς Πρόεδρος, Πατρῶν καὶ Ἡλείας Μισαήλ, Ἀργολίδος Γεράσιμος, Φθιώτιδος Καλλίνικος καὶ Χαλκίδος Καλλίνικος, Μέλη.

1855—1856.

Ἀθηνῶν Νεόφυτος Πρόεδρος, Ἀργολίδος Γεράσιμος, Χαλκίδος Καλλίνικος, Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Θεοφάνης καὶ Μεσσηνίας Προκόπιος. Μέλη.

Ἐν προκειμένῳ διορθωτέα τὰ ὄνόματα δύο, τῆς Περιόδου ταύτης, Συνοδικῶν συνέδρων· εἰς Συνοδικὴν ἐγκύκλιον, τῆς 31ης Μαρτίου 1856, ὑπ' ἀριθ. 6092] 528, ἐσφαλμένως παρατίθεται ὡς Ἀργολίδος ὁ «Ζαχαρίας»⁸⁵, ἀντὶ τοῦ ἀληθοῦς «Ὁ Ἀργολίδος Γεράσιμος»· εἰς δὲ τὴν, τῆς 13ης Δεκεμβρίου 1855 τοιαύτην, ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 662· 663, ἀντὶ τοῦ ὁρθοῦ «Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Θεοφάνης» καταχωρεῖται τὸ «Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Θεόκλητος»⁸⁶, καὶ ἐπομένως ἀναγνωστέον «Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Θεοφάνης».

1856—1857.

Ἀθηνῶν Νεόφυτος Πρόεδρος, Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Θεοφάνης, Μεσσηνίας Προκόπιος, Θήρας Ἱερόθεος καὶ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Ἀδράμιος. Μέλη.

Εἰς τὴν Συνοδικὴν ἐγκύκλιον, ὑπ' ἀριθ. 6650—6655/23/16/1/857, ἀναγράφεται ὡς «Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Ἀμδρόσιος»⁸⁷, ἀντὶ τοῦ ὁρθοῦ «Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Ἀδράμιος».

1857—1858.

Ἀθηνῶν Νεόφυτος Πρόεδρος, Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Διονύσιος, Θήρας Ἱερόθεος, Νάξου Παρθένιος καὶ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Φιλόθεος. Μέλη.

1858—1859.

Ἀθηνῶν Νεόφυτος Πρόεδρος, Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Διονύσιος, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Φιλόθεος, Γυθείου Ἱερόθεος καὶ Καρύστου Μακάριος. Μέλη.

Διορθωτέον ἐνταῦθα τὸ ὄνομα τοῦ Ἀρχιερέως τῆς Ἐπισκοπῆς Γυθείου, ἐφ' ἔσον ἀντὶ τοῦ ὁρθοῦ «Ἱερόθεος», εἰς τὴν, ὑπ' ἀριθ. 8906/615 καὶ ἀπὸ 26 Σεπτεμβρίου 1858, ἐγκύκλιον τῆς Ἱεράς Συνόδου, ἀναφέρεται τὸ «Εὐστάθιος»⁸⁸.

Τοῦ Ἱεροθέου Ἐπισκόπου Γυθείου ἀποθανόντος ἐν Ἀθήναις, τῇ 28 Μαΐου 1859⁸⁹, ἐν τῇ ἐπιτελέσει τῶν Συνοδικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦτου, ἐκλήθη ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Γρηγόριος, ὑπογράφων εἰς σχετικὰς Συνοδικὰς ἐγκυκλίους⁹⁰. Ἐπομένως ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ἰουνίου μέχρι

λήξεως τῆς θητείας τῆς Συνοδικῆς ταύτης Περιόδου, Συνοδικοὺς Ἀρχιερεῖς ἔχομεν τοὺς Ἀθηνῶν Νεόφυτον Πρόεδρον, Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Διονύσιον, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Φιλόθεον, Καρύστου Μακάριον καὶ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Γρηγόριον Μέλη.

1859—1860.

Ἀθηνῶν Νεόφυτος Πρόεδρος, Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Διονύσιος, Κορινθίας Ἀμφιλόχιος, Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Γρηγόριος καὶ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Ἀνθιμος. Μέλη.

1860—1861.

Ἀθηνῶν Νεόφυτος Πρόεδρος, Κορινθίας Ἀμφιλόχιος, Ἄνδρου καὶ Κέας Μητροφάνης, Φωκίδος Δαυῖδ καὶ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Δοσίθεος, Μέλη⁹¹.

1861—1862.

Ἀθηνῶν Νεόφυτος Πρόεδρος, Οἰτύλου Προκόπιος, Γυθείου Ἰωσήφ, Θήρας Ζαχαρίας καὶ Ὑδρας καὶ Σπετσῶν Νεόφυτος, Μέλη.

Μετὰ τὸν, κατὰ τὴν 29ην Δεκεμβρίου 1861⁹², θάνατον τοῦ Ἀθηνῶν Νεοφύτου, ἐπὶ τὴν Προεδρίαν τῆς Ἱεράς Συνόδου ἀνέρχεται ὁ ἀπὸ Πατρῶν καὶ Ἡλείας Μισαήλ· συνεπῶς ἢ σύνθεσις αὐτῆς παραμένει ἢ αὐτὴ μὲ Πρόεδρον πλέον τὸν Μισαήλ.

Τὴν 21ην ἡμῶς Ἰουλίου 1862⁹³, εἰ καὶ δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐκπνεύσει ἢ Συνοδικὴ αὐτῆς Περίοδος, ἀπέρχεται τοῦ κόσμου τοῦτου καὶ ὁ Μισαήλ, ὃν διαδέχεται ὁ, ἀπὸ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας Θεόφιλος· τοιοῦτοτρόπως δὲ μέχρι τῆς λήξεως ταύτης, Συνοδικοὺς ἔχομεν τοὺς Ἀθηνῶν Θεόφιλον Πρόεδρον, Οἰτύλου Προκόπιον, Γυθείου Ἰωσήφ, Θήρας Ζαχαριαν καὶ Ὑδρας καὶ Σπετσῶν, Μέλη.

Εἰς Συνοδικὴν ἐγκύκλιον, ὑπ' ἀριθ. 13188/394 τῆς 13ης Ἰουνίου 1862, ἐκδοθεῖσαν δηλ. ἐπὶ τῆς Συνοδικῆς θητείας τῶν, ὡς ἄνω μελῶν, ἀναφέρεται ὡς σύνοδρος καὶ ὁ «Ἀργολίδος Θεόφιλος»⁹⁴.

Ἐν προκειμένῳ δύο ἱστορικὰ σφάλματα διατυπώνται.

α) ὅτι ὁ Ἀργολίδος δὲν ἦτο Συνοδικός, κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, ἀλλὰ τὴν ἐπομένην καὶ

β) ὅτι ὁ Ἀρχιερεὺς αὐτῆς, κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν ἐποχὴν, δὲν ἐλέγετο «Θεόφιλος», ἀλλὰ «Γεράσιμος». Κατ' ἀκολουθίαν ἀντὶ τοῦ «Ὁ Ἀργολίδος Θεόφιλος» δεόν γὰ τεθῆ «Ὁ Ὑδρας καὶ Σπετσῶν Νεόφυτος», ὅστις ἦτο, κατ' αὐτὴν, σύνοδρον Συνοδικὸν μέλος.

1862—1863.

Ἀθηνῶν Θεόφιλος Πρόεδρος, Οἰτύλου Προκόπιος, Ὑδρας καὶ Σπετσῶν Νεόφυτος, Ἀργολίδος Γεράσιμος καὶ Φθιώτιδος Καλλίνικος, Μέλη⁹⁵.

Ἐν τῇ, κατὰ τὴν 30 Ὀκτωβρίου 1863, ἐκδοθείσῃ

84. Δ. Ματαράγκα, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 250.

85. Στεφ. Γιαννοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 155.

86. Αὐτόθι, σ. 662-663.

87. Αὐτόθι σ. 201.

88. Στεφ. Γιαννοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 355.

89. Β. Ἀτέση, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 227.

90. Στεφ. Γιαννοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 463.

91. Δ. Ματαράγκα, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 374.

92. Β. Ἀτέση, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 10.

93. Αὐτόθι, σ. 13.

94. Στεφ. Γιαννοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ. 596.

95. Δ. Ματαράγκα, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 390.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ(*)

Β. Ἀπαντες οἱ Πατέρες, θεολόγοι καὶ συγγραφεῖς, ὧν τὰς ἀπόψεις ἐξεθέσαμεν, τονίζουν τὴν ἀντίθεσιν μεταξύ Χριστιανισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ, δὲν ἀναμένουν δὲ τὴν ἄρσιν τῆς ἀντιθέσεως αὐτῆς ἐντὸς τῶν συνθηκῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος. Δὲν ἔλειψεν ὅμως ποτὲ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἡ ἀντίθετος ἀποψις. Εἰς τὴν Δύσιν μάλιστα κατόρθωσε σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἐπικρατήσῃ καὶ νὰ δημιουργήσῃ πολλὰ δεινὰ διὰ τὸν δυτικὸν Χριστιανισμόν. Κατὰ τὴν ἀποψιν αὐτὴν δὲν ὑπάρχει ἀντίθεσις μεταξύ Χριστιανισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ, ὅ,τι δὲ τονίζεται εἶναι τὰ θεωρούμενα ὡς κοινὰ σημεῖα ἀμφοτέρων. Ὁ Χριστιανισμὸς συμπληροῖ καὶ τελειοῖ τὸν πολιτισμόν. Ὡς ἐκπροσώπους τῆς τάσεως αὐτῆς θὰ ἀναφέρωμεν ἀπὸ μὲν τοὺς ἀρχαίους χρόνους Κλήμεντα τὸν Ἀλεξανδρεῖα, ἀπὸ τοὺς μέσους Θωμᾶν τὸν Ἀκινᾶτον καὶ ἀπὸ τοὺς νεωτέρους τὸν φιλελεύθερον προτεσταντισμόν. Γενικὸν χαρακτηριστικὸν τῆς τάσεως αὐτῆς εἶναι ὅτι εἴτε καθ' ὀλοκληρίαν εἴτε μετ' ἰδιαιτέρας ἐμφάσεως οἱ ἐκπρόσωποί της συνέδεσαν τὸν ἀνθρώπινον λόγον πρὸς τὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τοῦτο εἶδον τὴν πτώσιν τοῦ ἀνθρώπου ὡς μίαν μᾶλλον ἐκτροπὴν τοῦ λόγου καὶ κατ' ἀκολουθίαν τῆς βουλήσεως, οὐχὶ δὲ ὡς κατὰστασιν πλάνης, φθορᾶς καὶ θανάτου, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ κόσμος ἐν γένει καὶ ὁ ὅλος ἄνθρωπος καταλίσθησαν.

α) Σύγχρονος τοῦ Τερτυλλιανοῦ ὑπῆρξε Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεῖς. Οὗτος ἦτο κατὰ τὴν φύσιν καὶ τὴν ιδιοσυγκρασίαν διάφορος τοῦ ἀφρικανοῦ θεολόγου. Τοῦτο βλέπει τις εἰς τὸν τρόπον, καθ' ὃν ὁ Κλήμης προσπαθεῖ νὰ συμβιβάσῃ τὰς ἐχούσας ριζικὸν χαρακτῆρα ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς συγχρόνου ἐποχῆς ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ «Τίς ὁ σωζόμενος πλούσιος», ὁ «Παιδαγωγός» καὶ οἱ «Στρωματεῖς». Ὁ Κλήμης ἀποτελεῖ σημαντικὴν διασταύρωσιν ἐν τῇ πορείᾳ τῆς χριστιανικῆς θεολογίας. Διασταυροῦνται εἰς τὸν Κλήμεντα τόσον ποικίλα ρεύματα σκέψεως, ὥστε μέχρι σήμερον ἡ ἔρευνα νὰ μὴ

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 445 τοῦ προηγούμενου τεύχους.

Συνοδικὴ ἐγκυκλίω, ὑπ' ἀριθ. 31/30, παρατίθεται τὸ ὄνομα τοῦ Ἀθηνῶν, ὡς Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐσφαλμένως· διότι ἀντὶ τοῦ «Ὁ Ἀθηνῶν Νεόφυτος Πρόεδρος»⁹⁶, πρέπει νὰ γραφῆ «Ὁ Ἀθηνῶν Θεόφιλος Πρόεδρος», καθ' ὅσον ὁ Νεόφυτος εἶχεν ἀποθάνει, ὡς ἀνωτέρω σημειοῦμεν, τελευταῖον τοῦ Δεκεμβρίου καὶ ἔτους 1861 (29 Δεκεμβρίου)⁹⁷.

Ἀλλὰ καὶ ἐτέρω τοιαύτη, ὑπ' ἀριθ. 31/30 καὶ ταυτέχρονος τῇ ἀνωτέρω⁹⁸, χρήζει διορθώσεως· ἀντὶ δηλ. τοῦ 1863 δεῖν νὰ γραφῆ 1862.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ πρ. Λήμνου ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

96. Στεφ. Γιαννοπούλου, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 608.

97. Β. Ἀτέση, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 10.

98. Στεφ. Γιαννοπούλου, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 608.

ἐξη καταλήξει εἰς ἀπολύτως ὀριστικὰ συμπεράσματα ὡς πρὸς τὸ τί ἀκριβῶς οὗτος ἐκπροσωπεῖ.

Εἰς τὸ ἔργον «Τίς ὁ σωζόμενος πλούσιος» ἰσχυρίζεται, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν πρέπει νὰ ἐφαρμόζῃ ἐπὶ τοῦ πλουσίου κατὰ γράμμα τὴν ἐντολήν τοῦ Χριστοῦ, ὥστε νὰ ὀδηγήσῃ αὐτὸν εἰς ἀπόγνωσιν ὡς πρὸς τὴν ἰδίαν σωτηρίαν. Παραίτησις ἀπὸ τοῦ πλοῦτου, κατὰ τὸν Κλήμεντα, σημαίνει ἀπλῶς τὴν ἐσωτερικὴν πνευματικὴν ἀπόσπασιν καὶ ἀνεξαρτησίαν ἀπὸ τῶν υλικῶν ἀγαθῶν. Αὐτό, βεβαίως, εἶναι τὸ πρῶτον στάδιον. Τὸ δεύτερον πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐνεργὸς ἐκδήλωσις τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον. Ὁ Χριστός, λέγει, ἀπέθανε δι' ἕνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν. Τὸ αὐτὸ ζητεῖ καὶ ἀπὸ ἡμᾶς, νὰ δίδωμεν δηλ. τὴν ζωὴν μας διὰ τοὺς ἄλλους. Ἐὰν δὲ ὀφείλωμεν τὴν ζωὴν μας εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ ἔχωμεν ὑπογράψει τοιοῦτο ἀμοιβαῖον συμβόλαιον μετὰ τοῦ Σωτῆρος, διατὶ πλέον νὰ ἀποταμιεύωμεν γήινα ἀγαθὰ, ἅτινα εἶναι παροδικὰ καὶ ξένα πρὸς ἡμᾶς;

Εἰς τὸν «Παιδαγωγόν» ὁ Κλήμης ἀσχολεῖται μὲ τὴν παιδείαν τῶν χριστιανῶν, ἐμφανίζει δὲ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς τὸν ἰδεώδη Διδάσκαλον, ὁ Ὅποιος γνωρίζει νὰ μορφώῃ ἀνθρώπους δυναμένους πράγματι νὰ ἀνταποκρίνωσιν εἰς τὰς ὑψίστας καὶ ἀρίστας ἀπαιτήσεις τῶν χρόνων των. Ὁ Χριστιανισμὸς τοιοῦτοτρόπως ἐμφανίζεται ὑπὸ τοῦ Κλήμεντος ὡς παράγων πολιτισμοῦ. Ἐν τῷ «Παιδαγωγῷ» ὁ Κλήμης διδάσκει ὅχι μόνον κατὰ τὸν τρόπον ποῦ ἐδίδασκον οἱ ἠθικολόγοι τῆς ἐποχῆς του (βλ. ἰδιαίτατα Α', Κεφ. XIII. «Ὅτι ὡς τὸ κατόρθωμα κατὰ τὸν ὀρθὸν γίνεται λόγον, οὕτως ἔμπαλιν τὸ ἁμάρτημα παρὰ τὸν λόγον), ἀλλ' ἐν τοῖς Λόγοις Β' καὶ Γ' διδάσκει τοὺς Χριστιανούς τί πρέπει νὰ δέχωνται καὶ τί δὲν πρέπει νὰ δέχωνται ἐκ τῶν τρόπων ζωῆς τῶν ἐθνικῶν (π. χ. Πῶς περὶ τὰς τροφὰς ἀναστρεπτέον, Περὶ γέλωτος, Πῶς τῷ ὑπνῷ προσενεκτέον, Περὶ ὑποδέσεως, Πῶς περὶ τὰ λουτρά ἀναστρεπτέον, Ὅτι καὶ γυμνάσια ἐγκριτέον τοῖς κατὰ λόγον βιοῦσιν κτλ. κτλ.). Ὡς πρότυπον δὲ τοῦ παιδαγωγουμένου παρουσιάζεται εἰς ἅπαντα ὁ ἴδιος ὁ Χριστός. Ἐν ὀλίγοις ὁ Κλήμης διδάσκει εἰς τοὺς Χριστιανούς τί ὁ καλῶς νοούμενος πολιτισμὸς ἀπαιτεῖ ἀπὸ αὐτοῦ. Ὁ Χριστὸς ἐδῶ δὲν φέρεται ἐλθὼν ἵνα καταλύσῃ τὸν πολιτισμόν, ἀλλ' ἵνα συνεργασθῇ μετ' αὐτοῦ διὰ τὴν βελτίωσιν καὶ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἴδου τί γράφει ὁ Κλήμης εἰς τοὺς Στρωματεῖς (Α', κεφ. V) περὶ τῆς σχέσεως τῆς φιλοσοφίας πρὸς τὴν ἀποκάλυψιν: «ἤν μὲν οὖν πρὸ τῆς τοῦ Κυρίου παρουσίας εἰς δικαιοσύνην Ἑλληνισμὸν ἀναγκαῖα φιλοσοφία, νυνὶ δὲ χρήσιμη πρὸς θεοσέβειαν γίνεται, προπαίδειά τις οὕσα τοῖς τὴν πίστιν δι' ἀποδείξεως καρποῦμένους, ὅτι «ὅπου σου», φησὶν, «οὐ μὴ προσκόψῃ», ἐπὶ τὴν πρόνοιαν τὰ καλὰ ἀναφέροντος, ἐάν τε Ἑλληνικὰ ἦ, ἐάν τε ἡμέτερα. Πάντων μὲν γὰρ αἴτιος τῶν καλῶν ὁ Θεός... ἐπαιδαγωγῶν γὰρ καὶ αὐτὴ (ἡ φιλοσοφία) τὸ Ἑλληνικόν, ὡς ὁ ἀνόμος» τοὺς Ἑβραίους εἰς Χριστόν. Προπα-

ρασκευάζει τοίνυν ἡ φιλοσοφία, προοδοποιούσα τὸν ὑπὸ Χριστοῦ τελειούμενον).

β) Ἐκεῖνος, ποῦ στενῶς συνέδεσε Χριστιανισμόν καὶ πολιτισμόν, ἂν καὶ σαφῶς ἀνεγνώριζε τὰ ὅρια εἰς τὰς μεταξύ των σχέσεις, ὑπῆρξεν ὁ μεγαλύτερος θεολόγος τῆς ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, Θωμᾶς ὁ Ἀκινᾶτος. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀκινάτου ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία εἶχε φθάσει εἰς τὸ τέρμα μιᾶς μακρᾶς προσπάθειας νὰ ἀφομοιώσῃ ἐν ἑαυτῇ ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ Δυτικοῦ ῥωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Εἰς τὴν Δύσιν ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶχεν ἀναλάβει μόνον τὸν ἐκχριστιανισμόν, ἀλλ' ἐν γένει τὸν ἐκπολιτισμόν τοῦ μωσαϊκοῦ τῶν φυλῶν καὶ ἔθνοτήτων, ποῦ ἀπετέλεσαν βραδύτερον τὰ Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη. Ἡ τεραστία ἐν μέσῳ τῶν φυλῶν καὶ ἔθνοτήτων τῆς Δύσεως ἐκπολιτιστικὴ ἐργασία τῆς ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸν ἰδιάζοντα χαρακτῆρά της. Ἡ Ἐκκλησία ὑπεχρέωθη ἐκ τῶν πραγμάτων νὰ ἀντλάβῃ τὴν συνέχισιν τοῦ ἔργου τῆς ἀρχαίας Ρώμης. Ἡ προσπάθεια αὐτὴ ἐναπέθεσε τὴν σφραγίδα της εἰς ὅλας τὰς ἐκφάνσεις τοῦ καθολισμοῦ. Ὁ 13ος αἰὼν διὰ τοὺς ῥωμαιοκαθολικοὺς εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν χριστιανικὸς αἰὼν, ἀφοῦ κατ' αὐτὸν ἠδυνήθη ἡ Ἐκκλησία νὰ ὑποτάξῃ ὑφ' ἑαυτὴν ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ: γράμματα, ἐπιστήμας, τέχναι. Αὐτὴν τὴν ὑποταγὴν τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἐκφράζει διὰ τοῦ θεολογικοῦ τοῦ ἔργου Θωμᾶς ὁ Ἀκινᾶτος.

Τὰς ἀπόψεις τοῦ κορυφαίου τούτου ἀνδρὸς περὶ τῶν σχέσεων Χριστιανισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ διακρίνει τις σαφῶς ἐξ ὧσων οὗτος διδάσκει περὶ νόμου. Τέσσαρα κύρια εἶδη νόμου κυβερνοῦν τοὺς ἀνθρώπους: 1) Ὁ αἰώνιος νόμος, ποῦ εἶναι τὸ σχέδιον τῆς θείας Σοφίας, βάσει τῆς ὁποίας ὁ κόσμος ἐδημιουργήθη καὶ κυβερνᾶται. Ὁ αἰώνιος νόμος ὑπάρχει ἐν τῷ Θεῷ καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν αἰωνίων προτύπων ἐν τῷ νῷ τοῦ Θεοῦ. 2) Ὁ αἰώνιος νόμος ὡς εὑρῆται ἐν τοῖς δημιουργήμασι καὶ ἐν τῇ διακυβερνήσει αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἶναι γνωστὸς ὡς φυσικὸς νόμος. Ἀφοῦ δὲ ὁ λόγος ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἀποτελεῖ τὴν ἐλέγχουσαν καὶ καθοδηγοῦσαν λειτουργίαν, ὁ φυσικὸς νόμος εἶναι ὁ νόμος τοῦ λόγου, ὁ ὁποῖος ἐλέγχων τὰς ἐπιθυμίας καὶ ἀνάγκαις τοῦ ἀνθρώπου, ἐπιβάλλει οὕτως εἰπεῖν εἰς αὐτὰς τὸν φυσικὸν νόμον. 3) Ἐπειδὴ ὁ ἀνθρώπος εἶναι πολιτικὸν ζῶον, ἔχει ἀνάγκην ἀνθρωπίνων νόμων, οἱ ὁποῖοι ἀντλοῦνται ἐκ τοῦ φυσικοῦ νόμου καὶ βασίζονται ἐπ' αὐτοῦ. 4) Ὑπάρχει τέλος ὁ (θετικὸς) θεῖος νόμος, ὁ ὁποῖος ἀποκαλύπτεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἀνθρώπον ἀμέσως, δεικνύει εἰς αὐτὸν τὴν ὁδὸν τοῦ ὑπερφυσικοῦ τοῦ προορισμοῦ καὶ καθιστᾷ αὐτὸν ἱκανὸν νὰ ἐπιτύχῃ ὄχι τόσον τὸ φυσικὸν ὅσον τὸ ὑπερφυσικὸν αὐτοῦ τέλος. Εἶναι ἐπόμενον μετὰ τὰ ἀνωτέρω νὰ αἰσθάνεται ὁ Ἀκινᾶτος τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξηγήσῃ διατὶ μετὰ τὸν αἰώνιον, τὸν φυσικὸν καὶ τὸν ἀνθρώπινον νόμον εἶναι ἀναγκαῖος καὶ ὁ (θετικὸς) θεῖος νόμος. Προσάγει τέσσαρας λόγους, ἐξ αὐτῶν δὲ ἀντιλαμβάνεται τις κάλλιον πῶς ὁ Ἀκινᾶτος ἀντεμετώπιζε τὸ θέμα φύσις καὶ ἀποκάλυψις, πολιτισμὸς καὶ Χριστιανισμὸς: 1) Ἐφ' ὅσον ὁ

ἀνθρώπος ἔχει καὶ ἓνα ὑπερφυσικὸν προορισμόν, τὴν ἐνόρασιν καὶ αἰωνίαν ἀπόλαυσιν τοῦ Θεοῦ, ἐκτὸς τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου νόμου, ἔχει ἀνάγκην καὶ ἐνὸς ὑπερφυσικοῦ νόμου ὡς ὁδηγοῦ πρὸς τὸ ὑπερφυσικὸν τέρμα. 2) Ὁ θεῖος νόμος εἶναι ἀναγκαῖος ὡς διαιτητῆς τῶν διαφορῶν εἰς τε τὰ λογικὰ πορίσματα ὅπως καὶ εἰς τοὺς ἀνθρωπίνους νόμους. 3) Ὁ ἀνθρώπινος νόμος δὲν δύναται νὰ κρίνῃ ἢ μὴ τὰς ἐξωτερικὰς πράξεις τοῦ ἀνθρώπου· ὅθεν ἡ ἀνάγκη τοῦ θεῖου νόμου διὰ τὸν ἔλεγχον τῶν ἐσωτερικῶν κινήσεων τῆς ψυχῆς, ἐφ' ὧν κυρίως ἐδράζεται ἡ ἀρετὴ. 4) Ὁ ἀνθρώπινος νόμος δὲν δύναται νὰ τιμωρήσῃ ἢ ἀπαγορεύσῃ ὅλας τὰς κακὰς πράξεις, διότι ὁμοῦ μεθ' ὧν τῶν κακῶν θὰ ὑπερθεοῦτο νὰ ἀπαγορεύσῃ καὶ τινα ἐκ τῶν ἀγαθῶν. Διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ θεῖου νόμου ἀπαγορεύονται καὶ τιμωροῦνται ὡς ἁμαρτίαι μόνον ἅπαντα τὰ κακὰ.

Καὶ μόνον ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται φανερόν, ὅτι ὁ Ἀκινᾶτος διὰ τῶν περὶ θεῖου νόμου ἐν σχέσει πρὸς τὸν φυσικὸν νόμον περιέργων συλλογισμῶν τοῦ μόνου ποῦ ἐν ἐσχάτῃ ἀναλύσει ἐπιτυγχάνει εἶναι ἡ ἀνάδειξις τῆς ὑπεροχῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ πάντων τῶν λοιπῶν στοιχείων τῆς ζωῆς: ἡ Ἐκκλησία συμπληρώνει τὰ κενά, διαιτητεῖ εἰς τὰς ἐμφανιζομένας ἐν τῷ κόσμῳ διαφοράς, ἐλέγχει τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ, εἶναι ἡ ἀπαραίτητος πνευματικὴ στάθμη ὧν τῶν νόμων ποῦ κυβερνοῦν τὴν ζωὴν. Εἰς τὴν ἄλυσιν τοῦ Ἀκινάτου — αἰώνιος νόμος, φυσικὸς νόμος, ἀνθρώπινος νόμος (ὅταν οὗτος λειτουργῇ κανονικῶς) — δὲν φαίνεται ποῖαν θέσιν δύναται νὰ ἔχῃ ὁ Σατανᾶς. Διὰ τοῦτο ἀπουσιάζει ἀπὸ τὴν θεολογίαν περὶ νόμου τοῦ κατ' ὅλα ἀξιοσεβάστου «ἀγγελικοῦ διδασκάλου» τῆς Δύσεως ἡ ἀτμόσφαιρα τῶν «δύο αἰώνων», τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, ποῦ ἀπαντᾶται εἰς τὰ Εὐαγγέλια καὶ εἰς τὴν μοναχικὴν Ἀνατολικὴν παράδοσιν, κατ' ἣν ὁ θεῖος νόμος, ἥτοι ὁ νόμος τοῦ «ἀνέου αἰῶνος», τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, σαφῶς ἀντιδιαστέλλεται πρὸς τοὺς νόμους τοῦ «παρόντος αἰῶνος πονηροῦ» ὄχι μόνον ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς νομοθεσίας καὶ τῆς ἠθικῆς τῶν ἐθνῶν ἀλλ' ἀκόμη καὶ ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς ἀπὸ Θεοῦ νομοθεσίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης [τὴν σχετικὴν περὶ νόμου διδασκαλίαν τοῦ Ἀκινάτου βλ. Father M. C. D'Arcy, Thomas Aquinas, Selected Writings, London-N. York 1946, σελ. 76 ἐξ. G. H. Clark and T. V. Smith, Readings in Ethics, N. York 1946, σελ. 146 ἐξ. Τὴν ἐρμηνείαν τῆς περὶ νόμου διδασκαλίας τοῦ Ἀκινάτου βλ. F. C. Compton, Aquinas, London 1955, σελ. 192 ἐξ.].

Ὁ Θωμισμὸς ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἡ κυριαρχοῦσα θεολογία ἐντὸς τῆς ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

γ) Τὴν οὐσιαστικὴν ταυτότητα Χριστιανισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ ἀνέδειξε κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ προτεσταντικὴ φιλελευθέρη θεολογία, στηριχθεῖσα κυρίως εἰς τὰ φιλοσοφήματα τοῦ Ἐγγέλου καὶ τοῦ Καντίου, διὰ τὰ ὁποῖα ὁ Χριστιανισμὸς ἀποτελεῖ τὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ πραγματοποιήσιν ὀρισμένων ἀπολύτων μεταφυσικῶν καὶ ἠθικῶν ἀξιών. Ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ προτεσταντικὴ θεολογία τοῦ 19ου αἰῶνος ἐν Εὐ-

ΔΡΑΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΩΝ ΕΝΤΟΣ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΙΣ ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΓΑΠΗΣ (*)

η) Περίπτωσης τοῦ δικαστηρίου ἀνηλίκων, τὴν ὁποίαν παρακολουθεῖ ἡ ἐπιμελήτρια Περσεφόνη Βραχνοῦ:

Οἱ γονεῖς εὐρίσκονται ἐν διαστάσει περίπου ἀπὸ 5 ἐτῶν. Ὁ πατὴρ συζῆ παρανόμως μετὰ γυναικὸς, διατελοῦσης ἐν χρεῖα ἥτις τυγχάνει μήτηρ δύο τέκνων ἐκ προηγούμενου γάμου τῆς.

Ἐκ τῶν 5 τέκνων τοῦ ὡς ἄνω πατρὸς ἡ μεγαλύτερα θυγάτηρ συζῆ παρανόμως μετὰ νεανίου, ἐμφανιζομένου ὡς μνηστῆρος.

Ἡ δευτέρα θυγάτηρ ἦτο ἀνεπισήμως μεμνηστευμένη ἀπὸ διετίας. Πρὸ δύο δὲ μηνῶν ἐγκατέλειψε τὸν μνηστῆρα. Πάντως μέχρι σήμερον συνεδέθη ἐναλλάξ μετὰ τριῶν ἢ τεσσάρων νέων.

Ἡ τρίτη θυγάτηρ, 13 ἐτῶν, ἤρχισε νὰ ἐργάζεται ἀπὸ ἡλικίας 10 ἐτῶν εἰς διαφόρους οἰκίας ὡς ὑπηρετρία. Κατὰ τὰς ὁμολογίας τῆς δ' εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν τῶν οἰκιῶν εἰς Πειραιᾶ διεφθάρη ὑπὸ νεαροῦ συγγενοῦς τῆς οἰκογενείας. Ἐγκαταλείψασα τὴν ἐν λόγῳ, οἰκίαν εἰργάσθη ἐπ' ὀλίγον εἰς ἐν ῥαφεῖον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐδιώχθη λόγῳ ἀπρεποῦς διαγωγῆς καὶ συμπεριφορᾶς. Τὴν παρέκκλισιν τῆς ἐκ τῆς εὐθείας ὁδοῦ

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 423 τοῦ προηγούμενου τεύχους.

ρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ μὲ προφήτην καὶ ὁδηγητὴν τὸν Κάντιον προσέλαβεν ἐντόνως ἠθικιστικὸν χαρακτήρα, ταυτίσασα τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὸν καλῶς νοούμενον πολιτισμὸν, τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν καλῶς ὀργανωμένην καὶ εὐημεροῦσαν κοινωνίαν. Εἰς τὰς Ἀγγλοσαξωνικὰς χώρας ἰδιαίτατα ὁ Χριστὸς ἀπέβη τὸ πρότυπον τῶν gentlemen, αἱ δὲ Ἐκκλησίαι μετεβλήθησαν εἰς κέντρα παντοίας κοινωνικῆς δράσεως. Αἱ διάφοροι κινήσεις ὑπὲρ τοῦ Κοινωνικοῦ Εὐαγγελίου εἶχον ὡς κίνητρον τὴν πίστιν εἰς τὴν ταυτότητα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν καλῶς ὀργανωμένην καὶ εὐημεροῦσαν κοινωνίαν. Τοῦτο βεβαίως ἀπετέλεσε κατάφωρον ὑποβιβασμὸν καὶ διαστρέβλωσιν τῆς πίστεως καὶ ἐλπίδος τοῦ Εὐαγγελίου, προῆλθεν δὲ ἐξ οὐτοπικῆς ῥωμαντικῆς διαθέσεως καὶ ἐκ παραγνωρίσεως τοῦ σοβαροῦ χαρακτήρος τῆς ἁμαρτίας. Ἡ Ἐκκλησία ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις αὐτὰς κατήντησε μίᾳ μεταξὺ τῶν πολλῶν ὀργανώσεων, πού ἐργάζονται διὰ τὸ καλὸν καὶ τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος, ἐλησημονήθη δὲ παντελῶς ὅτι αὕτη (ἐν τοῖς μυστηρίοις τελειοῦται).

Περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀνωτέρω αἰρετικῆς οὐτοπίας εἶναι περὶ τὸν νὰ γίνῃ ἐδῶ λόγος, διότι εἶναι γνωστὴ ἡ παταγώδης ἀποτυχία αὐτοῦ τοῦ τύπου τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Δύσιν. Ἐκεῖ ὅπου ἔδοξεν εἰς τὸ παρελθὸν εἶναι σήμερον πολὺ ὀλίγον τοῦ συρμοῦ.

[Συνεχίζεται]

ΣΑΒΒΑΣ ΑΓΟΥΡΙΑΔΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ἀποδίδει εἰς τὸ παράδειγμα τῶν μεγαλύτερων ἀδελφῶν τῆς, ἰσχυριζομένη «ὅτι ἡ μία ἐξ αὐτῶν τὴν ἐπαιρνε μαζὺ τῆς εἰς κακόφημα κέντρα, σχεδὸν καθημερινῶς». Σημειωτέον ὅτι ἀπουσίαζε συστηματικῶς ἐκ τῆς οἰκίας τῆς, σχεδὸν μέχρι τῶν μεταμεσονυκτίων ὥρῶν, μὴ ὑπακούουσα εἰς τὰς συμβουλὰς τῆς μητρὸς τῆς, τὴν ὁποίαν μάλιστα καὶ ὕβριζεν. Ἡ μικρὰ αὕτη κόρη ἀναφέρει μετὰ κυνικότητος τὰς ἐπαφὰς τῆς μετὰ τοῦ ἐτέρου φύλου. Ἀριθμεῖ δὲ τοὺς προσκαίρους ἔρωτάς τῆς ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1956 μέχρι τέλους Ἰανουαρίου 1957 τοῦλάχιστον εἰς ἑννέα ἕως δέκα.

Κυρία αἰτία τοῦ ὡς ἄνω κακοῦ εἶναι, κατὰ τὴν ἀποψιν τῆς ἐπιμελήτριας, ἡ ἀπὸ μέρους τοῦ πατρὸς ἐγκατάλειψις τῆς οἰκογενείας του καὶ ἡ ἔλλειψις σεβασμοῦ πρὸς τὸν ἱερὸν θεσμὸν τῆς οἰκογενείας καὶ τὰς ἐντεῦθεν πηγαζούσας ὑποχρεώσεις καὶ ἐκ μέρους τῶν γονέων καὶ ἐκ μέρους ὅλων τῶν τέκνων. Δηλαδή («ξεχαρβάλωμα τῆς οἰκογενείας»).

Παρατηρητέον ὅτι ὁ πατὴρ, ἂν καὶ συζῆ παρανόμως μετ' ἄλλης γυναικῆς, ἐνεφανίσθη τελευταίως δῆθεν προστάτης (ὑποπτος) τῆς 13ετοῦς θυγατρὸς του καὶ τὴν συμπαρέλαβε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς παρανόμου συμβιώσεώς του.

θ) Ὁ ἐπιμελητῆς τοῦ δικαστηρίου ἀνηλίκων Ἀθηνῶν Δημήτριος Σαλίβερος ἠσχολήθη μετὰ τὴν ἀκόλουθον περίπτωσιν διαλελυμένης οἰκογενείας. Εἰδικώτερον κατὰ τὸ ἔτος 1952 προσῆλθεν εἰς πατῆρ καὶ ἐξήτησε νὰ εἰσαχθῇ ὁ υἱὸς του εἰς τὸ Ἀναμορφωτικόν, διότι ἦτο τελείως ἀνυπάκοος, ἐνέσπειρε διχονοίας μετὰ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας καὶ διαφόρων περιόικων καὶ τέλος διότι δὲν ἦτο τακτικὸς εἰς τὸ Σχολεῖον του.

Ἐκ τῆς διενεργηθείσης κοινωνικῆς ἐρεύνης διεπιστώθησαν τὰ κάτωθι: Ὁ πατὴρ, ὅταν ἐπέστρεψεν αἰφνιδίως ἐκ τοῦ ἀλβανικοῦ μετώπου, συνέλαβε τὴν σύζυγόν του μοιχευομένην μεθ' ἑνὸς ἑραστοῦ τῆς. Μετὰ τὴν διαπίστωσιν αὐτὴν, διεξέυχθη τὴν σύζυγόν του καὶ τὸ μὲν μεγαλύτερον τέκνον τὸ ἐκράτησε παρ' ἑαυτοῦ, τὸ δὲ μικρότερον ἔδωκεν εἰς τὴν μητέρα του, ἥτις μετέβη εἰς Πάρον, τόπον καταγωγῆς τῆς.

Εἰς τὴν Πάρον διέμεινε τὸ μικρὸν τέκνον πλησίον ἀφ' ἑνὸς τῆς γαγιᾶς του, ἡ ὁποία ὅμως δυστυχῶς ἦτο οἰνόφυλξ, καὶ ἀφ' ἐτέρου ἑνὸς θεῖου του, ὁ ὁποῖος δυστυχῶς ἦτο τοξικομανὴς καὶ φυγόπονος. Εὐνόητος ὅτι ἡ συμπεριφορὰ ἀμφοτέρων ἦτο τελείως ἀνάρμοστος καὶ βάρβαρος καὶ ἀνῆθικος ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Σημειωτέον ὅτι ὁ θεὸς ἱκανοποιεῖτο μεθ' ὑπόπτων στοιχείων σεξουαλικῶς ἀνωμάλως ἐνώπιον τοῦ ἀνηλίκου.

Μετὰ ἀπὸ παρέλευσιν ἐλαχίστων μηνῶν ἡ μήτηρ ἐγκατέλειψε τὴν Πάρον καὶ ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, ἐνθα διῆγε βίον ἀνῆθικον.

Μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν ἀπεβίωσεν ἡ μήτηρ ἐκ

καρκίνου τοῦ ἐγκεφάλου, ἡ δὲ γιὰ ἀπέστειλε τὸν ἀνήλικον εἰς τὸν πατέρα του. "Ὅμως ἐν τῷ μεταξύ ὁ πατὴρ εἶχεν ἐκ νέου νυμφευθῆ, ἡ δὲ νέα σύζυγός του εἶχεν ἑτέραν θυγατέρα ἐκ τοῦ πρώτου γάμου της.

Ὁ ἀνήλικος ἐλθὼν εἰς τὸν πατέρα του συνήνησε τὴν μητριάν του, ἡ ὁποία ὅμως δὲν ἦτο παντάπασι εὐχαριστημένη ἐκ τῆς παρουσίας του, διότι ἐνόμιζεν ὅτι ἀπέσπασεν οὗτος μέρος τῆς ἀγάπης τοῦ πατρὸς εἰς βάρος καὶ αὐτῆς καὶ τῆς θυγατρὸς της. "Ἐνεκα τῶν ἀνωτέρω λόγων ὁ ἀνήλικος ἔτυχε καὶ εἰς τὸ περιβάλλον τοῦ πατρὸς του μεταχειρίσεως ψυχρᾶς καὶ πολ- λάκις ἐχθρικῆς.

Ἡ ἔλλειψις ἀρμονικοῦ οἰκογενειακοῦ περιβάλλοντος, ἡ στέρησις τῆς μητρικῆς στοργῆς καὶ πατρικῆς μερίμνης, τὸ τελείως ἀκατάλληλον περιβάλλον τῆς γιὰ τὴν εἰς τὸ ὅποῖον ἔζησεν ὁ ἀνήλικος ἐπὶ ἀρκετὸν, καὶ γενικῶς ἢ ἄνευ στοργῆς μεταχειρίσεως αὐτοῦ, ἐνεστάλαξαν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τὸ δηλητήριον τοῦ παραπτώ- νου κατὰ τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς κοινωνίας, ἀντέ- δρασαν δὲ διὰ τῆς ἀνυπακοῆς, τῆς συκοφαντίας, κατα- στροφῆς διαφόρων ἀντικειμένων κ.λ.π.

Μίαν ἄλλην δυσάρεστον ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ἀνηλί- κου, εἶχεν ἡ ἐνώπιον αὐτοῦ σεξουαλικὴ ἱκανοποίησις ταῦ Θεοῦ, με ἀποτέλεσμα τὴν πρόωρον σεξουαλικὴν ὠρίμανσιν τοῦ ἀνηλίκου, ὅστις ἐφθασεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἱκανοποιῖται σεξουαλικῶς διὰ κτηνοβασίας.

ι) Ἀναφέρω καὶ μίαν χαρακτηριστικὴν ἐπιστολὴν νεάνιδος μιᾶς κατ' οὐσίαν διαλελυμένης οἰκογενείας (50).

«Ἀποφασίζω νὰ ἐκθέσω σ' ἐσένα τὴν ἐσωτερικὴ μου κατάστασι, με τὴν ἐλπίδα νὰ βρῶ κάποια λύσι. Γι' αὐτὸ θερμῶς σε παρακαλῶ, νὰ προσπαθήσης νὰ με καταλάβης.

Εἶμαι μιά ἐργαζόμενη κοπέλλα 24 ἐτῶν. Ἀπὸ τὸν καιρὸ, πού μπορῶ νὰ θυμηθῶ τὸν ἑαυτό μου, ἀπὸ τὰ παιδικὰ μου ἀκόμα χρόνια, με βασανίζει ἓνα αἶσθημα ἀνικανοποιήσεως καὶ ἐσωτερικοῦ κενοῦ. Αἰτία αὐτῆς τῆς καταστάσεως, κατ' ἐμέ, εἶναι ἡ οἰκογενειακὴ ἀτμόσφαιρα, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ἔχω ζήσει μέχρι σήμερα. Οὐδέποτε ἐγνώρισα οἰκογενειακὴ γαλήνη καὶ θαλπωρή. Οἱ συνεχεῖς προστριβές, φιλονικίες καὶ συγκρούσεις τῶν γονέων μου, μοῦ ἔχουν δημιουργήσει ἓναν ἀνεπούλωτο ψυχικὸ τραυματισμό. Μόνον ὅποιος ἔχει δοκιμάσει τὸ μαρτύριο τῶν γονέων, πού βρίσκον- ται σὲ ψυχικὴ διάστασι, τῶν -γιατὶ ὄχι;- ἀλληλομι- σουμένων συζύγων, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν καθῆκον των, τὸ νὰ ἀνέχονται ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, μόνον πρὸς χάριν τῶν παιδιῶν των, τὰ ὁποῖα ὅμως τὰ ποτίζουν συνε- χῶς με τὸ δηλητήριον, πού τοὺς χύνουν μέσα τους, θέλοντας νὰ τοὺς δώσουν νὰ καταλάβουν -ὁ καθένας χωριστὰ- τὸ μαρτύριον, πού ὑφίστανται, καὶ τὴν θυσία, εἰς τὴν ὁποίαν αὐτοῦποβάλλονται, ὑπομένοντες ὁ ἓνας τὸν ἄλλον πρὸς χάριν τους, μόνον αὐτὸς μπορεῖ νὰ νοιώσῃ τὴν ψυχικὴ ὀδύνη, πού προκαλεῖ μιά τέτοια κατάστασις.

Φυσικῶς ἐπιβάλλεται οἱ γονεῖς νὰ εἶναι βοηθοὶ τῶν παιδιῶν τους εἰς τὰ προβλήματα τους καὶ νὰ

(50) «Περιοδ. Ὁ κόσμος τῆς Ἑλληνίδος. Ἀρ. 38. Ἀπρί- λιος 1957», σ. 192.

ἀλαφρώνουν τὸν πόνον, πού οἱ δυσκολίες τῆς ζωῆς τοὺς προκαλοῦν. Κι' ὅμως σὲ μιά οἰκογένεια ἀλλη- λουποβλεπομένων γονέων, τὰ παιδιὰ ὄχι μόνον δὲν μποροῦν νὰ βροῦν ἀνακούφισιν στὸν πόνο τους, ἀλλὰ εὐρίσκονται σὲ μιά συνεχεῖ ἐσωτερικὴ ἀναστάτῳσι, ἐξ αἰτίας τῆς πρὸς ἀλλήλους συμπεριφορᾶς των, ἀγωνιζόμενα διαρκῶς νὰ ἐπιτύχουν τὴν συμφιλίωσί των. Μά πῶς; πῶς νὰ κατορθώσουν νὰ ἐκμηδενί- σουν ψυχικὴ ἀπόστασι, δημιουργηθεῖσαν ἀπὸ 30 ἐτῶν; Καὶ ὑποφέρουν. Ὑποφέρουν τρομερᾶ. Κλεί- νονται στὸν ἑαυτό τους. Σὲ ποιὸν νὰ ἐξωτερικευθοῦν; Ζοῦν στὴν κοινωνία, κι' ὅμως εἶναι μόνα! Γιατί, πῶς νὰ πλησιάσουν ἄνθρωπο, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει «σπιτικὸν» νὰ τὸν δεχθοῦν; Πῶς νὰ ἀποκτήσουν φίλιες, ἀφοῦ εἶναι ὑποχρεωμένα νὰ βρίσκονται σὲ διαρκῆ ἐπαγρύπνησι, γιὰ ν' ἀποκρύπτουν τὸ οἰκογε- νειακὸ τους δράμα; Οἱ σύζυγοι δὲν χωρίζουν, γιὰ νὰ μὴ ντρέπωνται τὰ παιδιὰ τους γιὰ τοὺς γονεῖς των, καὶ τὰ παιδιὰ ἀποφεύγουν τοὺς ἀνθρώπους ἐξ αἰτίας τῶν γονέων!

Αἰσθάνομαι τὸν πόνον καὶ τὴ μόνωσι νὰ με πνί- γουν. Ἐνα κενὸ ἀπέραντο ὑπάρχει στὴν ψυχὴ μου. Καὶ εἶναι στιγμές, πού ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ἀγανάκτησις ἐναντίον αὐτῶν, πού εἶναι οἱ φυσικῶς πλησιέστεροί μου, πλημμυρίζουν τὸ εἶναι μου. Κι' ὅμως τοὺς ἀγαπῶ!

Θέλω ν' ἀκολουθήσω ἓνα διαφορετικὸ τρόπο ζωῆς ἀπὸ τὸ δικό τους. Νὰ δώσω ἓνα νόημα στὴ ζωὴ μου καὶ νὰ βρῶ ἐσωτερικὴ ἱκανοποίησι καὶ πληρότητα. Κι' ὅμως δὲν μπορῶ. Ἡ ἔλλειψις κατανοήσεως μ' ἐμ- ποδίζει νὰ πῶ κάτι, πού με ἀφορᾷ. Διψῶ γιὰ πολλά. Δὲν ἐκφράζω καὶ δὲν ἐπιχειρῶ τίποτα! Τί θὰ γίνῃ μ' αὐτὴ τὴν κατάστασι; Τὰ νεῦρα μου ἔχουν σπάσει. Βρίσκομαι σὲ διαρκῆ ἐκνευρισμό, τὸν ὁποῖο προσπαθῶ πάντα ν' ἀποκρύψω, ὅπως κρύβω, ἀπ' ὄλους τοὺς ἄν- θρώπους γενικά, τὸν ψυχικὸ μου κόσμον καὶ τίς ἀγω- νίες μου. Γελᾶω καὶ φαίνομαι διαρκῶς εὐθυμη. "Ὅλοι με πιστεύουν ἀνοιχτόκαρδο καὶ ξέγνοιasto τύπο. Ἄλλ' ὡς πότε; Πῶς μπορεῖ μιά νέα ν' ἀφήνῃ νὰ κυλοῦν ἄδεια, ἀνεκμετάλλευτα, σὲ μιά διαρκῆ προ- σμονή, τὰ δημιουργικώτερα χρόνια τῆς ζωῆς της; Συνεχῶς σκέπτομαι, πόσο διαφορετικὴ θὰ ἦταν ἡ ζωὴ μου, ἐὰν δὲν ὑφιστάμην αὐτὴ τὴν ἐσωτερικὴ πίεσι. Ἄλλὰ δὲν ἔχω καὶ τὴ δύναμι ν' ἀπαλλαγῶ. Ὑπάρχουν τόσες «κινήσεις» με ἀνωτέρους πνευματι- κούς σκοπούς, πού θὰ μπορούσαν νὰ με βοηθήσουν νὰ βρῶ τὸν δρόμον μου, ἐὰν ἐγὼ ἐπήγαινα πρὸς αὐτές. Μά πῶς; Ἡ μητέρα μου ἀντιδρᾷ καὶ ἀξιώ- νει ὑποταγὴ στὴ θέλησί της, ὡς ἀντάλλαγμα, τρόπον τινά, τῶν δεινῶν της. Διαφορετικὰ κινδυνεύω νὰ θεω- ρηθῶ ἀχάριστη, ἀδιάφορη, ἐγωίστρια. Πῶς ἄλλωστε νὰ προσθέσω καὶ μιά νέα ἀφορμὴ γριόνας, μέσα στὶς τόσες ἄλλες; Ἡ συνείδησίς μου δὲν μοῦ τὸ ἐπι- τρέπει. Καὶ περιμένω. Περιμένω διαρκῶς γιὰ μιά ἀλλαγὴ, πού ὅταν ἔλθῃ—ἐν ἔλθῃ—στ' ἀπώτερο μέλλον, θὰ ἔχη χαθῆ τόσος πολῦτιμος χρόνος. Τί νὰ κάνω;»

4. Ὁ διάλογος τῆς ζωῆς τῶν τέκνων, ἄτινα ἀνήκουν εἰς τὰς διαλελυμένας οἰκογενείας εἶναι τρα-

Η ΑΝΥΠΑΡΚΤΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὴν Ἑλληνορθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς τὴν συνθέτουν αἱ 375 Κοινότητες μας, μὲ τοὺς ἰσαριθμούς Ἰ. Ναούς, τοὺς 400 περίπου εὐσεβεῖς κληρικούς, τὰ ἡμερήσια καὶ ἀπογευματινά μας Σχολεῖα, τὴν Θεολογικὴν μας Σχολήν, τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, τὸ Ὁρφανοτροφεῖον καὶ τὰ Γηροκομεῖα μας, καὶ τόσα ἄλλα εὐαγγῆ ἰδρύματα τὰ ὁποῖα λίαν θεαρέστως κατευθύνει ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπός μας Μιχαὴλ μετὰ τῶν ἐπισκόπων του καὶ λοιπῶν συνεργατῶν του.

Ἡ κατευθυντήριος γραμμὴ καὶ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ ἐδῶ, μέσα εἰς τὰ τόσα ἀντίξοα πνευματικὰ ρεύματα τοῦ Ἀμερικανικοῦ προτεσταντισμοῦ, εἶναι ἀναλλοίωτος καὶ π ρ ε π ε ι νὰ παραμένῃ τοιαύτη ὅπως καὶ ὁ Ν α ὅ ς μας εἶναι Νὰὸς Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐργαστήριον Ἑλληνορθόδοξου συνειδήσεως καὶ γλώσσης, πρὸς διαιώνισίν των.

Καὶ πρὸς χαρὰν τῶν Ἁγίων Ἀγγέλων δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι, καὶ ὡς ἀπόδημος Ἑλληνορθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀμερικῆς εὐρισκόμεθα εἰς τὴν πρωτοπορίαν τοῦ Χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ἀνεγνωρίσθημεν καὶ ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως.

Ἄλλ' ἐδῶ δὲν προτίθεμαι νὰ γράψω διὰ τὴν ποικίλην γόνιμον δρᾶσιν τῆς Ἐκκλησίας μας ἐν Ἀμερικῇ, ὅχι· ἀλλὰ νὰ ὑποδείξω εἰς τοὺς τυχόν ἀγνοούντας τοὺς ἔθνικους κινδύνους τοὺς προερχομένους ἐκ τῆς ἀνυπάρκτου (Μακεδονικῆς Ἐκκλησίας), τῆς ὁποίας τὰ μέλη διακρίνονται διὰ τὸν Γενιτσαρικὸν φανατισμὸν τους καὶ μῖσος ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, ἀν καὶ ἐγεννήθησαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν.

Τὸ «Μακεδονικὸν Κομιτάτον» εἶναι γνωστὸν εἰς ἡμᾶς διὰ τὴν ἀνθελληνικὴν του δρᾶσιν καὶ ἐδῶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς Καναδᾶ καὶ Αὐστραλίαν, ὅπου ὡς κόμπρα ἀγρυπνεῖ νὰ χύσῃ τὸ δηλητήριον πρὸς ὅ,τι εἶναι Ἑλληνικόν.

Ἐδῶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν οἱ Σλαβομακεδόνες ἔχουν χωρισθῆ εἰς τὸ «Μακεδονικὸν Κομιτάτον» καὶ εἰς τοὺς «Σοσιαλιστὰς Μακεδόνας». Καὶ τὰ δύο αὐτὰ κόμματα ἐπιθυμοῦν, ἵνα ἡ Ἑλληνικὴ Μακεδονία φύγῃ ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ χέρια καὶ γίνῃ ἀνεξάρτητος καὶ Βουλγαρικὴ.

γικός. Καὶ ἀκριβῶς διὰ τοῦ τραγικοῦ τούτου διαλόγου τελεῖται ἡ ψυχικὴ καὶ ἡθικὴ ἀνάπτυξις τῶν τέκνων.

Τοιοτοτρόπως, ἐὰν θὰ ἐπισκεφθῆτε φρενοκομεῖα, ἄσυλα, φυλακὰς, ἐὰν θὰ ἐρωτήσητε δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι «ἐκατρακύλισαν εἰς τὴν βρώμα καὶ τὴν σαπίλα τῆς κοινωνίας», θὰ ἀντικρύσητε κατὰ μάζας παιδιὰ προερχόμενα ἐκ διαλελυμένων οἰκογενειῶν.

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΟΥ
Καθηγητῆς τῆς Ἑργληματολογίας ἐν τῇ Παντείῳ Ἀνωτάτῃ Σχολῇ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, Διευθυντῆς τοῦ Ἀνωτάτου Φροντιστηρίου Κοινωνικῆς Προνοίας τοῦ Βασιλικοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος

Ἡ Ἀμερικανικὴ Κυβέρνησις δὲν ἀναμιγνύεται εἰς τοιοῦτου εἶδους τοπικὰς ὑποθέσεις καὶ διαφορὰς, τὰς ὁποίας οἱ μετανάσται ἔφεραν ἐδῶ ἀπὸ τὴν παλαιὰν τους πατρίδα. Τὰς ἀνέχεται. Καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοὶ τοῦ Ἔθνους μας πότε ὡς κοχλῖαι ἔρποντες, πότε ὡς σκώληκες καὶ συχνὰ ὡς φαρμακερὰ φίδια, δροῦν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐναντίον τῆς πατρίδος μας Ἑλλάδος.

Τελευταίως δὲ ἀπέκτησαν καὶ «Μακεδονικὴν Ἐκκλησίαν» καὶ μόνον ὅσοι νοοῦν τι σημαίνει αὐτὸ κατανοοῦν τὸν μέγαν κίνδυνον.

Ὁ Ἐπίσκοπός μας τῆς 6ης Ἐπισκοπικῆς μας περιφέρειας Pittsburgh, Pen. Θεοφιλέστατος ἄγιος Τροπαίου ὡς διορατικὸς κληρικὸς εἰς τὴν ὑπὸ ἡμερ. 26 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. Ἐγκύκλιόν του γράφει «Διερωτῶνται καὶ δικαίως οἱ χριστιανοὶ μας, πότε καὶ ὑπὸ τίνος διωργανώθη ἡ γενομένη «Μακεδονικὴ Ἐκκλησία; ὑπὸ τίνος Ἐκκλησίας ἀνεγνωρίσθη; εἰς ποίαν ἐξ αὐτῶν ὑπάγεται; διότι οὐδεμία Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία ἀναφέρει ταύτην· ποῖος ὁ Ἀρχηγός της καὶ πῶς καλεῖται «Μακεδονικὴ», καθ' ἣν στιγμὴν Κράτος «Μακεδονικὸν δὲν ὑφίσταται»;

Ἐνεκα τῶν ἀνωτέρων λόγων προτρεπόμεθα πατρικῶς, ὅπως τοῦ λοιποῦ μηδεὶς τῶν κληρικῶν μας συμμετάσχη εἰς οἰανδήποτε ἐκδήλωσιν τῆς ἀνυπαρκτοῦ «Μακεδονικῆς Ἐκκλησίας...».

Νὰ μισήσωμεν τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς, οἱ ὁποῖοι ἐνεργοῦν, μάλιστα μὲ φανατισμὸν, συμφώνως μὲ τὸ «Πιστεύω» τους, τὸ νομίζω πολὺ ταπεινωτικὸν δι' ἑλληνορθόδοξον χριστιανόν. Τὰ πυρὰ πρέπει νομίζω νὰ στραφοῦν ἐναντίον τῆς ἀνεπαρκείας μας εἰς τὸ νὰ τοὺς διαφωτίσωμεν ἐθνοθηρσκευτικῶς, μάλιστα ὕστερον ἀπὸ 45 ἔτη, ὅπου ἡ Ἑλληνικὴ Μακεδονία εὐρίσκειται εἰς τὰς χεῖρας μας.

Αἱ Μητροπόλεις Φλωρίνης καὶ Καστορίας καθὼς καὶ τὰ Σχολεῖα τῶν δύο αὐτῶν Νομῶν δέον νὰ ἐνισχυθοῦν.

Μεταπολεμικῶς μᾶς ἤλθον μεταναστάται ἀπὸ τοὺς δύο αὐτοὺς Νομούς οἱ ὁποῖοι δὲν γνωρίζουν διόλου ἑλληνικὰ νὰ ὀμιλοῦν καὶ ὅσοι ἐξ αὐτῶν ὀμιλοῦν, οἱ περισσότεροὶ ἔγιναν μέλη εἰς τὸ «Μακεδονικὸν Κομιτάτον», διότι δὲν ἔχουν καθόλου Ἑλληνικὴν συνείδησιν.

Αὐτοὶ οἱ ταλαίπωροι φαίνεται ὡς νὰ μὴ ἐγνώρισαν διόλου τὰ πολύτιμα δῶρα τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος, δωρεάν Δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν, Κατηχ. Σχολεῖον καὶ Κρατικὴν στοργήν. Ἡ δὲ παιδαγωγικὴ μέθοδος τοῦ χωροφύλακος τοὺς μένει μόνον ὡς πικρὰ ἀνάμνησις ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Πρὸς Θεοῦ! Ἄς προσέξωμεν. Ἡ μέθοδος αὐτὴ ἐφοδιάζει τὸ «Μακεδονικὸν Κομιτάτον» μὲ νέα μέλη μὲ Γενιτσαρικὸν φανατισμὸν καὶ μῖσος ἐναντίον παντὸς Ἑλληνικοῦ.

Εἶναι Ἐθνικὴ ἀνάγκη οἱ Νομοὶ αὐτοὶ Φλωρίνης καὶ Καστορίας νὰ ἀποκτήσουν Κλῆρον καὶ Δημοσίους ὑπαλλήλους μὲ ζέσιν, μὲ πίστιν, ἀγάπην πρὸς τὸν

ΤΟ ΕΠΤΑΡΟΦΟΝ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΝ ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ἐπερατώθη, σὺν Θεῷ, κατ' αὐτάς, ἡ ἀναληφθεῖσα, εὐχαῖς τῆς Ἱ. Συνόδου, ἀνέγερσις καὶ στεγάσις τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου, ἐν ᾧ θὰ στεγάζωνται καὶ σιτίζωνται οἱ Φοιτηταὶ τῆς Θεολογ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Τὸ ἴδρυμα τοῦτο, πτέρυξ ἑπταρόφος, μήκους εἴκοσι τεσσάρων μέτρων, ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς ἀνδρώας Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ἁγίας Θεοδώρας τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἀνηγέρθη προνοία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος, καὶ διὰ πολλῶν μόχθων καὶ θυσιῶν ἔχει δὲ ὠλοκληρωμένους ἤδη τοὺς τρεῖς ὀρόφους ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐν ὄλῳ ὀρόφων αὐτοῦ.

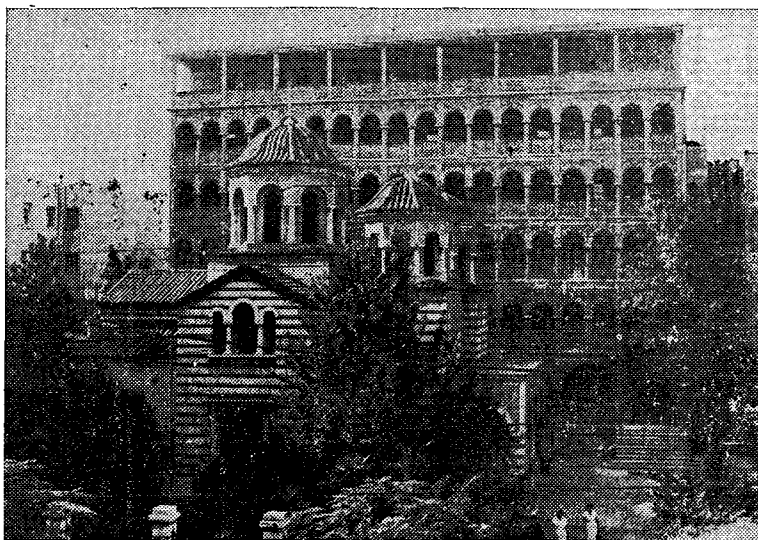
Ὁ πρῶτος ὄροφος χρησιμοποιεῖται διὰ κατοικίαν τῆς Διοικήσεως τῆς Μονῆς καὶ τοῦ Οἰκοτροφείου, ὁ δεύτερος εἶναι μία μεγάλη αἴθουσα διὰ διαλέξεις καὶ μελέτην τῶν φοιτητῶν καὶ ὁ τρίτος, ἔτοιμος κατὰ πάντα, θὰ στεγάσῃ, μετὰ ἓνα μῆνα, τὸν πρῶτον ἀριθμὸν, περὶ τοὺς πενήντα, τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀπόρων φοιτητῶν τῆς Θεολογίας.

Ἐπολείπονται ὅμως ἀσυμπλήρωτοι τρεῖς εἰσέτι ὄροφοι καὶ τὸ ἡμιὑπόγειον, ἐνθα τὸ μαγειρεῖον, ἡ αἴθουσα τῶν ἐστιάσεων καὶ οἱ λοιποὶ ἀπαραίτητοι βοηθητικοὶ χώροι, διὰ τὴν συμπλήρωσιν δὲ τούτων, τὸν ἐφοδιασμὸν αὐτῶν καὶ τὴν ἐγκατάστασιν ἐν τῷ κτιρίῳ κεντρικῆς θερμάνσεως, ἀναγκαῖοι δαπάνη οὐχὶ ἐλάσσων τοῦ ἑνὸς ἑκατομμυρίου δραχμῶν.

πληθυσμὸν, καὶ μετὰ τὴν συναίσθησιν ὅτι, ἀντιπροσωπεύουν τὸ φιλόστοργον Κράτος καὶ τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, ὥστε νὰ παύσῃ τοῦ λοιποῦ ὁ τόπος αὐτὸς νὰ ἐφοδιάζῃ μετὰ νέα μέλη τὸ «Μακεδονικὸν Κομιτᾶτο» τοῦ ἐξωτερικοῦ, τὸ ὁποῖον τώρα μᾶς παρουσιάζει καὶ τὴν «Ἀνυπαρκτὸν Μακεδονικὴν Ἐκκλησίαν».

Φύλακες γρηγορεῖτε.

Ἱερὸς ΖΑΝΟΣ ΓΟΥΓΟΥΤΑΣ
MANSFIELD. OHIO. U. S. A.

Τὸ Θεολογικὸν Οἰκοτροφεῖον ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Διὰ τὴν κάλυψιν τῆς δαπάνης ταύτης θὰ ἔπρεπε νὰ κινηθῶσι πάντες οἱ δυνάμενοι, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀνάγκης, ἡ ὁποία ἐπιβάλλει τὴν πλήρη ἀποπεράτωσιν τοῦ Οἰκοτροφείου καὶ τὴν ταχεῖαν ἐναρξιν τῆς λειτουργίας αὐτοῦ. Διότι εἶναι τραγικαί, τῇ ἀληθείᾳ, αἱ συνθήκαι, ὑφ' ἃς, διὰ λόγους ἀπορίας, διαβιοῦσι, σιτίζονται καὶ μελετῶσιν οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ Φοιτητῶν τῆς Θεολογίας.

Ἡ ἐκδήλωσις ἀγάπης καὶ προστασίας πρὸς τοὺς ὑπ' ὄψιν φοιτητάς, ἐξ ὧν θὰ προέλθωσιν ἐν τῷ μέλλοντι τὰ ἐκλεκτὰ τῆς Ἐκκλησίας στελέχη, Ἀρχιερεῖς, Ἱεροκήρυκες, Πρωτοσύγκελλοι, Θεολόγοι, Ἐφημέριοι καὶ Καθηγηταί, θέλει ἐξυπηρετήσῃ τὰ μέγιστα τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ χαροποιήσῃ λίαν ἅπαν τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα αὐτῆς.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

Ο ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΣΚΥΡΟΥ ΑΝΑΝΙΑΣ (†)

Τῇ 16ῃ παρ. μηνὸς Νοεμβρίου ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον ὁ Μητροπολίτης Καρυστίας καὶ Σκύρου Ἀνανίας.

Ὁ μεταστάς Ἱεράρχης, κατὰ κόσμον Ἀντώνιος Μάνος, γεννηθεὶς τῷ 1852 εἰς Χρισὸν Παρνασσίδος, διήκουσεν αὐτόθι τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, ἀκολούθως ἐφοίτησεν εἰς τὸ Γυμνάσιον Ἀμφίσσης, εἶτα δ' ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησε τῷ 1914.

Ἀσπασθεὶς τὸν μοναχικὸν βίον ἐκάρη μοναχὸς ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Προφήτου Ἡλίου Παρνασσίδος, ἐν ἧ τῷ 1904 ἐχειροτονήθη Διάκονος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Φωκίδος Ἀμβροσίου. Κατὰ τὸ 1917 ἐχειροτονήθη εἰς Πρεσβύτερον, τὸ δὲ 1944 ἐξελέγη Μητροπολίτης Καρυστίας καὶ Σκύρου, ποιμάνας θεοφιλῶς μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου του.

Ὁ ἐκλιπὼν Ἱεράρχης καθ' ὄλον αὐτοῦ τὸν βίον

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Συμμετέχει ολοψύχως.

Πλήρης ημερών εξεδήμησε πρὸς Κύριον ὁ πρῶτος Γεώργιος τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ ἀείμνηστος εἶχε μὲν ἐγκατασταθῆ μονίμως εἰς Παρισίους, ψυχικῶς ὅμως ἔμενε πάντοτε ἐν μέσῳ ἡμῶν, διάπυρος νοσταλγὸς τοῦ γαλανοῦ Οὐρανοῦ μας καὶ τῆς πατρίου γῆς. Καὶ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς τὸν ἐσέβετε, τὸν ἐτίμα καὶ τὸν ἐλάτρευε. Κατεθλίβη δὲ εἰλικρινῶς ἀπὸ τὴν ἀναγγελίαν τοῦ θανάτου του, ὁ ὁποῖος ἐσφράγισε μὲ τὴν σιγὴν του μίαν ὥραϊαν καὶ πλήρη ἀγαθῶν προθέσεων ζωὴν καὶ μίαν πολυκίμανον ἐποχὴν. Καὶ θὰ παραμείνῃ ὄντως ἀγήρως εἰς τὸ Ἔθνος ἢ μνήμη του. Καθ' ὅσον εἰς τοὺς δυσχειμέρους καιροὺς, καθ' οὓς ἡ ἡρωϊκὴ μας Κρῆτη — ὅπως σήμερον ἡ Κύπρος μας — ἐπάλαιε διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς Ἑλευθερίας της, ὡς νεαρὸς καὶ πλήρης σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ἀλκῆς Βασιλόπαις, τῆς ἐφευρεν, ὡς Ἀρμοστής της, τὸ χαρμόσυνον μῆνυμα τῆς συντριβῆς τῶν δεσμῶν της καὶ τῆς Ἀναστάσεώς της. Ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία συμμετέχει ολοψύχως εἰς τὸ βαρὺ ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ του πένθος τῆς λαοφιλῆς τοῦ Βασιλικῆς μας οἰκογενείας καὶ εὐχεται πρὸς τὸν Κύριον, ὅπως ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν του ἐν τοῖς σκηνώμασι τῶν ἁγίων του.

Διδάσκαλοι καὶ Ἱερεῖς.

Οἱ δημοδιδάσκαλοι κινουῦνται καὶ πάλιν πρὸς ἀπεργίαν. Διότι, ὡς πληροφορεῖ διὰ σχετικῆς προκηρξέως τῆς ἢ Διδασκαλικῆς Ὁμοσπονδία, «καθυσστερεῖ ἀδικαιολογητῶς ἢ θειτικῆ ἀντιμετώπισις τῶν ζητημάτων της».

Δὲν γνωρίζομεν ποῖα εἶναι συγκεκριμένως τὰ αἰτήματά των. Καὶ θεωροῦμεν τὴν ἀπεργίαν, ὡς ὄπλον ἀπογνώσεως, τοῦ ὁποίου θὰ ἡχόμεθα ν' ἀπεφεύγετο ἢ χρῆσις. Καθ' ὅσον μοιραίως ἐκτρέφει δυσαρρεσκείας καὶ ψυχρότητας καὶ δημιουργεῖ χάσματα ψυχικὰ εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ Κράτους καὶ τῶν φορέων τῆς ἐξουσίας του, ὅπως τοιοῦτοι εἶναι ὅλοι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι. Ἐπιπροσθέτως δέ, εἰδικῶς διὰ τὸν δημοδιδασκαλικὸν κλάδον, ὁ ἀπεργιακὸς ἄγων ἐντυπωσιάζει ὀδυνηρῶς τὰς τρυφερὰς παιδικὰς ψυχὰς, ποὺ διδάσκονται τοιουτοτρόπως ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων, ὅτι τὸ Κράτος ἀδικεῖ.

Διὰ τοῦτο νομίζομεν, ὅτι πρέπει ν' ἀποφευχθῆ. Νὰ καταβληθῆ δὲ σύντινος προσπάθεια ἐξευρέσεως λύσεως, ἢ ὅποια νὰ ἱκανοποιῆ τὰ δίκαια αἰτήματα τοῦ συμπαθοῦς κλάδου. Ποῦ ἴσως μὲν νὰ προβάλωνται ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον. Πάντως ὅμως

ὑπῆρέτησε μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως τὴν Ἐκκλησίαν ὡς διάκονος καὶ πρεσβύτερος κατ' ἀρχάς, ὡς Ἱεροκλήρυξ καὶ Τοποτηρητὴς μετέπειτα τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων Ὑδρας καὶ Φωκίδος· ὡς Πρωτοσύγκελος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φωκίδος καὶ ἐν τέλει ὡς Μητροπολίτης Καρυστίας καὶ Σκύρου, ἀφήσας πανταχοῦ μνήμην ἀγαθοῦ καὶ καλοῦ ποιμένου.

Κύριος ἀναπαύσαι αὐτὸν ἐν σκηναῖς δικαίων.

φαίνεται ὅτι ἔχουν παροραθῆ, καὶ δὲν ἔχουν τύχει τῆς ἐπιβαλλομένης μερίμνης καὶ στοργῆς.

Ἄλλως τε οὐδένα διαφεύγει, ὅτι ἀπὸ τοὺς δημοδιδασκάλους καὶ ἀπὸ τὴν ἀρτίαν λειτουργίαν τῶν δημοτικῶν σχολείων ἐξαρτᾶται βασικῶς τὸ μέγα θέμα τοῦ πνευματικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς νεολαίας μας. Διὰ τοῦτο τὸ λειτούργημά των, ὡς καὶ τὸ τοιοῦτον τῶν ἐφημερίων μας, εἶναι τὰ ζωτικώτερα διὰ τὸ μέλλον τοῦ Ἔθνους.

Ἄς δώσωμεν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς ὑπαίθρου μας καλοὺς διδασκάλους καὶ ζηλωτὰς ἱερεῖς. Καὶ ἄς εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι οἰκοδομοῦμεν τὸ Ἐθνικόν μας μέλλον ἐπὶ ἀσαλεύτου βράχου. Καὶ ὅτι σπεύρομεν εἰς ἀγαθὴν γῆν καὶ ὅτι ὁ θερισμὸς θὰ εἶναι πολὺς.

Ἄς ἔχωμεν ὑπ' ὄψει, ὅτι οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ ἱερεῖς, δὲν ἀσκοῦν ἐπάγγελμα βιοποριστικόν, ἀλλὰ λειτούργημα ὑψηλὸν καὶ ἀποστολὴν μεγίστην. Δὲν εἶναι δὲ δυνατόν, ν' ἀξιῶμεν ἐνθουσιασμόν ἀπὸ ἀνθρώπων, εἰς τοὺς ὁποίους παρέχομεν μισθοὺς πείνης. Καὶ διὰ τοῦτο, κάθε θυσία εἶναι, πιστεύομεν, ἐνδεδειγμένη.

Ἄς μελετηθῆ ἐπαρκῶς.

Σχετικῶς πρὸς τὰς ἀνωτέρω ἀπόψεις μας, θὰ μᾶς ἀντιταχθῆ ἀσφαλῶς, ἢ οικονομικῆ μας πρὸς τοῦτο ἀνεπάρκεια. Ἐντελῶς περιορισμένοι εἶναι ἀτυχῶς αἱ διδόμεναι πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων σχετικαὶ πιστώσεις.

Γνωρίζομεν δὲ ἄριστα, ὅτι ὁ Ὑπουργὸς κ. Γεροκωστόπουλος ἐμφορεῖται ἀπὸ τὰς λαμπρότερας καὶ εὐγενεστέρας διαθέσεις· καὶ ὅτι κυριολεκτικῶς κατέχειται ἀπὸ ἀγωνίαν ἀληθῆ διὰ τὴν εὐτυχῆ ἐπίλυσιν ὄλων τῶν ἐπιμάχων ζητημάτων τοῦ Ὑπουργείου του. Ἀλλὰ «δεῖ, δεῖ χρημάτων» πρὸς τοῦτο.

Κ' ἐπειδὴ καὶ τὸ ἐφημεριακόν μας πρόβλημα εἶναι ἐπ' ἀνάγκης πλέον νὰ εὕρῃ τὴν λύσιν του, ὅπως δὲν παύει τοῦτο νὰ τονίξῃ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Θεόκλητος, θέλομεν νὰ ὑπομνήσωμεν πρὸς τοὺς ἀρμοδίους οικονομικοὺς Ὑπουργοὺς μίαν ἔρευναν, ἢ ὅποια πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἶχε διενεργηθῆ πρὸς διαπίστωσιν τῶν εἰσοδημάτων τῶν ἀνωτέρων Κρατικῶν λειτουργῶν.

Διεπιστώθη τότε, ὡς ἐνθυμούμεθα, πασιφανῶς, ὅτι ὁ δημόσιος Προϋπολογισμὸς βαρύνεται καταπληκτικῶς εἰς τὸ κονδύλιον τὸ διατιθέμενον διὰ τὴν μισθοδοσίαν τῶν ὑπαλλήλων, ἀπὸ τὰ διάφορα παρεχόμενα εἰς τοὺς ἀνωτέρους κυρίως ὑπαλλήλους ἐπιδόματα. Καὶ ὅτι ἂν ταῦτα κατηργουῦντο καὶ διετίθεντο διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν μισθῶν ὄλων γενικῶς τῶν ὑπαλλήλων, θὰ ἦτο δυνατόν, χωρὶς καμμίαν ἀπολύτως ἐπιβάρυνσιν, νὰ αὐξηθοῦν οἱ μισθοὶ ὄλων εἰς τὸ τριπλάσιον.

Ἴδου λοιπὸν στάδιον δόξης λαμπρόν. Καὶ ἴδου πόρος ἀσφαλῆς καὶ ἐπαρκῆς καὶ ἐξὼφθαλμος καὶ πρὸ παντὸς δίκαιος. Ἄς μελετηθῆ ἐπαρκῶς. Καὶ ἄς ἀποτολμηθῆ μὲ γενναϊότητα καὶ μὲ πίστιν, χωρὶς νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν τὰ θιγόμενα συμφέροντα.

Μόνον τοιουτοτρόπως θ' ἀποκτήσωμεν ὄχι μόνον ἀξίους διδασκάλους καὶ ἐφημερίους, πρᾶγμα ἀπολύτως ἀπαραίτητον. Ἀλλὰ καὶ γενικῶς δημοσίους λειτουργοὺς ἐνθουσιῶντας καὶ ἀποδοτικούς, πὸν θ' ἀπεργάζονται τὴν ἀκμὴν τοῦ Ἐθνικοῦ μας Ὄργανισμοῦ. Διότι οὗτοι ἀποτελοῦν τὸ αἷμα πὸν τὸν ζῶοποιεῖ.

Εὐχάριστος διαπίστωσης.

Αἱ συνεχιζόμεναι ἐπισκέψεις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ αὐτοῦ εἰς τὸ λειτουργικὸν καὶ κηρυκτικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας ἐνισχύουν τὸν ἐνοριακὸν θεσμόν. Ἀλλὰ καὶ δεικνύουν τὸ ἀγρυπνον ἐνδιαφέρον τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐξύψωσιν τῆς ἐν ταῖς ἐνορίαις συντελουμένης ἐργασίας· δίδουν δ' ἐπιπροσθέτως ἀφορμὴν εἰς ποικίλας συγκινητικὰς ἐκδηλώσεις ἐκ μέρους τοῦ Χριστεπανύμου πληρώματος. Οἱ πιστοί, ὡς εἶναι ἐπόμενον κατακλύζον τοὺς Ἱεροὺς ναοὺς, ἐν οἷς ἱερουργεῖ ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ζητοῦντες ποικιλοτρόπως νὰ ἐκδηλώσουν τὰ αἰσθημάτων τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀφοσιώσεως πρὸς Αὐτὸν καὶ πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἀμφιβολία, ὅτι ἡ τοιαύτη ἐν πνεύματι ἀγάπης ἐπαφὴ τῆς ποιμανούσης μετὰ τὴν ποιμαινομένην Ἐκκλησίαν συντελεῖ εἰς τὴν ἀναζωπύρωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος τῶν πιστῶν καὶ ἀποτελεῖ ἰσχυρὸν ἀντίρροπον ἐναντίον τῶν φθοροποιῶν ἐντυπώσεων, τὰς ὁποίας δημιουργεῖ τὸ κακὸν παράδειγμα ἀναξίων τινῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Κώδων κινδύνου.

Τὸ εἰς ἄλλην σελίδα τοῦ παρόντος τεύχους τῆς «Ἐκκλησίας» δημοσιευόμενον ἄρθρον τοῦ ἐν Ἀμερικῇ ὑπηρετοῦντος αἰδέως κ. Ζάνου Γουγουιᾶ ἀποκαλύπτει σαφῶς τὰς προθέσεις τῶν ἐπιχειρούντων τὴν δημιουργίαν ἀνεξαρτήτου «Μακεδονικῆς Ἐκκλησίας» καὶ ἀποτελεῖ διωφωτιστικὴν προῦσιν κώδων κινδύνου διὰ τὸ σοβαρὸν ζήτημα περὶ τοῦ ὁποίου καὶ ἄλλοτε ἠσχολήθημεν. Οὐδεμία δυστυχῶς ἀμφιβολία ὑπάρχει, ὅτι ἡ κίνησις πρὸς δημιουργίαν ἐν Ἀμερικῇ «Μακεδονικοῦ κομιτάτου» διέπεται ὑπὸ ἀνθελληνικοῦ πνεύματος. Ὅθεν δεόν νὰ ἀφυπνισθῶμεν. Πάντες δὲ οἱ ἀρμόδιοι, τόσον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅσον καὶ ἐν τῇ Πολιτείᾳ, ὡς καὶ αἱ παραμεθόριοι Μητροπόλεις καὶ ἀρχαί, δεόν νὰ κινητοποιηθοῦν δραστηρίως πρὸς ἀναζωπύρωσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος τῶν κατοίκων τῆς Μακεδονίας. Ἀδράνεια καὶ ἀδιαφορία δὲν ἐπιτρέπεται, καθ' ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξῆ ὀλεθρίας συνεπειᾶς εἰς τὸ μέλλον. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἡ ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου πρόσφατος τοποθέτησις νέων ἱκανωτάτων μητροπολιτῶν εἰς βορείους ἐπαρχίας ἔχει μεγάλην σημασίαν.

Χρειάζεται μεγαλυτέρα προσοχή.

Ὡς ἐγράφη εἰς τὸν ἡμερήσιον τύπον, ὁ Δῆμος διεκόσμησε πενθίμως μετὰ Ἑλληνικὰς μεσιτίους σημαίας, πλαισιουμένας μετὰ μαῦρα κρέπια, τὸ πρὸ τοῦ

ναοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἐγκαταστάσεων τῶν Οὐνιτῶν τμήμα τῆς ὁδοῦ Ἀχαρνῶν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ «Ἐξάρχου τῶν Ἑλληνορθόδοξων Καθολικῶν». Καὶ ὡς εὐσεβεῖς Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ μετὰ δικαίαν κατάπληξιν διεπίστωσαν καὶ σοβαρὰ ὄργανα τοῦ ἡμερησίου τύπου κατήγγειλαν, ὁ Δῆμος οὔτε διὰν ἀπέθανεν ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος κυρὸς Σπυρίδων, οὔτε διὰν ἀπέθανεν ὁ διάδοχός του Ἀρχιεπίσκοπος κυρὸς Λωρόθεος, διεκόσμησε πενθίμως τὴν ὁδὸν Ἀγίας Φιλοθέης, ἐνθα εὐρίσκεται τὸ μέγαρον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Θέλομεν νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ἡ ἄστοχος αὐτῇ ἐνέργεια δὲν ὀφείλεται εἰς ψηφοθηρικὰς διαθέσεις τοῦ Δημάρχου καὶ τῶν μελῶν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ὡς ἐγράφη εἰς τὰς ἐφημερίδας· ἀλλ' εἰς ἀπερισκεψίαν τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν τοῦ Δήμου, αἵτινες ὁμως εἰς τὸ μέλλον ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων πρέπει νὰ εἶναι προσεκτικώτεροι, ἵνα μὴ διεγείρουν τὴν δικαίαν δυσφορίαν τοῦ Ὀρθόδοξου Χριστιανικοῦ πληρώματος.

Αἱ ἐπικρίσεις.

Μᾶς θλίβει βεβαίως βαδύτατα ἡ ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας ἐπίθεσις, συνεπιεὶς τῆς ἐκδηλωθείσης φανλότητος ἐνὸς ἀναξίου λειτουργοῦ τῆς, ὅστις ἐκδήλως εἶναι ἀνισόρροπος πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς. Παρηγορούμεθα ὁμως μετὰ τὴν σκέψιν, ὅτι ἡ εὐθιξία αὐτῆ εἶναι ἀπόδειξις ὑγιαίνοντος συναισθήματος· ὑψηλοῦ πράγματι θρησκευτικοῦ ἰδεώδους· περιφρονησεως τοῦ κύρους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς δικαίας ἀξιώσεως, ὅπως ὁ ἱερεὺς ἀποβαλνῆ, μετὰ τὴν ἀγιότητα τῆς ζωῆς του, φάρος καθοδηγητικὸς τῶν πιστῶν. Ἄς μᾶς ἐπιτραπῆ ὁμως νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ συνάγονται τόσαι γενικότητες καὶ τόσα θλιβερὰ συμπεράσματα ἀπὸ τὸν σχιζοφρενισμόν καὶ τὸν ἀκόλαστον οἶστον ἐνὸς ἠθικοῦ ναυαγίου. Καὶ νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μας, συγκρινομένη πρὸς ἄλλας Ἐκκλησίας, ἴσταται ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῶν ἠθικῶν τῆς βιωμάτων πολὺ ὑψηλά.

Μετὰ λύπης πολλῆς.

Μετὰ μεγάλης ἐκπλήξεως καὶ μετὰ λύπης πολλῆς ἐλάβομεν γινῶσιν ἐκ τῶν ἐφημερίδων προσφάτων δηλώσεων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντερβουρίας ὡς καὶ ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, ὅπως ἐγκριθῆ ἡ κυβερνητικὴ πρότασις, καθ' ἣν αἱ ἀνώμαλοι σχέσεις μεταξὺ ἀνδρῶν μὴ θεωρῶνται ὡς κολάσιμοι πράξεις.

Θὰ ἠυχόμεθα, ἵνα ἡ περὶ τῆς ἀποφάσεως ταύτης εἰδησις ἀποδειχθῆ ἐσφαλμένη. Ἄλλως θὰ ἔπρεπε νὰ τονισθῆ, ὅτι ἡ ἀπόφασις αὐτῆ εἶναι νέον ἀπαράδεκτον δεῖγμα τῆς θλάσεως, τὴν ὁπεῖαν ὑπέστησαν δυστυχῶς εἰς τὴν Δύσιν τὰ χριστιανικὰ βιώματα, ὡς ἀποδεικνύεται τοῦτο ἐκ τῆς ἀπλῆς ἀναγνώσεως τοῦ πρώτου κεφαλαίου τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ θεῖος Παῦλος μετὰ βδελυγμίας καταδικάζει τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος σχέσεις, κατατάσσων αὐτὰς εἰς τὰ «πάθη ἀτιμίας».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Σύνοδος

Ἡ Ἱερά Σύνοδος κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 14ης τρέχοντος, προέβη εἰς ἀνάδειξιν νέων Μητροπολιτῶν καὶ βοηθῶν Ἐπισκόπων, ὡς κάτωθι: α) Διὰ προαγωγῆς ἐγένετο Μητροπολίτης Ζακύνθου ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Εὐρίπου κ. Ἀλέξιος. β) Διὰ προαγωγῆς ἐγένετο Μητροπολίτης Κοζάνης ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ρωγῶν κ. Διονύσιος. γ) Δι' ἐκλογῆς ἐγένετο Μητροπολίτης Θήρας ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Γαβριήλ Καλοκαυρινός, Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. δ) Δι' ἐκλογῆς ἐγένετο Ἐπίσκοπος Θαυμακοῦ ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Θέμελης, Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ ε) Δι' ἐκλογῆς ἐγένετο Ἐπίσκοπος Κερνίτσας ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Βενετόπουλος. Τὰ μηνύματα ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτῶν ἐτελέσθησαν αὐθημερὸν ἐν τῷ Συνοδικῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου.

Περὶ τῆς χειροτονίας τῶν νέων ἀρχιερέων γίνεται λόγος εἰς ἑτέραν σελίδα τοῦ παρόντος τεύχους.

— Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 15ης παρ. μηνὸς ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀπεφάσισεν, ὅπως εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀρχιγραμματέως προαχθῆ ὁ μέχρι τοῦδε Γραμματεὺς Αὐτῆς Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Δαμασκηνὸς Παπαχρήστου, εἰς τὴν θέσιν τοῦ Γραμματέως διορισθῆ ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Θεόκλητος Φιλίππαιος, εἰς δὲ τὴν τοῦ κωδικογράφου τοιαύτην ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Κωνσταντῖνος Ἀγριανίτης.

— Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 19ης ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἀνεκοίνωσε τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ Μητροπολίτου Καρυστίας καὶ Σκύρου Κυροῦ Ἀνανίου. Μετὰ τὸ πέρασ τῆς συνεδρίας ἡ Ἱ. Σύνοδος κατελθοῦσα εἰς τὸ παρὰ τοῖς Συνοδικοῖς Γραφείοις παρεκκλήσιον τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέου, ἐτέλεσε Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς, ψυχῆς τοῦ, αἰοιδίμου ἐιράρχου.

— Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀπέστειλε πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Εἰρηναῖον, τὸ κάτωθι ἔγγραφο:

Ἄριθ. Πρωτ. 2400
Διεκπ. 1106

Ἀθήνησι τῇ 15ῃ Νοεμβρίου 1957.

Πρὸς
τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην
Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Εἰρηναῖον

Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἡ Ἱερά Σύνοδος πληροφορηθεῖσα, ὅτι ἐν ἐπισήμῳ τελετῇ, λαβοῦσα χώραν τῇ 29ῃ Σεπτεμβρίου ἔ. ἔ. ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς Θεοσώστου Μητροπόλεως ὑμῶν, εἰς τὴν ὁποίαν μετέσχον ὁ Νομάρχης Σάμου, ὁ Δήμαρχος Καρλοβασίων-Σάμου, οἱ Πρόεδροι τῶν Κοινοτήτων τῶν δύο νήσων Σάμου καὶ Ἰκαρίας μετὰ τῶν Κοινοτικῶν αὐτῶν Συμβούλων, αἱ Στρατιωτικά, Δικαστικά, Ναυτικά καὶ Πολιτικά Ἀρχαί, ἐτιμήθητε δεόντως διὰ τὴν τριακονταετῆ ὑμῶν ποιμαντικὴν ζωὴν ἐν Σάμῳ καὶ Ἰκαρίᾳ, ἐπιδοθέντος ὑμῖν κατὰ τὴν ὁσὶν ἀνω τελετῇ χρυσοῦ μεταλλίου, ὡς ἐπάθλου τῶν πρὸς τὰς δύο νήσους πνευματικῶν ὑμῶν ὑπηρεσιῶν, ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν, ἀφ' ἐνός μὲν νὰ συγχαρῆ ὑμῖν ἐπὶ τῷ λαμπρῷ τούτῳ τοῦ βίου ὑμῶν γεγονότι, διὰ τοῦ ὁποίου ἀναγνωρίζονται αἱ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν παρασχεθεῖσαι πολῦτιμοι ὑπηρεσίαι, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἐκφράσῃ ὑμῖν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ, τὸν ἐπαινον τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὰς γενικότερον πρὸς Αὐτὴν προσερχθείσας ἀπηρεσίας, καὶ νὰ εὐχηθῆ, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐπιδαφιλέῃ τῇ ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι ἔτη βίου μακρὰ, πλήρη εὐλογιῶν καὶ μεστὰ ὠφελίμων δράσεως ὑπὲρ τῆς Ἀγιοπάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Ἐπὶ τούτοις ἀσπαζόμενοι τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἐν Κυρίῳ, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης·

+ Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος, Πρόεδρος

Ἀρχιγραμματεὺς

Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Θέμελης

Ἀποστολικὴ Διακονία.— Τῇ 15ῃ παρελθόντος μηνὸς κατὰ τὴν συνεδρίαν τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτου, ἀπεφασίσθη ὁ διορισμὸς Διευθυντῆς καὶ Ὑποδιευθυντῆς καὶ λοιποῦ προσωπικοῦ τοῦ Οἴκου Φοιτητρίας καὶ Σχολῆς Διακονισσῶν. Ἀμφότερα τὰ Ἰδρύματα ἤρξαντο λειτουργοῦντα τῇ Πέμπτῃ, 21ῃ Νοεμβρίου.

— Ὡσαύτως κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου ἀπεφασίσθη ἡ σύστασις ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Σεβ. Μητροπολίτου πρ. Λήνου κ. Βασιλείου, ἐκ τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου κ. κ. Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου, Βασιλείου Βέλλα, Ἰωάννου Καρμῆρ καὶ Βασιλείου Ἰωαννίδου, ἐκ τοῦ Αἵδου. Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Ἐμμανουὴλ Μυτιληναίου καὶ ἐκ τοῦ Καθηγ. τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν κ. Εὐαγγ. Δ. Θεοδώρου πρὸς μελέτην καὶ ἀποκροσάλλωσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ καὶ τοῦ προγράμματος τῶν μαθημάτων τῆς Σχολῆς Διακονισσῶν.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Τῇ 11ῃ παρ. μηνὸς Νοεμβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος παρέστη εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς «Φανέλλας τοῦ Στρατιώτου», ἐν τῇ αἰθούσῃ τελετῶν τῆς Α. Σ. Ο. καὶ Ε. Ε.

Αὐθημερὸν προέστη συνεδρίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐταιρείας Προστασίας Ἀνηλίκων. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐδέχθη τὸν Δήμαρχον Πειραιῶς κ. Σαπουνάκη.

— Τῇ ἐπομένῃ, 12ῃ Νοεμβρίου, προήδρευσε συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο. Δ. Ε. Π.

— Τῇ 13ῃ Νοεμβρίου ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ νέου Μητροπολίτου Διδυμοτελίου κ. Κωνσταντίνου ἐν τῷ Ἱ. Ναφ τῆς Μητροπόλεως. Τὰ κατ' αὐτὴν σημειούμενα ἐν ἄλλῃ σελίδι τοῦ παρόντος.

— Τῇ 14ῃ Νοεμβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐπεσκέφθη τὸ ἴδρυμα «Φάρος Τυφλῶν». Αὐθημερὸν ἐδέχθη τὸν πρεσβυτὴν κ. Στεφάνου καὶ τὸ Συμβούλιον τοῦ Σώματος Ἑλληνίδων Ὀδηγῶν.

— Τῇ Κυριακῇ, 17ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, προέστη ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναφ τῆς θείας Λειτουργίας καὶ ἐχειροτόνησεν εἰς Μητροπολίτην Θήρας τὸν Πρωτοσύγκελλον τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτην κ. Γαβριήλ Καλοκαυρινόν.

— Τῇ 18ῃ Νοεμβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἐνώσεως Ἀθηναίων Κυριῶν. Ἐδέχθη ὡσαύτως τὸν πρεσβυτὴν τοῦ Λιβάνου.

— Τῇ Πέμπτῃ 21ῃ Νοεμβρίου ἡ Α. Μακαριότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος προέστη τῆς θείας Λειτουργίας ἐν τῷ Ἱ. Ναφ τῆς Μητροπόλεως, χειροτονήσας εἰς Ἐπίσκοπον Θαυμακοῦ τὸν Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱ. Συνόδου Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτην κ. Χρυσόστομον Θέμελην.

— Τῇ 22ᾳ παρελθόντος ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος παρέστη εἰς δεξιῶσιν, ὁργανωθείσαν ὑπὸ τῆς πρεσβείας τοῦ Λιβάνου, καθ' ἣν ἀπενεμήθη αὐτῷ ὁ μεγαλόσταυρος τοῦ Λιβάνου.

— Τῇ 23ῃ Νοεμβρίου τὴν Α. Μακαριότητα ἐπεσκέφθη ὁ πρεσβυτὴς τῆς Οὐγγαρίας.

Αὐθημερὸν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος μετέβη εἰς τὰ ἐν Τατοῖω Ἀνάκτορα, ἐνθα ἐγένετο δεκτός εἰς ἀκρόασιν ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως.

— Τῆ 24ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος προέστη τῆς θείας Λειτουργίας ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ καὶ ἐχειροτόνησεν εἰς Ἐπίσκοπον Κερνίτης τὸν Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτην κ. Χρυσόστομον Βενετόπουλον, Ἱεροκήρυκα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἰωαννίνων.

Αὐθμερόν παρέστη ἐν τῇ Στρατ. Σχολῇ Εὐελπίδων εἰς τὴν ἀπονομὴν τῶν πτυχίων εἰς τοὺς ἀποφοίτους τῆς Σχολῆς Ἐθνικῆς Ἀμόνης.

— Τῆ 25ῃ Νοεμβρίου ὁ Μακαριώτατος ἐδέχθη τὸν Οὐγγρον κληρικὸν κ. Μπέρκι. Τὴν Α. Μακαριότητα ἐπεσκέφθησαν ὡσαύτως ὁ κ. Μπέρναν μετὰ τοῦ κ. Κίγκ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Αὐθμερόν ἐδέχθη ὡσαύτως τὸν γνωστὸν φιλέλληνα καὶ εὐεργέτην τῆς ἑλληνικῆς παιδείας Dr. Homer Davis, Πρόεδρον τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν, καὶ τὸν Συνδιευθυντὴν τοῦ αὐτοῦ Κολλεγίου κ. Ἐμμανουὴλ Τρουλλινόν.

Τῆ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ Μακαριώτατος ἐδέχθη ἐκπρωσώπους τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Πειραιῶς.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας παρέστη εἰς τὸ ἐναρκτήριον μάθημα τοῦ νέου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Α. Γιαννακοπούλου.

— Τῆ 26ῃ Νοεμβρίου ἡ Α. Μακαριότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ καὶ ἐχειροτόνησεν εἰς Μητροπολίτην Καρυστίας καὶ Σκύρου τὸν Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτην κ. Χρυσόστομον Ζέρβαν, ἄχρι τοῦδε Πρωτοσύγκελλον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος.

— Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν δεκαπενθήμερον ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἐδέχθη ὡσαύτως κατὰ σειράν, τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν κ. Κρανωτάκη, τὸν Ναυάρχον κ. Σακελλαρίου, τὸν τ. ὑπουργὸν κ. Μαλαμίδαν, τὸν Εἰσαγγελέα Ἐφετῶν Πατρῶν κ. Μουστάκη, τὸν δικηγόρον κ. Λουτίζον, τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἱ. Ναοῦ Παναγίας Μαρμαριωτίσσης Χαλανδρίου, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης κ. Βεργόπουλον, τὸν δημοσιογράφον κ. Καραλῆν, τὸν διευθυντὴν τῆς ἡμερησίου «Ἡμέρα» τῶν Πατρῶν κ. Ριζόπουλον, τὸν κ. Πετραλιᾶν, τὸν τ. ὑπουργὸν καὶ βουλευτὴν κ. Καλαντζῆν, τὸν βουλευτὴν κ. Ζάκκαν, τὸν τ. βουλευτὴν κ. Στεργιόπουλον, τὸν Ἀστυνομικὸν Διευθυντὴν Πειραιῶς κ. Κανελλόπουλον, τὸν βουλευτὴν κ. Βρανόπουλον, τὸν Ἀντιστράτηγον κ. Κετσέα, τὸν Ἀντιστράτηγον κ. Χλωρόν, τὸν Κοσμητὸρα τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γεράσιμον Κονιδάρην, τὸν Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας κ. Καλλιγᾶν, τὸν δημοσιογράφον κ. Βερμισσῶν κ. ἄ.

Θεολογικὴ Σχολή.— Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 22ας Ὀκτωβρίου ἀνεκήρυξε Διδάκτορα τῆς Θεολογίας τὸν Αἰδεσιμώτατον Πρεσβύτερον κ. Ἰωάννην Σάββα Ρωμανίδην, ὑποβαλόντα αὐτῇ ἐναίσιμον ἐπὶ διδακτορικῇ διατριβῇ, φέρουσαν τὸν τίτλον «Τὸ προπατορικὸν ἀμάρτημα ἢτοι Συμβολαὶ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν προϋποθέσεων τῆς διδασκαλίας περὶ Προπατορικοῦ Ἀμαρτήματος ἐν τῇ μέχρι τοῦ Ἀγ. Εἰρηναίου Ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ ἐν ἀντιβολῇ πρὸς τὴν καθόλου κατεύθυνσιν τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Δυτικῆς μέχρι Θωμᾶ τοῦ Ἀκινάτου Θεολογίας».

Ἱερὰ Μητροπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Ὁ τέως Σεβ. Μητροπολίτης Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας καὶ νῦν Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Δαμασκηνὸς τῇ 10ῃ παρελθόντος μηνὸς ἐτέλεσεν ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τῆς Κυπαρισσίας ἀποχαιρετιστήριον λειτουργίαν. Ὁ ναὸς ἦτο ἀσφυκτικῶς πλήρης ἀπὸ πιστοῦς, ἐκδηλοῦντας παντοιοτρόπως τὴν ἐκφρασιν τῆς βαθυτάτης λύπης καὶ ὀδύνης των διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ προσφιλεστάτου ποιμενάρχου των. Μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας Λειτουργίας τρεῖς καὶ

πλέον ὥρας διήρκεσαν αἱ ἀποχαιρετιστήριοι προσφωνήσεις τῶν ἀρχῶν τῆς Κυπαρισσίας καὶ ἡ διανομὴ τοῦ ἀντιδώρου. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἀπαντῶν ἐτόνησεν ὅτι ἡ μετάβασίς του εἰς Δημητριάδα δὲν σημαίνει δι' αὐτὸν ἀνάπαυσιν, ἀλλ' ἀγῶνας καὶ θλίψιν πολλήν, διότι ὁ τόπος εἰς ὃν μεταβαίνει εἶναι ὄλως κατεστραμμένος ἐκ τῶν σεισμῶν. Ληξάσης τῆς ἀποχαιρετιστηρίου τελετῆς, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Δαμασκηνός, ἀνεχώρησε διὰ τὴν περιοχὴν τῆς Χώρας, ἔνθα διένειμεν εἰς τοὺς πληγέντας ὑπὸ τοῦ τυφῶνος κατοίκους τροφίμα καὶ ἄλλα εἶδη βιωτικῆς ἀνάγκης.

Ἱερὰ Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

Καθ' ἃ γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Μεγαλοπόλεως, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Εὐστάθιος καταβάλλει συντόνους προσπάθειάς διὰ τὴν χρ. μόρφωσιν καὶ ἠθικὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ Ποιμνίου του. Οὐ μόνον περιοδεύει συνεχῶς καὶ φροντίζει διὰ τὴν διοργάνωσιν τῆς Κατηχητικῆς Κινήσεως, ἀλλὰ καὶ δι' ἐγκυκλίων του ζητεῖ τὴν ἀρωγὴν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν γονέων καὶ ἐκπαιδευτικῶν. Ὁσαύτως ὁ Σεβασμιώτατος ἔχει συγκαλέσει μέχρι τοῦδε τρία ἱερατικὰ συνέδρια εἰς Μεγαλόπολιν, Δημητσάναν καὶ Τρόπαια. Εἰς τὸ τελευταῖον, ὅπερ συνεκλήθη τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου εἰς τὰ Τρόπαια, ἔλαβον μέρος περὶ τοῦδε τεσσαράκοντα ἱερεῖς, οἵτινες συνεζήτησαν ἐπὶ τῶν ἀναπτυχθέντων θεμάτων: 1) «Ὁ ἱερεὺς καὶ ἡ ἀποστολή του». 2) «Ὁ ἱερεὺς, ὁ ναὸς καὶ τὸ ἀγιαστικὸν ἔργον τοῦ ἱερέως». 3) «Ὁ ἱερεὺς ὡς Κατηχητής».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Τὴν Α. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχου ἐπεσκέφθη καὶ ὑπέβαλεν Αὐτῷ τὰ σεβάσματά του ὁ Αἰδεσ. Δρ. Μ. Συμεῶν, τῆς Πατριαρχικῆς Ἐκκλησίας τῶν ἐν Ἰνδίας Ἰακωβιτῶν καὶ Διευθυντῆς τοῦ ἐν Ἀδδίς Ἀμπέμπα Θεολογικοῦ Κολλεγίου. Ὁ Δρ. Μ. Συμεῶν κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν του παρέσχε τῷ Παναγιωτάτῳ πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἀρχαίων Ἐκκλησιῶν τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, καὶ ὑπεγράμμισε τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀναπτύξεως ἀδελφικῶν δεσμῶν μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἀσχοληθεῖσα εἰς μίαν τῶν συνεδριῶν της μετὰ τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις μετὰ τῆς Ρωσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Φινλανδικῆς Αυτόνομου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, μετὰ τῆς ὁποίας δὲν ὑπῆρχε κανονικὴ ἐπικοινωνία σχεδὸν ἐπὶ μίαν τριακονταετίαν, ἀπεφάσισε: 1) Νὰ παραδώσῃ εἰς τὴν λήθην ὅλας τὰς κανονικὰς διενέξεις καὶ διαφανίας μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. 2) Νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ ὑφιστάμενον καθ' ὅσον τῆς Αυτόνομου Φινλανδικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἥτις ὑπάγεται εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. 3) Νὰ ἀποκαταστήσῃ ἀμέσως κανονικὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. 4) Νὰ θεωρήσῃ τὴν μονὴν Βαλαάμ ὡς ὑπαγομένην εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Αυτόνομου Φινλανδικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅχι μόνον ἀπὸ διοικητικῆς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κανονικῆς ἀπόψεως, καὶ νὰ δεχθῇ νὰ συνεχίσουν τὴν μοναστικὴν τῶν ζωὴν εἰς μονὰς τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ὅσοι τυχόν μοναχοὶ τῆς ἐν λόγῳ μονῆς ἐκφράσουν σχετικὴν ἐπιθυμίαν (ἐκ τῶν 64 μοναχῶν τῆς Μονῆς Βαλαάμ 24 ἐδήλωσαν ὅτι θέλουν νὰ συνεχίσουν τὸ υπόλοιπον τῆς ζωῆς των εἰς μονὰς τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας) καὶ 5) Νὰ κληθῇ προσεχῶς εἰς τὴν Μόσχαν ἀντιπροσωπεῖα τῆς Φινλανδικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

— Ἀπὸ τῆς 30ῆς Μαΐου ἐ. ἔ. ἔπαυσε νὰ ὑφίστα-

ται η Ρωσική Έξαρξία της Κίνας, καταστάσης αὐτονόμου της Κινεζικής Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὴν ἡμερομηνίαν αὐτὴν ἐγένετο εἰς τὴν Μόσχαν ἡ χειροτονία τοῦ Κινέζου ἀρχιμανδρίτου Βασιλείου εἰς ἐπίσκοπον Πεκίνου. Ὁ ἐπίσκοπος Βασιλείος ἐγεννήθη τὸ 1888 εἰς τὸ Πεκίνον. Ἐτελείωσε τὸ ἐν Πεκίνῳ Ἐκκλησιαστικὸν Σεμινάριον τῆς Ρωσικῆς Πνευματικῆς Ἀποστολῆς. Τὸ 1915 ἐχειροτονήθη εἰς διάκονον ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Ἰννοκεντίου, ἀρχηγοῦ τῆς ἐν Κίνα Ρωσικῆς Πνευματικῆς Ἀποστολῆς, τὸ δὲ 1948 ἐκάρη μοναχὸς καὶ προήχθη εἰς ἡγούμενον τῆς μονῆς τῆς Κοιμήσεως. Τὸ 1950 προήχθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου εἰς ἀρχιμανδρίτην καὶ διωρίσθη προϊστάμενος τῆς Κατηχητικῆς Σχολῆς τῆς Πνευματικῆς Ἀποστολῆς καὶ μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Πνευματικῆς Ἀποστολῆς.

Ὁ Μητροπολίτης Κρουτίτσκης καὶ Κολόμνας κ. Νικόλαος, ἐγχειρίζων εἰς τὸν νεοχειροτονηθέντα ἐπίσκοπον Πεκίνου τὸ ἀρχιερατικὸν σκήπτρον, εἶπε μεταξύ τῶν ἄλλων τὰ ἑξῆς: «Τὴν Ὀρθοδοξίαν ἐγέννησεν εἰς τὴν Κίναν ἡ Ρωσικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία διὰ τῆς Πνευματικῆς τῆς Ἀποστολῆς. Ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Κίνας ὑπῆρξε Ἐξαρξία τῆς Ρωσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Αὐτὴν τὴν στιγμήν ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Κίνας ἀποβαίνει Ἀυτόνομος Κινεζικὴ Ἐκκλησία. Εἰς τὴν ἐσωτερικὴν σας ζωὴν θὰ εἰσθε ἀνεξάρτητοι».

— Μὲ τὸν τίτλον «ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας» τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας (τεύχος Ἰουλίου 1957) δημοσιεύει ἕκτενές ἄρθρον τοῦ Α. Κάζεμ-Μπέκ, εἰς τὸ ὁποῖον οὗτος ἐκθέτει τὰς ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν τῆς Ρωσίας. Ἡ πρώτη ἐντύπωσίς του εἶναι τὸ πλῆθος τῶν ἐκκλησιαζομένων πιστῶν. Κατὰ τὰς ἐφορτὰς δὲ εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ εἰσέλθῃ κανεὶς εἰς τὸν ναόν. Οἱ πιστοὶ παρακολουθοῦν τὴν θείαν Λειτουργίαν μὲ περισυλλογὴν, προσοχὴν καὶ εὐκρίνειαν. Εἰς τοὺς ναοὺς εἶναι διάχυτος βαθεῖα καὶ ἀπεριγραπτος θρησκευτικότης. Συνήθως τελοῦνται δύο λειτουργίαι τὴν ἡμέραν. Κατὰ τὰς Κυριακὰς παρατηρεῖται μαζικὴ βάπτισις νηπίων. Δύο ἢ τρεῖς ἐφημέριοι ἑκάστου ναοῦ τῶν πόλεων ἀσχολοῦνται κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἐφορτὰς ἀποκλειστικῶς μὴ τὴν βάπτισιν τῶν ἀνόμων προσαγομένων νηπίων. Οἱ πιστοὶ περιβάλλουν μὲ ἀπερίοριστον ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν τοὺς πνευματικούς των ποιμένας.

— Τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ἀναδημοσιεύει ἀπὸ τὸ φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» τῆς 15ης Μαρτίου 1957 τὸ ἄρθρον τοῦ Θεοδώρου Μανκιάμα «Ἡ Ὀρθοδοξία εἰς τὴν Οὐγκάντα».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Τὴν 22αν Σεπτεμβρίου 1957 ἐγένετο εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Βελιγραδίου ἡ χειροτονία τοῦ νεοεκλεγέντος ἐπισκόπου Πρεγκρένης κ. Παύλου, ὁ ὁποῖος ἐπὶ διετίαν ἐφοίτησεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν ὡς ὑπότροφος τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Δωροθέου. Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ θεοφιλεστάτου κ. Παύλου ἡ ἀδελφὴ Ἐκκλησία τῆς Σερβίας ἀπέκτησεν ἕνα ζηλωτὴν καὶ ἐνάρετον ἐπίσκοπον εἰς τὸν ὁποῖον τὸ περιοδικὸν μας εὐχεται ὀλοψύχως ὅπως ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὀρθοτομῇ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

— Κατόπιν σχετικῆς μακρᾶς διακοπῆς, ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ Βελιγραδίου ἤρχισεν ἐπανεκδίδουσα τὸ ἐπιστημονικὸν τῆς περιοδικὸν «Θεολογία». Τὸ περιοδικὸν θὰ ἐκδίδεται δις τοῦ ἔτους, ἕκαστον δὲ τεύχος αὐτοῦ θὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ 4-6 τυπογραφικὰ φύλλα. Ἡ ἔκδοσις τοῦ περιοδικοῦ κατέστη δυνατὴ χάρις εἰς τὴν οικονομικὴν ἀρωγὴν τοῦ Πατριαρχείου Σερβίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Ὁ καθηγητὴς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας ἐν τῇ Θεολογικῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς Σόφιας Ἰ. Σενεγκάρωφ ἐδη-

μοσίευσεν πραγματείαν περὶ τῆς διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Βουλγαρίαν μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ ἡγεμόνος Βόριδος τὸ 865 μ. Χ. Ὁ συγγραφεὺς τῆς ἀξιοπροσέκτου ταύτης ἱστορικῆς πραγματείας ἀποδεικνύει μὲ ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα ὅτι εἰς Βουλγαρίαν ὑπῆρχον πολὺ πρὸ τοῦ 865 οὐκ ὀλίγοι χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι ἐπὶ μακρὸν συνέζων μετὰ τοῦ εἰδωλολατρικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Ἡ συμβίωσις αὐτὴ ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς εἰδωλολάτραις νὰ γνωρίσουν τὴν χριστιανικὴν ἰδεολογίαν καὶ διηκούνη τὴν διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Βουλγαρίαν μετὰ τὸ 865.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

— Ἡ Α. Ἀγιότης ὁ Πάπας Πίος ΙΒ' τῇ 16ῃ παρ. ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Ἄστυ τοῦ Βατικανοῦ ἐκ τοῦ ἐν Καστέλ Γκατόλφο θερέτρου του.

— Ἡ προσεχὴς Κοινωνικὴ Ἑβδομάς τῶν Καθολικῶν τῆς Γαλλίας θὰ συνέλθῃ εἰς τὴν πόλιν τῶν Βερσαλλιδῶν τὸν Ἰούλιον 1958.

— Ὡς πληροφορεῖ ἡμᾶς τὸ περιοδικὸν «Hörder-Korrespondenz» ἀπὸ 1-4 Αὐγούστου συνεκροτήθη ἐν Mariazell τὸ Διεθνὲς Συνέδριον τῆς Κινήσεως «Pax Christi».

— Ἀπὸ 15ης μέχρι 21ης Σεπτεμβρίου συνεκροτήθη ἐν Παλέρμῳ τῆς Ἰταλίας ἡ «7ῃ ἑβδομάς τῆς προσευχῆς καὶ μελετῶν διὰ τὴν Χριστιανικὴν Ἀνατολήν». Τὸ θέμα τοῦ Συνεδρίου, ὅπερ συνεκλήθη ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ ἐπισκόπου τοῦ Παλέρμου Καρδινάλιου Ruffini, ἦτο «ἡ ἀναγκαιότης τῆς ἐνώσεως». Μεταξὺ ἄλλων ἐγένετο διάλεξις ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Εὐχαριστία ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ» καὶ ἐξεφράσθη ἡ ἐπιθυμία ὅπως ἰδρυθῇ ἐν Παλέρμῳ «Ἰνστιτούτον ἀνατολικῶν σπουδῶν» ὡς ὄργανον τῆς «Καθολικῆς Ἰταλικῆς Ἐταιρείας διὰ τὴν Χριστιανικὴν Ἀνατολήν».

— Ἡ «Ἰταλικὴ Κοινωνικὴ Ἑβδομάς» τοῦ τρέχοντος ἔτους συνεκροτήθη ἀπὸ 22ας μέχρι 29ης Σεπτεμβρίου ἐν Cagliari, πρωτεύουσῃ τῆς νήσου Σαρδηνίας.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Ἡ Σύνοδος τῶν Λουθηρανικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Γερμανίας συνελθούσα προσφάτως ἐν Ἀμβούργῳ, ἤσκοληθη μὲ τὴν θέσιν τοῦ κηρύγματος ἐν τῇ συγχρόνῳ κοινωνίᾳ. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ συνεδρίου ἐξεδόθη ἀνακοινωθέν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐτονίζετο ὅτι ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος παρουσιάζει ἡλαττωμένην ἱκανότητα πρὸς ἀφομοίωσιν ἰδεῶν, ὡς ἐκ τούτου δὲ καθίσταται ἀπαραίτητος ἡ προσεκτικὴ προετοιμασία τοῦ θ. κηρύγματος καὶ ἡ χρησιμοποίησις κατ' αὐτὸ συγχορισμένων μεθόδων εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Περαιτέρω ἐτονίσθη ἡ ἀνάγκη τῆς ἀπλότητος τοῦ κηρύγματος. Ἐὰν ὁ Ἱεροκέρυξ, συνεχίζει τὸ ἀνακοινωθέν, δὲν δύναται νὰ ὀμιλῇ μὲ ἀπλότητα, τοῦτο σημαίνει ἢ ὅτι ὁ ἴδιος δὲν ἐννοεῖ τί λέγει, ἢ ὅτι δὲν πιστεύει εἰς ὅ,τι κηρύττει.

— Ὁ ἀριθμὸς τῶν εὐαγγελικῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογίας ἐν τοῖς Πανεπιστημίσις καὶ ταῖς Ἀνωτάταις Ἐκκλησιαστικαῖς Σχολαῖς τῆς Γερμανίας αὐξάνεται σταθερῶς. Οὕτω τὸ 1954 οἱ φοιτηταὶ ἀνήρχοντο εἰς 2566. Κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1956 ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνήλθεν εἰς 2719, ἐξ ὧν 251 φοιτήτριαι.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σουηδίας ἀπέρριψε πρότασιν τῆς Σουηδικῆς Κυβερνήσεως ὅπως, χάριν τῆς πληρώσεως τῶν ὑφισταμένων κενῶν εἰς τὰς τάξεις τοῦ κλήρου, διορισθῶν καὶ γυναῖκες ἱερεῖς. Πάντως κατὰ τὴν ψηφοφορίαν κατέστη σαφές, ὅτι ἡ ἀπόρριψις τῆς σχετικῆς προτάσεως δὲν ἔχει ὀριστικὸν χαρακτῆρα καὶ ὅτι τὸ ὅλον ζήτημα ἐνδεχομένως νὰ ἐξετασθῇ ἐκ νέου, ὅταν συγκεντρωθῶν περισσότερα στοιχεῖα.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίου Ἰωάννου ὁδοῦ Βουλιαγμένης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας διακηρύξεως ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος,

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον αὐθημερόν.

Ὁ Βοηθὸς Ἐπίσκοπος

† Ὁ Μαραθῶνος Δαμασκηνός.

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίου Ἐλευθερίου-Ἀρεῶς, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας διακηρύξεως ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 11ῃ Νοεμβρίου 1957

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος,

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον αὐθημερόν.

Ὁ Βοηθὸς Ἐπίσκοπος

† Ὁ Μαραθῶνος Δαμασκηνός

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίου Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου (Κολωνοκίου), καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας διακηρύξεως ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20ῇ Νοεμβρίου 1957

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος,

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον αὐθημερόν.

Ὁ Βοηθὸς Ἐπίσκοπος

† Ὁ Μαραθῶνος Δαμασκηνός

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν ὑπαρχούσης κενῆς θέ-

σεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἐυαγγελιστοῦ Λουκά-Πατησίων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας διακηρύξεως ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28ῃ Νοεμβρίου 1957

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος,

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον αὐθημερόν.

Ὁ Βοηθὸς Ἐπίσκοπος

† Ὁ Μαραθῶνος Δαμασκηνός.

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν Ἁγ. Χαραλάμπους Κορυφαίου, Ἁγ. Ἀθανασίου Μερόπης, Ἁγ. Τριάδος Ρωμανοῦ, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσίευσής ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ πιστοποιητικὰ, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ ὑποψηφίου.

Ἐν Καλάμαις τῇ 2ῃ Νοεμβρίου 1957

† Ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος

"ΕΚΚΛΗΣΙΑ,

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκάπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

† Ὁ Κασσανδρείας ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδ. Σπεράντσα, Οἱ νέοι Ἀρχιερεῖς.

Ἀπαντήσεις εἰς τὰ Εἰρηνικὰ Γράμματα τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν.

Ἀπὸ τὴν χειροτονίαν τῶν νέων Ἀρχιερέων.

Σεβ. Μητροπολίτου πρ. Λήμνου κ. Βασιλείου, Οἱ κατὰ τὰ ἔτη 1833—1900 διατελέσαντες ὡς Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Σάββα Ἀγουρίδου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Χριστιανισμὸς καὶ Πολιτισμὸς. (Συνέχεια).

Ἰω. Παπαζαχαρίου, Δρόματα παιδιῶν (Συνέχεια). Αἶδες. κ. Ζάνου Γουγουτᾶ, Ἡ ἀνύπαρκτος Μακεδονικὴ Ἐκκλησία.

Τὸ ἐπτάχρονον Θεολογικὸν Οἰκοτροφεῖον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης.

Παρατηρήσεων Στήλῃ.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικὰ.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου: ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις, Ἰαοῦ 1.